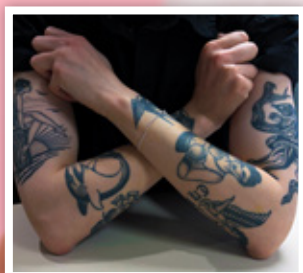
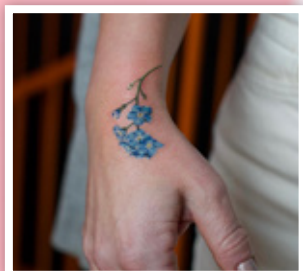
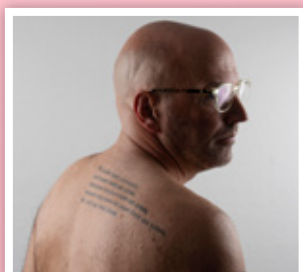

Advokatbladet

NR. 6 2025 105. ÅRGANG

RETT PÅ KROPPEN

Kunst under kappen

TALL FRA
100
NORSKE
ADVOKAT-
FIRMAER

**Sannsynligheten for å
bli partner er (fortsatt)
mindre hvis du er kvinne**

Effektiv tilgang til faglig tyngde

Få de sterkeste juridiske argumentene når du trenger dem mest. Juridika gir deg faglig tyngde gjennom relevant og oppdatert juridisk litteratur, skrevet av landets fremste jurister.

Juridika

INNHold

Nr. 6 2025

Hvordan ser advokatbransjen ut ved inngangen til 2026? Advokatbladet har kartlagt kvinneandelen i landets hundre største advokatselskaper. Advokatforeningens mangfoldsutvalg har hatt dialogmøter med landets 25 største firmaer, og arbeider nå med å utvikle verktøy som kan skape konkrete endringer, forteller leder Heidi Jorkjend.

TEMA SIDE 16

FASTE SPALTER:

Bøker
SIDE 51

Lederens
kommentar
SIDE 63

Advokatansvar
SIDE 65

Nytt om navn
SIDE 67

Medlemsnytt
SIDE 68

Kryssord
SIDE 69

Sosiale medier
SIDE 73

Snart får vi svaret

På nyåret kommer Baneheia-utvalgets rapport om alt som gikk galt i Viggo Kristiansen-saken. Domstolens håndtering vil stå sentralt, ifølge Jon Petter Rui.

SIDE 12

Blir det slutt på skjønn?

At Norge skal bli verdens mest digitaliserte land, vil kunne føre til en spenning opp mot den norske lovtradisjonen, sa Siri Teigum i Advokatforeningens årstale.

SIDE 52

Trysils eneste advokat

Jostein Morønning driver familiefirma med advokattjenester og eiendomsmegling. Sistnevnte kan gi en følelse av eufori, forteller han.

SIDE 70

SAGT I DETTE BLADET

– At det nå avdekkes at timelister skyggesføres, er ikke greit. Det er en selvfølge at advokatfirmaer følger arbeidsmiljøloven.

ASTRID RØD, leder av Yngre Advokater, SIDE 8

– I enkelte straffesaker er det kanskje uunngåelig at det oppstår et betydelig samfunns-messig press om et bestemt utfall. Petar og Ellen føler vel litt på det i disse dager, for eksempel.

SVEIN HOLDEN, advokat i Hjort, SIDE 14

– Det er helt vilt at det i Digitaliserings-rundskrivet anbefales at regler ikke skal være skjønnbaserte, hvordan skal dette møte den rettstradisjonen vi har?

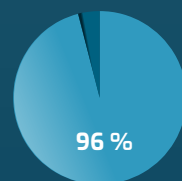
FRODE SULLAND, advokat, SIDE 57

Juridiske vurderinger blir skarpere når de drøftes med dem som merker konsekvensene

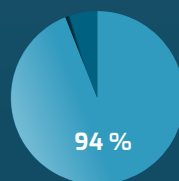
De fleste juridiske problemstillinger stopper ikke ved lovteksten. De griper inn i hvordan virksomheter styres og utvikles, men også i menneskers liv og rettigheter

På våre kurs, sertifiseringer og nettverk møter advokater og jurister dem som har ansvaret for å etterleve lovkravene i næringsliv og forvaltning. Slik blir arbeidet med jussen tettere koblet til virkeligheten den skal fungere i - les mer på [juc.no](#)

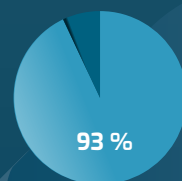
Slik vurderer deltakerne kursene våre

Relevans: Fikk praktisk og relevant kunnskap fra kurset

Kursledere: Vurderte kurslederen som faglig sterk

Vil anbefale JUC: Vil anbefale oss til en kollega

JUC

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Mobil: 915 59 602

JOURNALISTER

Thea N. Dahl
thea@advokatbladet.no
Mobil: 482 58 420

Maria Øyvindsdatter Robertsen
maria@advokatbladet.no
Mobil: 482 06 788

REDAKSJONSRAÅD

Emanuel Feinberg (leder)
Jens Johan Hjort
Rune Opdahl
Ida Andenæs
Ida Brabrand

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Universitetsgt. 9,
PB 362 Sentrum, 0102 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,
ms@advokatforeningen.no

Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mediamania.no
Forsidefoto: Yina Chan

TRYKKERI

Aksell – aksell.no
Telefon: 63 86 44 00

TIPS REDAKSJONEN

redaksjonen@advokatbladet.no

Et press for differensierte satser

I Sverige foreslår en offentlig utredning å gi advokatfullmektiger mindre betalt i saker på offentlig rettshjelpssats. Her hjemme foreslår Salærrådet at lavere satser til bistandsadvokater må vurderes.

Den svenske utredningen, Rättssäkerhetens pris (SOU 2025:111) fikk i mandat å foreslå tiltak for å få kostnadskontroll med statens utgifter til advokater og andre rettslige representanter, å vurdere behovet for å innføre skjerpede kvalifikasjonskrav for forsvarere, samt å foreslå andre tiltak for å styrke enkeltindividers mulighet til å ta saker til domstolene.

Regjeringen ønsket utredet en mulig økt bruk av fastpris og en mulig innføring av en differensiert timekostnadsnorm.

Det er særlig forslaget om å gi advokatfullmektiger lavere sats som har skapt bølger. I utredningen foreslås det at advokatfullmektiger skal godtgjøres med åtti prosent av rettshjelpssatsen.

Satsen i Sverige er for tiden 1586 svenske kroner, som tilsvarer drøye 1702 norske kroner. Dette grepet vil kunne spare staten for 95 millioner svenske kroner årlig, ifølge utredningen.

Formålet med forslaget er å gjenspeile forskjellen i erfaring, og redusere statens kostnader.

Sveriges Advokatsamfund advarer sterkt mot forslaget: «På hvilken måte bidrar man til enkeltpersoners rettigheter i domstolprosessen når man samtidig drar teppet vekk under advokater som skal betale lønn til sine advokatfullmektiger», skriver generalsekretær Mia Edwall Insulander og leder Johan Eriksson i Sveriges advokatsamfund i et innlegg i Dagens Juridik.

En differensiert timesatsnorm kan være rimelig ut fra et effektivitetsperspektiv, og også saklig, tatt i betraktning at en advokat har lengre erfaring med arbeidet, skriver de to.

Men en slik differensiering vil bare være akseptabel dersom advokatens sats økes tilsvarende, mener de.

Konsekvensene av et slikt forslag, blir at advokatene må arbeide flere timer for å finansiere advokatfullmektigenes opplæring, mener Advokatsamfundet.

«Advokatene får reduserte muligheter til å ansette og utdanne yngre jurister. Tilveksten av straffesaksadvokater forvansktes, og tilgangen på forsvarere svekkes i hele landet.»

De minner om at advokater har et opplæringsansvar og et prinsipalansvar for sine ansatte advokatfullmektiger.

Utredningen foreslår også å kreve at offentlig oppnevnte forsvarere i spesielt alvorlige saker skal ha minst fem års erfaring.

Utredningen skal nå sendes på høring. Her hjemme er arbeidet i Salærutvalget i full gang. Utvalget har fått i mandat å vurdere både kostnads- og formålseffektiviteten i salærordningen.

I 2024 brukte staten over to milliarder kroner til salærer, fordelt på 1,6 millioner kroner til særskilte straffesaksutgifter og 652 millioner kroner til fri rettshjelp.

I 2023 gikk om lag 65 prosent av de særskilte straffesaksutgiftene til forsvarere, mens 15 til 20 prosent gikk til bistandsadvokater, og 10 til 15 prosent gikk til tolker og sakkyndige.

Siden 2015 har utgiftene til bistandsadvokater økt mest.

Utvalget, der advokatene er representert av Forsvarergruppens leder Mette Yvonne Larsen, har blant annet fått i oppdrag å vurdere hvordan aktørene i straffesaker og saker etter rettshjelpsloven skal godtgjøres, og også om det bør fastsettes egne regler og godtgjøringsmodeller eller satser for de ulike aktørene.

Utvalget, som ledes av sorenskriver Ivar K. Iversen i Trondheim, skal også vurdere hvordan salærordningen bør organiseres og forvaltes, og se på rammene for tilsvarende ordninger i andre nordiske land.

Utredningen skal leveres innen utgangen av 2026.

I mellomtiden maser Salærrådet om at det må vurderes å gi bistandsadvokater lavere salær.

«Hverken departementet eller Advokatforeningen har kommentert våre gjentatte påpekninger av at det bør vurderes en differensiering av salærsatsen i lys av at den utgiftsposten som relativt sett har økt mest siden 2015, er utgifter til bistandsadvokaterne», skrev Salærrådet i sin siste anbefaling i november i år.

Gitt at Salærutvalget har fått i oppdrag å vurdere om differensierte timesatser er en god idé eller ikke, vil det neppe komme noen vurdering fra departementet eller Advokatforeningen om dette spørsmålet med det første.

Salærutvalget har noen svært krevende vurderinger foran seg, og Mette Yvonne Larsen har fått et tøft oppdrag som eneste advokat i utvalget.

NINA SCHMIDT

REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

Her vil jurister helst jobbe

Deloitte og Haavind slår Wikborg Rein, mens SANDS og Schjødt gjør et byks oppover på resultatlistene i Universums ferske undersøkelse av Norges mest populære arbeidsplasser for jurister.

Advokatfirma	Plassering 2025
Deloitte	1 (13)
Haavind	2 (15)
Wikborg Rein	3 (17)
PwC	4 (19)
SANDS	5 (19)
Schjødt	6 (22)
BAHR	7 (24)
Simonsen Vogt Wiig	7 (24)
Thommessen	9 (24)
EY	10 (28)
Wiersholm	11 (28)
Selmer	12 (39)
KPMG	13 (40)
Arntzen de Besche	14 (42)
Bull & Co	15 (45)
Grette	15 (45)
Kvale	15 (45)
DLA Piper Norway	18 (48)
Hjort	19 (48)
CMS Kluge	20 (50)

Kilde: Universum. Plassering blant de 50 mest attraktive i parentes.

NYTT OM FOLK

Partner i Thommesen, **Heidi Jorkjend** (39), er blitt partner i Wikborg Rein, der hun blir en del av konkurranse- og anskaffelsesteamet. Jorkjend er også leder av Advokatforeningens mangfoldsutvalg, et verv hun har hatt siden januar 2023.

Partner i Lund & Co, **Constance Jessen Holm**, overtar som leder av Menneskerettighetsutvalget etter Maria Hessen Jacobsen. Holm er allerede medlem av utvalget.

Heidi Jorkjend.

Constance Jessen Holm

75

– Et felleseuropeisk vern om grunnleggende rettigheter er viktigere enn på lenge. Europarådet og EMK sprang ut av en annen urolig tid i Europa, i ruinene av andre verdenskrig. Gjennom konvensjonen skal de europeiske statene samles, og menneskerettighetene skal sikres i effektive demokratier, med respekt for rettsstatens prinsipper. Vi ser det virker. Konvensjonen har gjennomlevd endringer, men dens kjerne er lik: Menneskerettighetene, demokratiet og rettsstaten er grunnleggende forutsetninger for fred i Europa, skrev justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen i et innlegg i forbindelse med at EMK fylte 75 år i november.

Awon Amidu.

Trondheims-advokat ble diskriminert

Oslo tingrett mener at det er maktpåliggende at staten i større grad gjøres ansvarlig for politiets etniske diskriminering av advokat Awon Amidu.

Idommen skriver Oslo tingrett: «Amidu har blitt utsatt for langvarig etnisk diskriminering ved gjentatte politikontroller. Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 14, jf. artikkel 8, har blitt krenket. Etter EMK artikkel 13 er det nødvendig å tilkjenne Amidu oppreisningserstatning for å reparere krenkelsen. For å skape en

balanse i forholdet mellom krenkelsen og reparasjonen, utmåles oppreisningen til 200.000 kroner.» – Amidu er svært fornøyd med det gode resultatet i tingrettens dom. For ham var det viktigst med en anerkjennelse av den diskriminering han har blitt utsatt for, og det har han fått med denne dommen, sier hans advokat, Emilie Hulthin i Hjort.

VISSTE DU AT...

Åtte av ti stoler på domstolene? På oppdrag fra Domstoladministrasjonen har Sentio Research kartlagt den norske befolkningens tillit til sentrale statsmakter. Best ut kommer rettsapparatet, hvor rundt 80 prosent av respondentene har svært eller ganske stor tillit til både domstolene og politiet. 55 prosent svarer tilsvarende om Stortinget, og 44 prosent om regjeringen.

Advokat Dag Steinfeld tildelt ærespris

Ble hedret for boken om politiinspektøren som organiserte deportasjonen av 772 norske jøder. – Knut Røds historie er skammens historie, og historien om den norske rettsstats nullpunkt noensinne, sa Steinfeld i sin takketale.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Dag Steinfeld er tildelt Nils og Dina Espeland legats honnørpris.

– Han har hatt en lang karriere som i seg selv fortjener en honnør, som prosedyreadvokat i alle instanser, også i Høyesterett. Men årsaken til at han faktisk får prisen, er hans arbeid som forfatter av boken Mannen som gikk fri, sa juryleder Berit Reiss-Andersen.

Politiinspektør Knut Rød arbeidet i det nazifiserte statspolitiet under annen verdenskrig, og var medlem av Nasjonal Samling (NS).

– Det er et ubestridt faktum at Knut Rød organiserte arrestasjonen og deportasjonen av til sammen 772 norske jøder i oktober og november 1942. Bare 37 av dem overlevde, sa Reiss-Andersen.

Under landsviksoppgjøret ble det reist straffesak mot Rød for å ha ytt bistand til fienden.

FIKK TILBAKE JOBBEN

– Dette ble begynnelsen på en ganske komplisert rettsprosess. Det ble reist tiltale, og Rød ble frifunnet. Det ble anket, og dommen ble opphevet, og det ble en ny rettsrunde. Det springende punkt i sakene mot ham, var om han hadde ytt

et vesentlig bidrag til fienden i arbeidet for statspolitiet. Selv forsvarte han seg med at arbeidet var en kamuflasje for å kunne gi bistand til motstandsbevegelsen, fortalte Reiss-Andersen.

Enden på visen ble at Rød ble rettskraftig frifunnet, og gjeninnsatt i politiet etter krigen.

– Du brukte nettopp din erfaring som strafferettsadvokat til å analysere saken på en måte som ingen historiker kunne gjort det, fordi det fremstår som et mysterium at en mann som hadde organisert en deportasjon av over sju hundre jøder gikk fri på det grunnlaget, sa Reiss-Andersen.

I boken har Steinfeld gått dypt ned i detaljene rundt rettssakene mot Knut Rød.

– Jeg har sett på hvordan forklaringene endret seg, og undret meg over spørsmål som ikke ble stilt. Rød og andre unnskyldte seg med at de handlet på ordre, og at jødene ville ha blitt sendt ut uansett.

– Hva kan vi lære av denne historien i dag?

– Det Nordahl Grieg prøvde å lære oss da han skrev diktet Til ungdommen. Når menneskeverdet står på spill, når sivilisasjonen bryter sammen, så er det bare ett svar: Dø om du må. •

— NYHETER —

PODKASTER OM JUS

Rett på LUFTA

» RETT OG SLETT

Programleder: Katrine Holter

NYESTE EPISODER:

- Mennesket vs. kunstig intelligens: Hvem dømmer i fremtiden?
- Baneheia: Blir Andersens forvaringsdom stående?

» KI-LEX

Programleder: UiB

NYESTE EPISODER:

- Fra hype til hverdag: KI på advokatkontoret
- Bevis på boks: Når KI møter retten

» ADVOKATENE FORKLARER

Programledere: Wiersholm-advokater

NYESTE EPISODER:

- Statsbudsjettet 2026: Mer nytt under solen enn tidligere år
- Woldgiftspodden: Er det marked for en voldgiftspodcast?

» TILTALT

TV-serie på nrk

NYESTE EPISODER:

- Drapsmann?
- Løgnen

Oppnevnt forvalter for Steingrim Wolland

Steingrim Wolland

Advokattilsynets styre har besluttet

å oppnevne en forvalter for Steingrim Wollands advokatvirksomhet i Advokatfirmaet Danielsen & Co.

Wolland er den eneste advokaten i virksomheten. Advokat Audun Lillestølen er oppnevnt som forvalter.

Nylig meldte Wolland at han hadde meldt opphør av virksomheten fordi han ikke hadde klart å skaffe en ny revisor til advokatselskapet. Kort tid etterpå sendte Per Danielsen ut en pressemelding der har skrev at han har overtatt som ene-styre og skaffet revisor til advokatfirmaet som han selv etablerte.

Fire av ti advokatfullmektiger har jobbet for mye

- Advokatfullmektiger i firmaer med mer enn femti advokater, jobber 48 timer i uken i snitt.
- Nesten tre av fire har fleksitid. Av disse er det drøyt halvparten som i praksis har mulighet til å ta ut alle opparbeidede timer.
- Over fire av ti oppgir av de i løpet av et år kan ha uker der de jobber mer enn 69 timer. Andelen er på nesten seks av ti i de store firmaene. I snitt jobber de nesten åtte uker pr. år med mer enn 69 timer pr. uke.

Disse tallene kommer frem i en fersk undersøkelse fra Juristforbundet om arbeidsmengden blant advokatfullmektiger. — Varsellampene bør blinke ildrødt hos ledelsen. Det er ingen hemmelighet at det er et stort arbeidspress i advokatbransjen. Det forstår vi, og det er ikke det vi har problemer med. Men når flere advokatfullmektiger sier de har jobbet ulovlig mange timer, kombinert med at de ikke engang fører alle timene de reelt jobber — da bør varsellampene blinke ildrødt hos ledelsen. Det er uholdbart, sier president Sverre Bromander.

UJEVN ARBEIDSBELASTNING Juristforbundets undersøkelse gjenspeiler YAs egne funn om at unge advokater jobber mye, mener leder i Yngre Advokater i Advokatforeningen, Astrid Rød. YA står bak to store undersøkelser i år om arbeidsforholdene for unge advokater og unge partnere med to eller flere små barn. Disse munnet ut i egen veileder for en bedre jobb-hjem-balanse. — Det rapporteres om en hektisk hverdag som bærer preg av ujevn arbeidsbelastning som hoper seg opp. Det vises til manglende muligheter til å selv bestemme eget arbeidstempo, hvor ofte de må stille på jobb på kort varsel, om at de har for mye å gjøre, føler seg

stresset, vanskeligheter for å avspasere etter arbeidsintensive perioder og manglende forståelse de møter på jobb når familielivet krever sitt, sier Rød. **JOBBER OFTE MER ENN 48 TIMER** I undersøkelsen stiller Juristforbundet to spørsmål om arbeidsmengden: Om man jobber mer enn 48 timer pr. uke, eller mer enn 69 timer pr. uke. Et stort flertall i de store firmaene - 77 prosent - jobber ofte eller av og til mer enn 48 timer pr. uke. Dette tilsvarer 9,6 timer pr. hverdag. De som jobber mer enn 69 timer per uke gjør det i snitt 7,7 uker per år. I de små

FAKTA OM UNDERSØKELSEN • Undersøkelsen er blitt sendt til alle advokatfullmektigmedlemmer i Juristforbundet i privat sektor på e-post i perioden 30. oktober til 12. november i år. • Den ble sendt til 973 personer, og av disse besvarte 279 medlemmer på spørsmålene, hvilket gir en svarprosent på 29 prosent. • Av dem som svarte, jobber 71 i små firmaer med én til ti advokater, 93 i mellomstore firmaer med 11 til femti advokater, mens 101 jobber i firmaer med over femti advokater.

Sverre Bromander er president i Juristforbundet. Foto: Thea N. Dahl

firmaene er snittet 10,7 uker per år med mer enn 69 timers arbeidsuke, i de mellomstore er snittet 5,3 uker - mens snittet i de største firmaene er 7,8 uker pr. år. 69 timer pr. uke tilsvarer 13,8 timer pr. hverdag.

VET IKKE AT DE HAR FLEKSITID Nesten tre av fire av respondentene har fleksitid, men mange vet ikke om de har det eller ikke, ifølge undersøkelsen. På spørsmålet «Har du fleksitid», svarer 72 prosent av ansatte i små firmaer, 77 prosent i mellomstore og 69 prosent i de store firmaene ja. På dette spørsmålet skiller ikke resultatene mellom små, mellomstore og store firmaer, men grupperer firmaene enten som «alle» eller «store».

FØRER TIMER PÅ ANDRE DATOER I snitt fører 27 prosent ikke alltid opp alle timene de jobber, og det er særlig mange i de små firmaene som ikke fører alle timer. I snitt er det sju timer pr. uke som ikke føres. Totalt svarer 73 prosent at de som regel eller alltid fører opp alle timene de jobber. I undersøkelsen kunne respondente ne skrive inn årsakene til at timer ikke ble ført i et fritekstfelt. I fritekstfeltet kommer det blant annet frem at enkelte ikke fører timer

Hender det at du jobber mer enn 48 timer pr. uke?

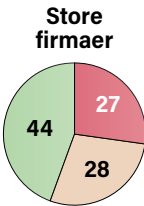
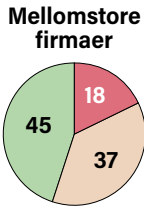
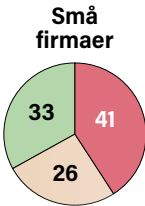
Type firma	OFTE	AV OG TIL	SJELDEN	ALDRI
Små firmaer	25	24	31	20
Mellomstore firmaer	24	35	32	9
Store firmaer	43	44	11	2

Hender det at du jobber mer enn 69 timer pr. uke?

Type firma	OFTE	AV OG TIL	SJELDEN	ALDRI
Små firmaer	3	13	20	63
Mellomstore firmaer	5	28	66	
Store firmaer	2	15	40	42

Fører du alle timer du jobber?

Ikke alltid Som regel Alltid

Spørsmål stilt til de som ikke alltid fører timer:	Prosent
Opplever at jeg bruker lenger tid enn forventet	57
Ikke praksis på min arbeidsplass	44
Ledelsen ønsker det ikke	19
Vil ikke belaste arbeidsgiver	19
Annet	27

Har du unnlatt å føre timer på datoen eller uken de reelt ble arbeidet og flyttet timeføringen til andre datoer for å unngå at timeføringssystemet skal vise for høy / ulovlig arbeidsmengde?

Type firma	JA	NEI
Små firmaer	13	87
Mellomstore firmaer	15	85
Store firmaer	26	74

Har du i praksis mulighet for å ta ut alle opparbeidede timer fra fleksitidskontoen? Stilt til de som har fleksitid.

Type firma	JA	NEI	VET IKKE
Alle firmaer	52	27	21
Store firmaer	36	27	36

fordi arbeidet som er gjort er ikke-fakturerbar interntid, at det er snakk om etterarbeid etter at saken er avsluttet, at lønnen er provisjonsbasert og at man derfor bare fører fakturerbare timer, eller at man ikke ønsker å fremstå som en som arbeider tregt. Et stort flertall - 82 prosent - svarer at de alltid fører opp timene de jobber. I snitt svarer 18 prosent at de har endret datoen på timeføringsskjemaet, ifølge undersøkelsen.

- LEDELSENS ANSVAR

— Det som gjør mest inntrykk er hvor mange som fører feil timer for å omgå regelverket. Sånn skal det rett og slett ikke være, sier Bromander i Juristforbundet. Det er ledelsens ansvar å endre det han mener er en ukultur, presiserer han. — Det er ikke advokatfullmektigene sin feil. Man kan ikke forvente at en ung fullmektig skal sette grenser, eller si nei når de blir spurt av sjefen om å jobbe mer.

— Mange ønsker også å jobbe mye, for å være med på spennende oppdrag og skaffe seg erfaring. Det skjønner jeg godt. Men da er det ledelsens ansvar å ha kontroll på timeføringen, og sørge for å gi de ansatte nok hvile mellom slagene. **- MÅ VÆRE LOVLIG** Astrid Rød i Yngre Advokater mener at arbeidet skal være innenfor lovens rammer. — At det nå avdekkes at timelister

skyggeføres, er ikke greit. Det er en selvfølge at advokatfirmaer følger arbeidsmiljøloven, sier hun. Juristforbundets undersøkelse viser tydelig at det er behov for en kulturendring i bransjen, påpeker hun. — Yngre advokater ber firmaene ta funnene på alvor, og at dette jobbes med på systemnivå. Det lover godt at vi allerede har blitt invitert til flere firmaer for å bidra med innsikt fra veilederen vår, sier hun. •

69 TIMER ER MAKS

«Selv om arbeidsgiver pålegger arbeidstakeren å jobbe overtid, kan ikke samlet arbeidstid være mer enn 13 timer i løpet av 24 timer. Arbeidsgiver og de tillitsvalgte kan også avtale unntak fra regelen om samlet arbeidstid, men arbeidstakerne kan ikke jobbe mer enn 16 timer i løpet av 24 timer.

I tillegg kan ikke gjennomsnittlig samlet arbeidstid over 8 uker være mer enn 48 timer i uken. Dette betyr at arbeidstakerne i en enkelt uke kan arbeide mer enn 48 timer, men da må arbeidstiden være tilsvarende kortere en annen uke. Samlet arbeidstid kan likevel ikke være mer enn 69 timer i noen enkelt uke.»

Kilde: Arbeidstilsynet

Gjør som Frank, bruk Saga i ditt advokatarbeid

Vi hjelper advokater og jurister å jobbe raskere, tryggere og med høyere presisjon. Saga kombinerer innsikt i juss med moderne AI-teknologi, og gjør komplekse oppgaver enklere å løse. På plattformen håndterer du både store og små arbeidsprosesser effektivt – med kvalitet du kan stole på.

Prøv gratis i dag, og la din AI-reise starte med Saga

den mest brukte juridiske AI-løsning i Norge

Borgar Dahle
Commercial Lead, Nordics
Tlf: 901 39 960
borgar.dahle@sagalegal.io

Øyvind Rossow
Sales Coordinator, Nordics
Tlf: 986 30 101
oyvind.rossow@sagalegal.io

Ida Windrup.

Ellen Heyerdahl.

Christian Hals.

Jørgen Vangsnes.

Ingrid Høstmælingen.

Petter Thomren Moltu.

— AKTUELT —

Unge under 40 på inntektstoppen

Nr.	Navn	Født	Firma	Inntekt
1	Christian Hals	1986	Thommessen	13.126.791
2	Jonathan Uggedal	1985	BAHR	12.659.464
3	Remi Christoffer Dramstad	1985	Selmer	11.745.205
4	Jørgen Aandal Vangsnes	1985	Wikborg Rein	11.740.325
5	Ylva Gjesdahl Petersen	1986	Thommessen	9.749.623
6	Heidi Jorkjend	1985	Thommessen	8.078.556
7	Nora Anker-Rasch	1994	Wiersholm	8.016.825
8	Lisa Marie Opdahl	1986	Thommessen	7.895.964
9	June Bye Snemyr	1986	Thommessen	7.277.600
10	Simen Skjold Søgaard	1986	BAHR	7.209.576
11	Lars Martin Sveen	1986	Thommessen	7.204.632
12	Andreas Lowzow	1986	Schjødt	6.997.357
13	Emanuel Feinberg	1985	Glittertind	6.743.362
14	Frida Stene-Slotte	1988	Thommessen	6.591.742
15	Petter Thomren Moltu	1985	Wiersholm	6.290.934
16	Martin Fevaag Larsen	1987	Wiersholm	5.987.833
17	Trygve Nilssen	1986	Schjødt	5.976.340
18	Svein-Helge Hanken	1985	Wiersholm	5.929.948
19	Ole R. Ellingsen	1986	Thommessen	5.768.390
20	Anders Nordli	1986	Selmer	5.457.123

20 kvinner og 20 unge på inntektstoppen

Partner og advokat i BAHR, Beret Luise Sundet, topper listen over de kvinnelige advokatene med høyest inntekt i 2024. Av de tjue best betalte unge advokatene, arbeider åtte i Thommessen.

TEKST: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

Sju av de tjue kvinnelige advokatene med høyest inntekt hadde en inntekt på over tjue millioner kroner, ifølge DNs oversikt over de to tusen advokatene i landet med høyest inntekt.

Partner og advokat i BAHR, Beret Luise Sundet, som er rangert som nummer tre på listen totalt, er den best betalte kvinnelige advokaten. Hun står oppført med en inntekt på rundt 33,6 millioner kroner.

For å finne neste kvinne på den totale listen må man 22 plasser ned, til Sundets partnerkollega Anne Sofie Bjørkholt. Hun står oppført med en inntekt på 27,4 millioner kroner.

39-ÅRING TOPPER

Øverst på listen over de tjue best betalte advokatene på eller under førti år, troner Christian Hals, født i 1986. Han har vært partner i Thommessen siden han var 32 år gammel, og står oppført med en inntekt på 13,1 millioner kroner for 2024.

Den yngste på listen er den 31-år gamle senioradvokaten Nora Anker-Rasch i Wiersholm. Hun står oppført med en inntekt på 8 millioner kroner.

Med totalt åtte advokater på listen er Thommessen det advokatfirmaet som har flest representanter på topp 20-listen over advokater på 40 år eller yngre.

Blant de tjue navnene på listen, er seks kvinner. •

De 20 best betalte kvinnelige advokatene i 2024

Nr.	Navn	Født	Firma	Inntekt
1	Beret Luise Sundet	1967	BAHR	33.620.022
2	Anne Sofie Bjørkholt	1965	BAHR	27.429.555
3	Hege Beate Toft-Karlsen	1969	Fremtind	24.167.166
4	Camilla Skøie Mørkve	1978	Schjødt	22.958.141
5	Gunhild Dugstad	1978	Wiersholm	22.434.396
6	Kjersti Tøgard Trøbråten	1966	Wiersholm	21.837.748
7	Cecilie Amdahl	1964	Schjødt	20.248.819
8	Ingrid Høstmælingen	1980	Wikborg Rein	19.475.206
9	Camilla Jøtun	1979	BAHR	18.894.387
10	Camilla K. Lunne	1978	Schjødt	17.168.786
11	Camilla Vislie	1970	Thommessen	16.897.004
12	Jarbjørg Grøtte	1969	Schjødt	14.972.089
13	Siri Teigum	1961	Thommessen	14.738.973
14	Karoline Møgster	1980	Møgster Management	14.538.393
15	Liv Marit Lundby	1974	BAHR	13.352.750
16	Ida Windrup	1984	BAHR	12.583.105
17	Bettina Banoun	1972	Wiersholm	12.506.119
18	Marie Nesvik	1979	Wikborg Rein	12.479.481
19	Ellen Teresa Heyerdahl	1975	Thommessen	12.000.347
20	Gun Marit Stenersen	1968	Inventura	11.511.475

Kilde: Dagens Næringsliv

RETTSLIG KOLLAPS ETTER BESTIALSKE BARNEDRAP

Avgir rapport om et av Norges- historiens verste justismord

Drapene i Baneheia vil prege nyhetsbildet på nyåret, når Baneheia-utvalget legger frem sin granskningsrapport om alt som gikk galt i Viggo Kristiansen-saken. På Forsvarergruppens høstseminar fikk advokatene en forsmak på hva som kommer, og høre om utfordringene som etterforskningsledere og forsvarere har stått overfor.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Granskningsrapporten er klar, men vil ikke bli offentliggjort før det foreligger en rettskraftig dom mot Jan Helge Andersen, trolig på nyåret, fortalte leder av Baneheia-utvalget, UiB-professor og advokat Jon Petter Rui.

Det regjeringsoppnevnte utvalgets mandat er todelt: Å foreta en helhetlig gjennomgang av Gjenopptakelseskommisjonens virksomhet, og å granske straffesaken mot Viggo Kristiansen i Baneheia-saken.

Rapporten om Gjenopptakelseskommisjonen ble levert i desember i fjor. Utvalget foreslo blant annet å omorganisere kommisjonen.

I Viggo Kristiansen-saken fikk kommisjonen i oppdrag å finne årsakene til at han ble uriktig dømt, og kartlegge hvorfor begjæring om gjenåpning først ble tatt til følge etter lang tid og gjentatte begjæringer.

Utvalget fikk også i oppgave å identifisere eventuelle læringspunkter for å redusere uriktige domfellelser i fremtiden og sikre et godt gjenåpningsinstitutt.

— Vi ble bedt om å gjøre en grundig granskning av alle sider av straffesaken, fra det tidspunktet politiet startet etterforskningen og frem til Borgarting lagmannsrett avsa frifinnende dom den 15. desember 2022, fortalte Rui.

FIKK UBEGRENSET TILGANG

Utvalget har gransket involveringen til alle sakens aktører; hvilke kunnskap satt de på, om sentrale regler ble overholdt, og kvaliteten på politiets etterforskning.

— Det er ikke å avsløre en hemmelighet at det er domstolen som domfeller i Norge, ikke politi og påtalemyndighet. Så vi var nødt til å rette fokuset mot domstolens håndtering av Baneheia-saken, sa Rui, og la til at dette ikke har vært tradisjon i tidligere granskninger.

Utvalget fikk en egen lov som ga ubegrenset informasjonstilgang, og opphevet taushetsplikten til aktørene.

— Vi har snakket med 70–75 personer, og vi har hatt tilgang til alle straffesaksdokumentene. Vi har vært på to befaringer, og har hatt

Viggo Kristiansen i Agder tingrett i juli i saken der tidligere Dagbladet-fotograf Eivind Pedersen krevde 4,4 millioner kroner av ham, en sak Pedersen tapte. Foto: Tor Erik Schrøder, NTB

Baneheia- utvalget

- Professor Ph.d. Jon Petter Rui, Bergen (leder)
- Lagdommer Ph.d. Susann Funderud Skogvang, Tromsø
- Vicesstatsadvokat Iren Mirmojtahedi, København
- Docent Ph.d. Anders Nordgaard, Linköping
- Advokat Inger Marie Sunde, Stavanger
- Politioverbetjent Ingrid Tveit, Kripos, Nittedal
- Professor dr.philos Arne Johan Vetlesen, Horten

Viggo Kristiansens far og to brødre fulgte domsavsigelsen i Borgarting lagmannsrett der han ble frifunnet. Foto: Jonas Fosaas

Jon Petter Rui leder utvalget som har gransket Baneheia-saken.

stort utbytte av jobben som Oslo politidistrikt har gjort.

ANDERSENS FORKLARING

Utvalget har også gjort en spørreundersøkelse om beviskravet som vil bli publisert i den kommende rapporten.

— Hvor sterkt står beviskravet i straffesaker? Dette er noe vi tar stilling til i vår rapport. Beviskravet er den viktigste straffeprosessuelle rettsregelen vi har. Vi kommer til å fokusere en del på den rettsregelen i relasjon til læringspunkter.

Det viktigste beviset i Viggo Kristiansen-saken, var Jan Helge Andersens forklaring.

— Som vi vet, er han ikke trodd. Da mener vi det er riktig å se på hvordan hans forklaring ble bevisvurdert av domstolene.

OBJEKTIV OG RASJONELL

Rapporten kommer til å bli svært grundig, ifølge Rui.

— Den blir på 500–600 sider. Det ligger i dagen at vi kommer til å fokusere på krav til bevisvur-

dering i straffesaker. I så måte er det interessant å merke seg at Høyesterett nylig avsa en dom, HR-2025-458-A, der essensen er at bevisvurdering ikke skal bygge på intuisjon, men være objektiv og rasjonell, og orientere seg mot alminnelige anerkjente prinsipper om bevisvurdering og faktumkartlegging.

På dette området eksisterer det kanskje et generasjonsskille blant jurister over og under femti år, mente Rui.

— De yngre vil si at ja, det er klart, bevisvurderingen skal være rasjonell, mens de eldre vil si at bevisvurdering er intuitiv og subjektiv. Men skal vi finne et materielt riktig resultat, så må vi bruke rasjonalitet og vurdere bevis objektivt ut fra vitenskapelig anerkjente standarder. •

”
Vi var nødt til å rette fokuset mot domstolens
håndtering av Baneheia-saken.

»

- Et kunststykke av en etterforskning

Viggo Kristiansens løslatelse etter 21 år bak murene ble et nervepirrende øyeblikk for statsadvokat Andreas Schei.

Jeg hadde lyst til å ligge i senga og trekke dyna over hodet da nyheten om løslatelsen kom på Dagsrevyen. Jeg var redd for at det ikke kom til å gå bra. Vi hadde psykiatriske erklæringer som mente at Kristiansen pr. definisjon var farlig. Samtidig hadde Viggo en familie som støttet ham, og han fikk oppfølging. Men dette var ikke en åpenbar beslutning å ta. Samtidig er det den beslutningen i saken som jeg egentlig er mest fornøyd med. Ellers hadde vi nok hatt et eget kapittel i Rui-kommisjonen, sa Schei.

Det var i juni 2021 at Schei ba Høyesterett om å løslate Kristiansen. De tre statsadvokatene Andreas Schei, Johan Øverberg og Alvar Randa ledet etterforskningen etter gjenåpningen av saken til Viggo Kristiansen.

Lena Sløgedal Paulsen (10) og Stine Sofie Sørstrønen (8) ble voldtatt og drept i Baneheia, et friluftsområde i Kristiansand, den 19. mai 2000.

Det gikk nesten fire måneder før Viggo Kristiansen og Jan Helge Andersen ble pågrepet og siktet for ugjerningen.

FORHÅNDSPLANLAGT

I den første etterforskningen, som endte med at Kristiansen ble dømt til 21 års fengsel, var politiet sikre på at Kristiansen og Andersen møttes i Baneheia kvelden før for å planlegge drapene i fellesskap, fortalte Schei.

— Kristiansen hadde hele tiden sagt at han ikke husket hva han gjorde den 18.mai, og at han trodde at han hadde vært hjemme. Våre etterforskere gikk gjennom teleutskriftene fra telefonen hans, og så hvem han hadde hatt telefonkontakt med den 18. mai.

Dette viste seg å være ganske mange personer som han spilte bedriftsfotball med. Kristiansen hadde nemlig vært en slags innpisker for laget foran kamper.

Politiet gikk så til Agder bedriftsidrettskrets, som hadde papirene i orden: De hadde lagret dommerkort med resultater og spillere fra hver eneste

Statsadvokatene Andreas Schei og Alvar Randa sammen med Viggo Kristiansens bistandsadvokat under rettssaken mot Jan Helge Andersen, Brynjar Meling.

kamp fra mange år tilbake, også fra den 18. mai 2000. På kortet kom det frem at Kristiansen spilte kamp.

— At Kristiansen tidligere på dagen hadde vært på arbeid og at han etter dette, frem mot kampen, hadde hyppig telefonkontakt med folk han pleier å spille fotball med, tyder på at han ikke hadde vært i Baneheia med Andersen på kveldstid den 18. mai, mener vi.

PREGET AV FORDOMMER

At politiet, over tjue år senere, finner ut dette, er godt politiarbeid, mente Øverberg.

— Jeg synes at dette er litt symptomatisk for hvordan avhørene med Viggo var den gangen. Det ble gjort veldig lite for å finne ut hva som egentlig hadde skjedd, og ting ble ikke fulgt opp.

Baneheia-saken var preget av fordommer og festnede oppfatninger, fortalte statsadvokat Alvar Randa.

— Det er ingen tvil om at det er mange i området som mislikte Viggo, sa Randa.

En endret forståelse av DNA er hovedårsaken til at saken ble gjenåpnet, sa tidligere statsadvokat, nå lagdommer Johan Øverberg.

Etter nye analyser i 2021 og 2022 har politiet nå 15 rapporterte DNA-treff på jentene, som alle stammer fra Jan Helge Andersen.

— Det er ingen holdepunkter for at det er en gjerningsmann nummer to. Og vi sitter på et stort materiale. Så vidt jeg vet, er dette den saken i Norge hvor det er gjennomført flest DNA-undersøkelser, sa Øverberg.

— Det er et mønster i disse funnene som ikke bare knytter Andersen til alle de straffbare handlingene, men som også står i kontrast til at Viggo Kristiansen skulle ha vært på åstedet, sa Andreas Schei.

RØRT OG IMPONERT

Forsvarergruppens leder, Mette Yvonne Larsen, berømmet de tre for et godt stykke arbeid.

— Jeg er rørt og imponert over disse tre statsadvokatene, som har klart det kunststykket å gjennomføre en etterforskning som har fått to streker under svaret; at Viggo Kristiansen er uskyldig og offer for justismord, og de har iretteført saken som gjorde at foreldrene til Lena Sløgedal Paulsen endelig fikk et svar, sa Larsen. •

- Merket samfunnets tyngdekraft

— I enkelte straffesaker er det kanskje uunngåelig at det oppstår et betydelig samfunnsmessig press om et bestemt utfall.

Petar og Ellen føler vel litt på det i disse dager for eksempel, sa Hjort-advokat Svein Holden, og viste til Petar Sekulic og Ellen Holager Andenæs, som er forsvarere for Marius Borg Høyby.

Sammen med kollega Celine Krogh Fornes representerer han Jan Helge Andersen i den nye straffesaken mot ham.

— Fordi Kristiansen var frifunnet, så eksisterte det en forventning både fra dommerbordet og kanskje på sett og vis også fra samfunnet for øvrig, at det gikk en grense et eller annet sted for hvor hardt vi kunne tilnærme oss Kristiansen, sa Holden.

LIKHETSTREKK MED 22.JULI-SAKEN

De to forsvarerne merket det de kaller eksistensen av en form for samfunnsmessig tyngdekraft.

— Faktum er i alle fall at vår tilnærming til deler av bevisbildet ble preget av denne samfunnsmessige tyngdekraften som nok medførte at vi behandlet enkeltelementer i faktum på en annen og mildere måte for Kristiansen enn det vi nok trolig ville ha gjort dersom han hadde sittet der som tiltalt.

I etterkant av saken har Holden snakket med «en klok advokat» som lanserte uttrykket samfunnsmessig tyngdekraft overfor ham.

— Så jeg har tenkt litt over det, og mener å få en gjenkjennbar følelse når jeg reflekterer litt rundt det. Jeg mener

nemlig at det vi opplevde i denne saken, på sett og vis har klare likhetstrekk med det massive presset i forbindelse med spørsmålet i 22. juli saken om Breivik var tilregnelig. •

Jeg mener at det vi opplevde i denne saken, på sett og vis har klare likhetstrekk med det massive presset i forbindelse med spørsmålet i 22. juli saken om Breivik var tilregnelig.

Advokat Sigurd Klomsæt mottok rungende applaus fra forsvarerne i salen for sin innsats for å få Viggo Kristiansen frikjent for Baneheia-drapene. Klomsæt var Kristiansens advokat fra 2008 til 2012. Borgarting lagmannsrett har slått fast at Klomsæt har utført arbeid i saken som har hatt stor betydning for gjenåpningen av saken og den senere frifinnelsen av Kristiansen.

Snakebiter fra programmet

- Praktisk erstatningsrett med advokat Christian Lundin.
- Domstolens behandling og påtalemyndighetens praksis av klausulerte dokumenter med forsker Asbjørn Rachlew, førstestatsadvokat Thomas Frøberg og tingrettsdommer Thorstein Funderud Skogvang.
- Hvordan er det å være advokat i Palestina ved president for den palestinske advokatforeningen og direktør for Defence for Children International.
- Seksuallovbrudd ved professor Jørn Jacobsen.
- Gjenbruk av lyd- og bildeopptak ved lagdommerne Henrik Westborg Smiseth og Torstein Frantzen.
- Lovendringer og rettspraksis ved John Christian Elden.

TEMA ETTERLYST: KVINNER OG MANGFOLD

Snart er hver fjerde partner kvinne i landets 25 største advokatfirmaer. Andelen kvinnelige partnere har økt med drøye ni prosentpoeng siden 2018. Kvinneandelen på jusstudiet har vært på over seksti prosent de siste femten årene.

Ingen fører oversikt over andelen med minoritetsbakgrunn i bransjen, men et blick på firmaenes nettsider, viser at den langt fra er representativ for denne gruppens andel av befolkningen.

Mangfoldsutvalget utarbeider nå en verktøykasse med håndfaste og praktiske råd for å øke mangfoldet i advokatfirmaene.

— Vår egen bransje sliter

— I kveld skal vi ikke diskutere om likestillingen eller arbeidet med mangfold har gått for langt. Vi legger til grunn at det ikke er tilfelle.

TEKST: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

Slik åpnet managing partner i Hjort, Anne Marie Due, arrangementet HjortTalks en høstkveld i november.

Advokatfirmaet hadde invitert ledere og samfunnsdebattanter til en helaften om mangfold og likestilling i norsk næringsliv.

Kvelden kulminerte med en panelsamtale med Julie Brodtkorb, administrerende direktør i Maskinentreprenørenes Forbund, Claus Jervell, tidligere leder av Mannsutvalget, Kjetil Skeide Edvardsen, tidligere statssekretær i Barne- og familiedepartementet, Linn Huse-Amundsen, direktør for mennesker og organisasjon i NAV, Lisa Cooper, CEO i Catalysts Consulting, og Tone Lunde Bakker, CEO i Eksfin.

— Vi må erkjenne at vår egen bransje sliter. Vi ser at det er vanskelig å oppnå tilstrekkelig kjønnsbalanse på alle stillingsnivåer, og tilstrekkelig mangfold. Dette til tross for at 70–80 prosent av studentene på det juridiske fakultet er kvinner, og andelen studenter med annen etnisk bakgrunn ligger på ti prosent, fortalte Due.

LEVER LIV LANGT UNNA STYREROMMENE

Due, som sammen med partnerkollega og tidligere styreleder Kristin Veierød ledet debatten, spurte panelet om hvilke vir-

kemidler som fungerer best for å sikre mangfold.

Flere av deltakerne trakk frem lovgivning som et viktig verktøy.

— Før var holdningen at siden det er så få kvinner i bransjen, er det få kvinner som har kompetanse til å sitte i styrene. Etter at den nye lovgivningen om kjønnsbalanse i styrer kom, er tilbakemeldingen at flere innser at man ikke nødvendigvis må være yrkessjåfør for å sitte i styret, men at det er mange dyktige kvinner med annen bakgrunn som er svært egnet. Dette hadde aldri skjedd uten lovverket, sa Brodtkorb.

Til dette påpekte Jervell fra Mannsutvalget at de fleste nordmenn lever liv langt unna styrerommet.

— Jeg er for kvotering i styrer. Men det er viktig å huske på at det mest kjønnsdelte arbeidslivet i Norge finner man i arbeiderklasseyrkene. Det gjøres nesten ikke noe overordnet, langsiktig politisk arbeid for å endre dette.

— Hvis vi skal snakke om likestillingspolitikk og kvotering, må vi derfor utvide blikket fra de som er på toppen. Vi må ha hverdagslikestilling.

— DET ER LITT TØFT

Ifølge Bakker i Eksfin er det ikke bare nødvendig med kvinner i styrene, men også i ledelsen.

— Jeg tror at jo bredere ledelse vi har, dess mer siler det også ned i resten av organisasjonen.

Bakker mener måltall (key performance indicators; KPI-er) kan være effektive for å sikre større mangfold i ledelsen.

— Det viktigste et styre kan gjøre for å få en ledelse til å fokusere på mangfold, er gjennom KPI-er. I en organisasjon hvor man får bonus og lønn basert på hvilke resultater en leverer, vil dette være effektivt. Da kan man ha en KPI på hvor mange kvinner du skal ha på ledernivåer i hele organisasjonen og i konsernledelsen.

— Vi må tørre å sette mål — ikke bare interne mål, men også KPI-er som følges opp årlig. Det er litt tøft, men da skjer det noe.

— HAR VI EN BLINDSONE?

— I Hjort har vi som mål å speile mangfoldet på universitetet med hensyn til kjønn på alle nivåer og etnisk bakgrunn. Men snakker vi som firma til den gjengen vi faktisk ønsker å rekruttere, spurte Veierød.

I Eksfin har de oppnådd et bredt mangfold av ulike nasjonaliteter blant de ansatte. Dette handler ifølge Bakker i stor grad om kulturen på arbeidsplassen.

— Kulturen kommer også til uttrykk når vi lager stillings-

For å legge til rette for mangfold oppfordret Lisa Cooper i Catalysts Consulting (til v.) til at man snakker med sine ansatte. — Spør de ansatte om hvordan firmaet best kan legge til rette for dem, sa hun, her med Julie Brodtkorb, Tone Lunde Bakker, Kjetil Skeide Edvardsen, Linn Huse-Amundsen og Claus Jervell.

Hjort Talks

- Et forum for ledere og beslutnings-tagere som ønsker å utfordre status quo og drive frem reell endring i privat og offentlig sektor.
- Hjort ønsker å løfte frem nye stemmer, skape ærlige samtaler og sette dagsorden for fremtidig ledelse.

Kilde: Hjort

Fra symbolpolitikk til substans: Hvordan går vi fra gode intensjoner til faktisk endring, var temaet som trakk mange tilhørere til arrangementet Hjort Talks i november.

annonser. Her er vi tydelige på formuleringer som inviterer til mangfold. Og når kandidater kommer til oss, kan vi fortelle at vi har mange fra forskjellige nasjonaliteter. Det hjelper mye.

— KAN BEGYNNE I DAG

Til Jervells etterlysning av oppmerksomhet rundt alminnelige ansatte, fortalte Edvardsen at regjeringen i fjor kom med et tildelingsbrev til alle underliggende etater som krever at det rapporteres på hvorvidt det ansettes flere med funksjonsvariasjoner enn året før.

— Her stilles konkrete krav til alle statsbedrifter og nedover. I tillegg mener jeg vi må snakke sant om disse tingene. Det er blitt sagt at det er vanskelig å ansette folk som er annerledes enn oss selv. Det er det. La oss snakke sant om det. Sammen vil dette skape en endring, tror jeg.

Huse-Amundsen i NAV trakk frem betydningen av enkeltmennesket.

— Både i panelet og salen sitter det mange som har beslutningsmakt og store nettverk. Vi kan starte akkurat nå med å være nysgjerrige på hverandre. Vi må ha KPI-er og lovverk, men vi må også gå inn i oss selv og se på hvilke ubevisste fordommer vi har. •

Else Bugge Fougner var justisminister for Høyre fra 1989 til 1990, har sittet i et stort antall styrever, og var Norges femte kvinnelige høyesterettsadvokat. Foto: Maria Ø. Robertsen

”
Det har skjedd enormt mye. Dette ser man tydeligst på hvor annerledes mansrollen er i dag, og den plassen mannen nå har fått i familien.

– Inntjeningsmodellen favoriserer menn

– Det er absurd å innrette en firmakultur på forutsetningen om at partnerne skal tjene femten millioner i året. Det hører ingen steder hjemme

TEKST: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

Dette sier Hjort-advokat og tidligere justisminister Else Bugge Fougner.

Fougner ble under arrangementet trukket frem som en viktig foregangsfigur for kvinner i advokatbransjen. Hun begynte som advokatfullmektig i 1972 og fikk møterett for Høyesterett i 1975.

I løpet av sin karriere har Fougner opplevd store endringer med hensyn til likestilling og mangfold.

– Det har skjedd enormt mye. Dette ser man tydeligst på hvor annerledes mansrollen er i dag, og den plassen mannen nå har fått i familien. Dette synes jeg er en god målestokk på de endringene vi ser i samfunnet.

Fougner forteller at hun begynte å engasjere seg i spørsmål om mangfold allerede på 1970-tallet.

– I 1977 satt jeg i et utvalg i Høyre som skulle

utvikle en politikk for likestilling. For meg handlet ikke dette om solidaritet overfor kvinner, men om like rettigheter for alle.

– FAVORISERER MENN

Fougner mener at en likedelingsmodell i partnerskapet på mange måter virker negativt inn på arbeidet for å få frem et større mangfold i en partnergruppe.

– De fleste av oss ønsker ikke en likedelingsmodell dersom vi ikke kan eller vil yte like mye som de mest ekstreme. Og de mest ekstreme forventer, kanskje forståelig nok, at man skal gjøre som dem. Jeg mener derfor at inntjeningsmodellen favoriserer menn.

Modellen knytter i for stor grad partners status i advokatfirmaene til omsetningstallene, påpeker hun.

– En reell aksept for individuelt redusert uttak begrunnet i at fakturerbare timer ikke ligger på nivå med de ekstreme, sammen med økt fokus og begeistring for faglig anseelse og kvalitet, med økt status internt som resultat, vil mest sannsynlig gi en bedre kjønnsbalanse, sier Else Bugge Fougner. •

Managing partner Anne Marie Due og partner Kristin Veierød.

”
Jeg mener at vi også må være opptatt av de mangfoldsspørsmålene som ikke er så synlige.

– Vår generasjon har en blindsoner

– Vi tok initiativ til arrangementet fordi vi mener samfunnet og arbeidslivet blir bedre med mangfold. I tillegg har vi i Hjort og advokatbransjen våre utfordringer når det kommer til mangfoldsarbeid. Derfor ønsket vi å invitere ulike bransjer for å lære av hverandres erfaringer, forteller Anne Marie Due.

– Jeg tror vår generasjon har en blindsoner når det kommer til mangfold. Det har vært mye fokus på likestilling mellom kvinner og menn. Dette er noe man lett kan se og måle. Men flere av de områdene som skaper mangfold i stort, er mindre synlige. Jeg mener at vi også må være opptatt av de mangfoldsspørsmålene som ikke er så synlige, sier Kristin Veierød.

– Vi kan gi firmaene bedre tid

Juridisk direktør i DNB, Audun Moen, tok til orde for at næringslivet kan være med på å påvirke til større mangfold i advokatfirmaene de kjøper tjenester av.

– For det første har jeg tro på et fastprisregime. Hvis vi i næringslivet stiller krav til at oppdraget skal løses på fastpris, vil det premiere advokatfirmaene som jobber mest effektivt og har fokus på å skape gode kundeopplevelser.

Han trakk også frem tidsperspektivet.

– Vi kan velge å gi firmaene bedre tid til å planlegge arbeidet. Og vi som innkjøpere må kreve å få identifisert talentene i advokatfirmaene. Det nytter ikke å rope på flere kvinnelige partnere hvis vi tar kontakt med den samme mannen hver gang vi trenger en advokat, sier Moen.

– Viktig med synlige rollemodeller

– For meg er det betydningsfullt å ha kvinnelige rollemodeller i firmaet. Når man ser at det er mulig å være managing partner eller styreleder og kvinne, gjør dette noe med perspektivet man har, sier senioradvokat Stine Bjørnstad i Hjort.

Hun mener arrangementet var et positivt tilskudd til mangfoldsdebatten.

– Jeg synes det er fint at man har en praktisk tilnærming til spørsmålet. Det er ikke nok å snakke om likestilling. Det avgjørende er at man faktisk arbeider med å implementere mangfoldstiltak og gjør de endringene som trengs i arbeidshverdagen, slik at det er mulig å stå i advokatrollen livet ut.

- 23,5 prosent av partnerne i landets 100 største advokatfirmaer er kvinner, en økning fra 15 prosent i 2018.
- Andelen er høyere, 24,3 prosent, blant de 25 største firmaene.
- På jusstudiet er kvinneandelen 71,6 prosent.

Advokatbladet har tatt for seg Kapital JUS’ oversikt over landets 100 største advokatselskaper, og sjekket kvinneandelen i samtlige. I løpet av 2025 har to firmaer slått seg sammen. Advokatbladets partneroversikt er derfor basert på 98 advokatfirmaer.

Sju av firmaene på listen har ikke en tradisjonell partnermodell, men én eier. Kvinneandelen i de største advokatfirmaene

utenfor Oslo er nå på 22,5 prosent i snitt, mens firmaene i hovedstaden har en litt høyere andel.

Kvinneandelen blant masterstudenter i juss har helt siden 2011 vært på over seksti prosent.

Andelen masterstudenter i juss med minoritetsbakgrunn har vært nærmest stabil siden 2020, og ligger nå på 10,9 prosent. I 2011 var andelen 6,8 prosent. De siste 15 årene har andelen med innvandrerbakgrunn i Norge økt fra 11,4 til 21,4 prosent, ifølge tall fra SSB. •

Egen partnermodell i Elden

Advokatfirmaet Elden eies av John Christian Elden og managing partner Anders Brosveet. De øvrige 40 mannlige og 36 kvinnelige partnerne er partnere i et indre selskap.

– Det er dette selskapet som driver advokatvirksomheten. Aksjeselskapet som er «hovedmann» i det indre selskapet

og juridisk ansvarlig utad, har bare to aksjonærer, men det er IS-et som driver virksomheten i økonomisk forstand. Overskuddsfordelingen i IS-et er ikke basert på kapitalandel, men andre kriterier. Så alle partnerne våre er del av overskuddsfordelingen, men denne skjer ikke basert på «equity» som sådan, forklarer Anders Brosveet.

Andelen partnere i landets 25 største advokatfirmaer fordelt på kjønn og prosentandel kvinner

Pr. 15. november 2025

Advokatfirma	2025			2022			2020			2018			Omsetning 2024
	M	K	%	M	K	%	M	K	%	M	K	%	
Elden *	42	36	46,2	36	22	37,9	33	23	41,1	27	12	30,8	272.689.504
Bull **	23	15	39,5	24	10	29,4							234.236.875
Kvale	27	17	38,6	34	13	27,7	30	12	28,6	27	7	20,6	401.314.890
BDO Advokater **	8	5	38,5	7	4	36,4							211.888.115
EY	14	8	36,4	18	8	30,8	19	10	34,5	18	9	33,3	732.448.333
Hjort	20	10	33,3	24	9	27,3	22	9	29	23	11	32,3	302.378.881
PwC	19	9	32,1	22	4	15,4	21	5	19,2	22	6	21,4	581.181.000
Deloitte	27	11	29	31	7	18,4	28	7	20	33	7	17,5	739.438.581
Haavind	39	13	25	38	7	15,6	40	6	13	46	6	11,5	735.166.722
Brækhus ***	17	5	22,7										204.521.668
Ræder Bing ****	31	9	22,5	17	6	26,1	16	4	20	22	2	8,3	276.596.078
Thommessen	56	16	22,2	52	9	14,8	50	6	10,7	49	5	9,3	1.806.324.726
SANDS	49	14	22,2	52	9	14,7	55	6	9,8	58	9	13,4	671.294.953
Wiersholm	47	13	21,7	35	10	22,2	33	8	19,5	35	7	16,7	1.222.849.872
Simonsen Vogt Wiig	57	13	20	59	8	11,9	62	2	10,1	69	9	11,5	683.900.000
Selmer	44	11	20	32	2	5,9	31	3	8,8	37	4	9,8	623.888.842
Arntzen Grette ****	50	12	19,4	43	7	14	52	7	11,9	51	7	12	606.640.045
KPMG Law	21	5	19,2	19	6	25	17	5	22,7	18	4	18,2	389.825.000
Wikborg Rein *****	53	12	18,5	56	10	15,1	44	7	13,7	60	4	6,3	1.906.800.000
BAHR *****	42	9	17,7	34	6	15	34	5	12,8	36	3	7,7	1.373.860.347
Schjødt *****	75	15	16,7	57	10	14,9	53	6	10,2	62	7	10	2.270.000.000
DLA Piper	25	5	16,7	25	5	16,7	31	4	11,4	32	5	13,5	387.190.296
CMS Kluge	46	9	16,4	44	9	17	39	7	15,2	35	6	14,6	678.472.009
Føyen	16	3	15,8	17	5	22,7	19	4	17,4	23	2	8	210.681.152
CLP	15	2	11,8	12	2	14,3	13	2	13,3	13	1	7,1	250.716.832
Kvinneandel i prosent i snitt	24,3			20			17,2			14,6			

* Eldens partnermodell er ikke basert på equity som sådan, se egen sak

** Var ikke blant landet 25 største firmaer i 2020 og 2018

*** Var ikke blant landets 25 største firmaer i 2022, 2020 og 2018

**** Ræder Bing / Arntzen Grette fusjonerte i 2024

***** Etter opptellingen er to kvinner tatt opp i partnerskapet, noe som gir en kvinneandel på 22 prosent.

***** 8 mannlige og 1 kvinnelige partner har meldt overgang fra Schjødt til BAHR. Dette fremkommer ikke her.

Kilder: Firmaene selv, Brønnøysundregisteret, Proff

Masterstudenter i rettsvitenskap i Norge fra 2011 til 2024 fordelt på befolkningsgrupper

Kilde: SSB

	2024	2023	2022	2021	2020	2015	2011
Innvandrere	262	255	233	239	232	210	196
Norskfødte med innvandrerbakgrunn	306	284	272	284	271	203	140
Den øvrige befolkningen	4629	4529	4529	4682	4918	4901	4628
Prosentandel innvandrere og norskfødte m. innvandrerforeldre	10,9	10,6	10	10	9,3	7,8	6,8

Partnere fordelt på kjønn i Oslo-firmaer som er de 25 til 100 største i Norge

Pr. 15. november 2025

Advokatfirma	M	K	%		Omsetning 2024
Lund & Co	5	7	58,3		82.690
Vialto Partners *	1	1	50		111.621
Dæhlin Sand	3	3	50		28.665
Sulland	3	2	40		31.848
Nordia Law	7	4	36,4		32.170
RSM Advokatfirma	6	3	33,3		62.727
Legalis	6	3	33,3		62.721
Aurlien Vordahl & Co	4	2	33,3		49.568
Osloadvokatene	12	6	33,3		64.841
Salomon Johansen	4	2	33,3		30.477
Wahl-Larsen	10	4	28,6		41.753
Dietrichson	5	2	28,6		32.635
Langseth	13	5	27,8		66.486
Berngaard	8	3	27,3		64.516
AGP Advokater	6	2	25		72.110
Dalan	18	6	25		98.412
Advokatfirmaet SGB	13	4	23,5		69.708
Rime	8	2	20		41.663
Littler	4	1	20		30.595
Riisa	9	2	18,2		94.527
Kogstad Lunde & Co	5	1	16,7		45.291
Seland Rödl & Partner	10	2	16,7		36.563
Ness Lundin	6	1	14,3		45.334
Ro Sommernes	17	2	10,5		149.322
Helmr	8	1	11,1		33.363
Forsberg**	10	1	9		30.695 ***
Glittertind	11	1	8,3		153.617
Codex	12	0	0		90.912
Eckhoff Fosmark & Co	4	0	0		44.800
Bratlien	3	0	0		43.025
Kontrakt	2	0	0		29.646
Gjelsten Herlofsen	4	0	0		27.670

Kvinneandel i prosent i snitt 23,6

* Antall partnere hentet fra årsregnskapet for 2024.
** Forsberg fusjonerte med Nova i juni 2025.
*** Omsetningen for Nova.

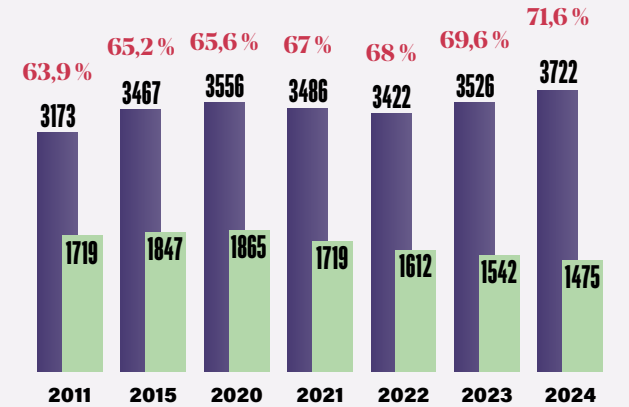
Kilde: Firmaenes nettsider / Proff / Brønnøysund / Kapital IUS

Masterstudenter i rettsvitenskap i Norge fra 2011 til 2024 fordelt på kjønn

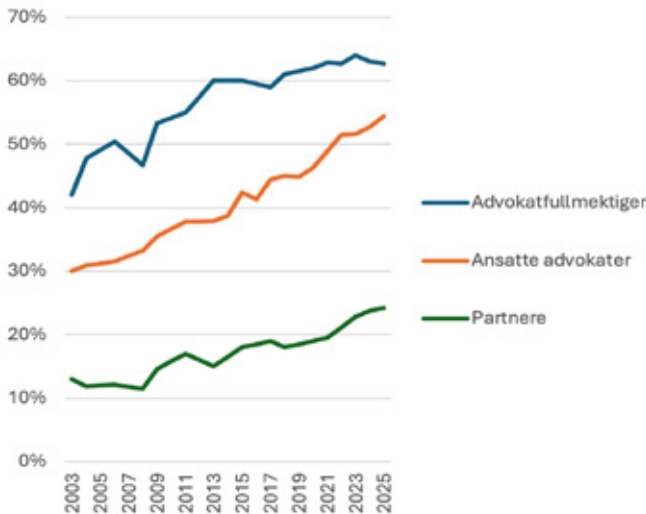
Kvinner
Menn

Kvinneandel i prosent

Kilde: SSB

Kjønnsfordeling i advokatbransjen

Tabellen viser kvinneandelen blant alle Advokatforeningens medlemmer som jobber i advokatselskaper.

De siste 15–20 årene har kvinner vært i flertall blant advokatfullmektiger.

Kvinneandelen blant partnere har doblet seg på tjué år, men er lav målt opp mot kvinneandelen blant advokater generelt. Dette skyldes blant annet at menn fortsatt er i flertall blant eldre advokater – alle årskull over 42 år har flere menn enn kvinner. Dette alene kan ikke forklare den lave andelen kvinner blant partnere.

Årsaken er tredelt:

- I større grad enn menn forlater kvinner advokatyrrket i 30- og 40årene.
- Kvinnene som forblir advokater, går i større grad over til å bli internadvokater eller offentlig ansatte.
- Kvinnene som forblir i advokatfirmaene, blir sjeldnere partnere enn sine mannlige kolleger.

Kilde: Advokatforeningen

Partnere fordelt på kjønn i de 33 største firmaene utenfor Oslo

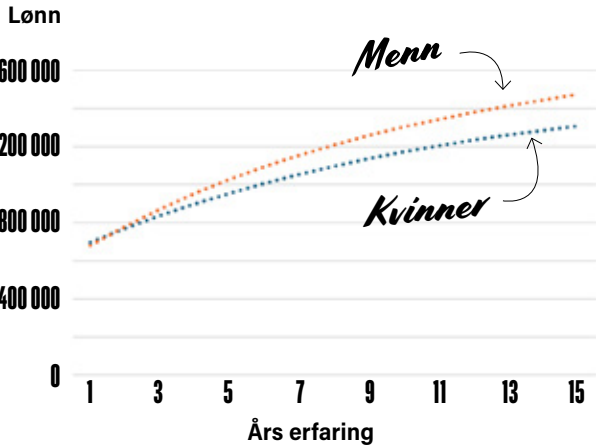
Pr. 15. november 2025

Firma og by	M	K	%		Omsetning 2024
Fullford & Tyr, Drammen	2	6	75		30.052
Adviso, Ålesund	1	1	50		32.144
Halvorsen & CO, Lillestrøm	4	3	42,9		83.100
HLB Advokatfirma, Tønsberg	7	5	41,2		32.381
Aider Legal, Bergen	5	3	37,5		89.044
Dehn, Sandvika	10	6	37,5		55.615
Campbell & Co, Hamar	5	3	37,5		30.347
Ytterbøl & Co, Sarpsborg	7	4	36,4		49.642
Sørlandsadvokatene, Kristiansand	8	4	33,3		30.801
Svensson Nøkleby, Drammen	14	6	30		100.547
Haver, Stavanger	12	5	29,4		110.344
Harris, Bergen	15	6	28,6		151.748
Stiegler, Bergen	9	3	25		50.332
Mageli, Hamar	13	4	23,5		53.289
Kyrre, Bergen	10	3	23,1		60.326
Tenden, Tønsberg	23	6	20,7		104.651
Nicolaisen & Co, Lillestrøm	4	1	20		53.335
Øverbø Gjørtz, Ålesund	12	3	20		74.490
Tofte Hald, Kristiansand	16	4	20		89.876
Økland, Lillestrøm	10	2	16,7		59.337
Sentrumsadvokaten, Bergen	6	1	14,3		30.800
Wigemyr & Co, Kristiansand	12	2	14,3		69.350
Varder, Moss	6	1	14,3		32.867
Eurojuris, Haugesund	6	1	14,3		31.685
Bjerkan Stav, Trondheim	19	3	13,6		72.426
Thallaug, Lillehammer	10	1	9,1		58.135
Ryger, Stavanger	11	1	8,3		51.548
SjødinMeling, Stavanger	5	0	0		28.200
Pretor, Trondheim	8	0	0		49.468
Nidaros, Trondheim	8	0	0		31.505
Hasle, Tønsberg	6	0	0		50.336
Judicia, Ålesund	6	0	0		41.582
Kjær, Kristiansand	5	0	0		28.129
Rekve Pleyrn, Tromsø	8	0	0		29.278

Kvinneandel i prosent i snitt 22,5

Kilder: Firmaenes nettsider / Proff / Brønnøysundregisteret / Kapital IUS

Advokatfirmaet Lag, som omsatte for 34,5 millioner i 2024, er nå en del av SANDS og er derfor ikke med i denne tabellen.

Menn tjener mer enn kvinner

En gjennomsnittlig kvinnelig ansatt advokat, tjener i snitt vesentlig mindre enn en gjennomsnittlig mannlig advokat. Dette skyldes i stor grad at kvinnelige advokater i snitt er yngre og jobber andre steder enn mannlige advokater.

Ved hjelp av regresjonsanalyser kan man sammenligne kvinner og menn med lik alder og på like arbeidsssteder. Slike analyser viser med tydelighet at kvinner og menn begynner med lik lønn som advokatfullmektiger, men at de får ulik uttelling lønsmessig etter hvert som de får økt erfaring.

Forskjellene i grunnlønn er lave, men forskjellene i bonus er betydelige. I snitt får menn nesten 80.000 kroner mer i året i bonus ved ti års erfaring.

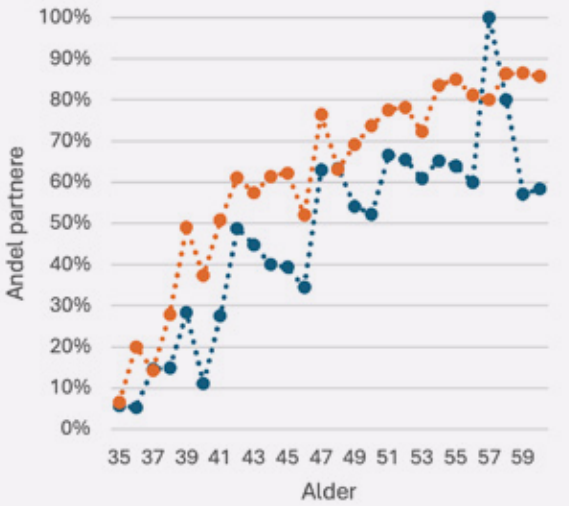
Kilde: Advokatforeningen

Kvinner i advokatforetak blir sjeldnere partner

For så å si alle alderskull, har en mann mye større sannsynlighet for å bli partner enn en kvinne. Selv om det hadde vært like mange kvinner som menn i advokatfirmaene, og de hadde fordelt seg likt over alder og erfaring, så hadde mennene likevel vært overrepresentert blant partnere.

Kilde: Advokatforeningen

Andel som er partnere, etter alder og kjønn. For advokater i firma med over 5 advokater

Her er 4 av 10 partnere kvinner

– Ville ikke gått inn i et partnerskap med bare menn

Advokatfirmaet Bull er blant de beste i klassen når det kommer til kjønnsbalanse blant partnerne. Der blir man fullverdig partner på like vilkår fra første stund, noe som hadde betydning for nyrekruttede Karoline Moen Brunstad.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Tretti år etter at Bull fikk sin første kvinnelige partner, nærmer advokatfirmaet seg en kvinneandel på førti prosent i partnerskapet. Det putter dem i toppsjiktet hva gjelder likestilling blant de aller største advokatfirmaene.

– Hva er suksessoppskriften?

– Det er et godt spørsmål, svarer daglig leder Tine Wærsten og utdyper:

– Det er en kombinasjon av flere faktorer. Vi har lange tradisjoner med gode rollemodeller, og representasjon har vært viktig. Lenge har vi også vært bevisste på kjønnsbalansen i rekrutteringsgrunnlaget, og tatt aktive grep om vi har sett at et kjønn har vært underrepresentert innenfor enkelte grupper.

– Vi ønsker å være et firma med god kultur som speiler både klientene og samfunnet. Kompetanse, personlige og kommersielle egenskaper er avgjørende, og nettopp derfor ønsker vi å være en likestilt og mangfoldig arbeidsplass, konstaterer Wærsten.

SNØBALLEFFEKTEN

Den daglige lederen forteller at jo høyere kvinneandelen i partnerskapet har blitt, jo lettere har det vært å rekruttere kvinnelige talenter.

– Det har blitt som en snøballeffekt. I strategien vår heter det også at det skal være god kjønnsbalanse på alle nivåer gjennom hele firmaet.

Wærsten tror at premissene som følger med å være partner i Bull er tiltrekkende for mange.

– Her blir man likeverdig partner med én gang. Det er ingen graderinger eller laginndelinger, og man er en fullverdig partner på like vilkår fra første stund. Det betyr mye for mange, tror jeg.

Karoline Moen Brunstad nikker anerkjennende. Hun er en av firmaets nyeste partnerrekrutter og kom fra Wikborg Rein tidligere i år.

– I tillegg til å være et veletablert fagmiljø med god kompetanse og sterke ambisjoner, var det viktig for meg med representasjon i partnerskapet og at kjønnsbalanse er et uttalt strategisk mål. Det hadde ikke vært aktuelt for meg å gå inn i et partnerskap kun bestående av menn. Noen vil nok hevde at kjønnsfokus er en selvfølgelighet, men så lenge likestilling

Daglig leder Tine Wærsten og partner Karoline Moen Brunstad.

på tvers av advokatbransjen ikke er et faktum, er vi nødt til å snakke om dette, mener hun.

DRØMMER OM BREDERE SØKERMASSE

Når det kommer til kjønn- og aldersbalanse blant partnerne, scorer Bull høyt. Når det kommer til andre mangfoldsparametere, er utfordringene flere.

– Vi skulle gjerne hatt et bredere kandidatutvalg i rekrutteringsgrunnlaget. Søkermassen er stor, men litt lite variert, sier Wærsten.

– Som advokatfirma rekrutterer vi ikke fra samfunnspekteret, men kun fra den gruppen som har jussutdanning og som har kompetanse innenfor norsk rett. Selv om kandidater kommer fra andre EU- eller EØS-land, er det derfor ikke lett for vår bransje å ta dem inn.

– MÅ HA TYDELIGE ALTERNATIVER

Den ferske Bull-partneren Karoline Moen Brunstad tror også

”

Jeg tror noe av det viktigste er å føle at man er på et sted hvor man blir sett og satset på. For å lykkes er det viktig å ha en egen indre motivasjon og driv, men de aller fleste trenger også å ha ledere som løfter dem frem.

at uklare forventninger til hva som kreves for å bli partner, samt hva som kreves for å være partner, kan føre til talentlekkasje flere steder i bransjen.

– Jeg tror mange faller fra fordi de ikke i tilstrekkelig grad opplever at ledelsen har troen på dem og ønsker at de skal lykkes, sier hun.

– Samtidig må det sies at det ikke er alle som egner seg til å bli hverken advokat eller partner, så man skal heller ikke dytte mennesker inn i et spor de ikke trives i. Tydelig kommunikasjon er kjempeviktig, ifølge Brunstad.

Hun mener også at advokatbransjen må være tydelige på hvilke alternativer som finnes.

– Det er ikke alle som kjøper ideen om at det å bli partner er det ultimate målet for en advokat, selv om man gjerne vil ha en spennende jobb med mye ansvar. Jeg tror noe av det viktigste er å føle at man er på et sted hvor man blir sett og satset på. For å lykkes er det viktig å ha en egen indre motivasjon og driv, men de aller fleste trenger også å ha ledere som løfter dem frem. •

Gir rettslig bistand på mer enn ti språk

– Jeg tror absolutt det er slik at dersom man allerede har et mangfold blant de ansatte, er det lettere å rekruttere flere med minoritetsbakgrunn, sier administrerende partner i advokatfirmaet Suleiman & Co, Musharraf Ashraf.

TEKST OG FOTO: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

I advokatfirmaet Suleiman & Co i Oslo er mangfoldsandelen høy. Firmaets 22 advokater og advokatfullmektiger gir rettslig bistand på en rekke ulike språk, blant annet urdu, hindi, punjabi, persisk, kurdisk, arabisk, tyrkisk, dari, spansk og polsk.

At firmaet har stor bredde i bakgrunnen til de ansatte, er ikke helt tilfeldig, forteller administrerende partner Musharraf Ashraf.

Firmaets kontorer ligger midt mellom Oslo tingrett og Borgarting lagmannsrett. En passende beliggenhet for et kontor med advokater som ofte er i retten.

– Det har vært en bevisst tanke å ha et bredt spekter av ansatte som snakker forskjellige språk og har ulik kulturell bakgrunn. Samtidig er det ikke slik at vi nødvendigvis har arbeidet aktivt med det fra dag til dag. Men på et overordnet nivå har vi hatt et ønske om at klienter som kommer til oss, skal kunne få rettslig bistand av en advokat eller advokatfullmektig som behersker klientens språk.

MANGFOLD EN FORDEL

Advokatene i Suleiman arbeider innenfor et bredt spekter av rettsområder som blant annet omfatter utlendingsrett, arbeidsrett og familierett. En fellesnevner for mange av sakene er at de omfatter enkeltmennesker med ulik etnisk bakgrunn. Flere av klientene snakker også dårlig norsk, forteller Ashraf.

Ashraf, som selv har familie fra Pakistan og snakker urdu i tillegg til norsk og engelsk, opplever at mangfoldet blant

de ansatte i firmaet er en fordel i møte med disse klientene.

– Vi opplever ofte at personer med innvandrerbakgrunn har en terskel for å ta kontakt med advokat. Dette kan handle om at det er dyrt, eller at de synes kommunikasjon eller kulturforståelse er utfordrende.

– Min erfaring er at det i mange av sakene er viktig for klienten at advokaten forstår deres bakgrunn. Dette kan for eksempel bidra til å belyse klientens handle- eller væremåte. Ofte vil man også ha lettere for å forstå hva klienten ønsker å oppnå i saken, dersom man selv har den samme bakgrunnen.

I tillegg til at kulturforståelse og språkferdigheter er en fordel i klientkontakten, mener Ashraf at dette også er en viktig egenskap som advokat i domstolen.

– Det er ikke slik at loven blir annerledes bare fordi klienten har minoritetsbakgrunn. Likevel opplever jeg at det i saker som innebærer bruk av skjønn eller formildende omstendigheter er en fordel å forstå den bakenforliggende konteksten når man skal legge frem saken for retten.

LØNNSOMT MANGFOLD

Ashraf har vært en del av firmaet siden oppstarten i 2015 og arbeider med blant annet kontraktsrett og selskapsrett.

Han mener mangfold blant de ansatte er lønnsomt både for firmaer som driver med personrelatert juss og for større forretningsjuridiske firmaer.

– Det er verdifullt å ha folk innad som har en annen minoritetskompetanse eller snakker ulike språk. Tenk deg at

”
Min erfaring er at det i mange av sakene er viktig for klienten at advokaten forstår deres bakgrunn. Dette kan for eksempel bidra til å belyse klientens handle- eller væremåte.

du arbeider i et større advokatfirma som skal bistå et selskap med inngåelsen av en kontrakt med en virksomhet i Dubai. Å ha ansatte med muslimsk bakgrunn som forstår den kulturelle kodeksen i landet, kan være nyttig blant annet i møtesammenheng.

ENKLERE Å REKRUTTERE

– Opplever dere at jurister ønsker å jobbe hos dere fordi firmaet har et stort mangfold blant de ansatte?

– Det kan hende. Jeg vil tro at enkelte har tenkt at de ønsker å jobbe et sted hvor det er flere med forskjellige bakgrunner. Men jeg tror ikke alle som har søkt seg hit har ønsket å jobbe her fordi vi har en rekke minoritetsspråklige advokater.

På generelt grunnlag mener Ashraf likevel at det kan ha betydning for rekrutteringen.

– Jeg tror absolutt det er slik at dersom man allerede har et mangfold blant de ansatte, er det enklere å rekruttere flere. Dersom man for eksempel jobber i et stort firma hvor alle andre er etnisk norske, kan man som ansatt med minoritetsbakgrunn føle seg litt utenfor i visse sammenhenger. Dette kan få følger for blant annet trivselen, reflekterer Ashraf.

Han forteller at han selv opplevde dette som ung jusstudent.

– En gang ble alle studentene invitert på middag av et firma. Under middagen ble det bare servert én hovedmeny, som inneholdt svinekjøtt. Da jeg spurte om det var mulig å få noe annet, var de veldig hyggelige og ordnet i all hast en annen meny til meg. Det var samtidig ikke så gøy å måtte være til bry.

Han legger til at han likevel bare har hatt gode opplevelser med å ha minori-

tetsbakgrunn i advokatbransjen, både som student og i yrkeslivet.

IKKE ET KRAV

Til tross for at en overvekt av de ansatte i Suleiman behersker flere språk enn norsk og engelsk, er man ikke nødvendigvis avskrevet som kandidat dersom man «bare» er en norsk jurist.

– Jeg er mest opptatt av personen, faglige kvaliteter og ferdigheter. Samtidig er det viktig at kandidaten trives med vår klientbase. Dersom man kun snakker norsk og engelsk, vil man oppleve noen språkutfordringer med en del av våre klienter. Samtidig har vi hatt flere svært dyktige ansatte uten denne kompetansen, som har vært veldig fornøyde hos oss. Alt i alt er det derfor ikke et hinder for å jobbe her at man ikke har minoritetsbakgrunn. Men det vil være en fordel, legger Ashraf til. •

Foto: Ilona Yakusheva

Advokatfirmaet Suleiman & Co

- Omsatte for 24,2 millioner kroner i 2024.
- Arbeider med både privatrett og næringslivsjuks.
- Er registrert hos Advokattilsynet med ti advokater og tolv advokatfullmektiger.
- Selskapet har fem kvinnelige og en mannlig partner.

Administrerende partner i advokatfirmaet Suleiman & Co, Musharraf Ashraf.

- Ønsker vi et konstant jag etter å bli rikere? Eller en jobb som er interessant og utfordrende?

I advokatfirmaet Kvale arrangeres «talkshows» for at de ansatte skal bli bedre kjent med partnerne.

– Hensikten er å avmystifisere partnerrollen og vise at de er helt vanlige mennesker, forteller managing partner, Marius L. Andresen.

TEKST OG FOTO: MARIA ØYVINDSDATTER ROBERTSEN

I Advokatbladets oversikt over kvinneandelen i partnerskapet i de 100 største advokatfirmaene i Norge, befinner Kvale seg i toppsjiktet.

Med en kvinneandel på 38,6 prosent har firmaet den nest høyeste kvinneandelen blant de forretningsjuridiske advokatfirmaene, kun slått av Bull.

– Jeg tenker at dette er bra. Vi har kommet dit vi ønsker å være med hensyn til å arbeide planmessig og bevisst med kjønnsbalanse, sier managing partner Marius L. Andresen.

– Men tallet er egentlig ikke et mål i seg selv. Det viktige er at det skal være et godt arbeidsmiljø her for alle. Dette gjelder både partnerne og de ansatte, uavhengig av kjønn, legger han til.

PENGER IKKE VIKTIGST

Kjønnsbalanse og likestilling er egentlig ikke spesielt vanskelig, mener Andresen.

– For oss er det viktigste å rekruttere dyktige folk. Når kvinneandelen er sytti prosent på jusstudiet, vil dette nødvendigvis også gjenspeiles på firmaets eierside.

– Vi er i en bransje som er preget av tøff og skjerpet konkurranse. Derfor mener jeg at det er viktig at vi som firma definerer hva vi ønsker. Ønsker vi et konstant jag etter å bli rikere? Eller ønsker vi en jobb som er interessant og utfordrende, og å være del av et godt arbeidsmiljø? Vi har sagt til oss selv at det aller viktigste er å ha det gøy på jobb, og ha et godt arbeidsmiljø, samtidig som vi også er opptatt av at dette er en virksomhet som skal tjene penger.

Han synes ikke at det nødvendigvis er et motsetningsforhold mellom å ha som ambisjon å tjene mest mulig og ha et godt arbeidsmiljø.

– Men jeg tror at et arbeidsmiljø hvor du er bevisst på at jobben er en del av et liv hvor man også skal ha plass til andre ting, vil senke pulsen litt. Hos oss jobber alle dedikert og hardt, samtidig som de vet at det lar seg kombinere med et

I interne «talkshows» deler partnere refleksjoner om karriereutvikling, utfordringer og hva som motiverer dem i advokatrollen. – Tanken er å vise at partnere, som alle andre, har familier, ektefeller som ofte selv har en karriere, og barn som skal leses eventyr for og kjøres på trening, sier Marius L. Andresen.

Advokatfirmaet Kvale

Antall ansatte: 96

Antall partnere: 44, hvorav 17 er kvinner

Omsetning i 2024: 401,3 millioner kroner

Kilde: Brønnøysundregistrene

liv ved siden av. Det skaper en trygghet, i motsetning til hvis kulturen hadde vært at pengene alene er den ultimate lykken.

VERDISYN

Siden Advokatbladet gjorde forrige partnertelling i 2022, har kvinneandelen i Kvale økt med ti prosentpoeng.

Økningen er et resultat av en tydelig bevissthet, forteller Andresen.

– Vi har snakket om kjønnsbalanse i partnerskapet, og både jeg og styret har vært bevisste på dette i rekrutteringsprosesser. Samtidig er det avgjørende for oss at vi ønsker å få inn flinke, dyktige og morsomme folk. Jeg tror at dette er grunnen til at vi har klart å tiltrekke oss den partnergjengen vi har i dag: Vi har klart å formidle et verdisyn og en kultur som mange synes er spennende.

Blant de konkrete tiltakene firmaet har iverksatt, er å se på alternativer i rekrutteringsprosessen, forteller Andresen.

– Når vi rekrutterer nye partnere, ser vi alltid etter et alternativ av motsatt kjønn til den aktuelle kandidaten. Er kandidaten en mann, ser vi etter en kvinne, og vice versa.

– Vi er også opptatt av å legge til rette for fødselspermisjon og et familieliv. Dette er noe vi opplever er viktig både for kvinner og menn.

ARRANGERER TALKSHOWS

Andresen tror at kjønnsbalanse i partnerskapet er viktig for resten av organisasjonen.

– Jeg tror det særlig er viktig for de yngre som kommer

hit. Det kommer gjerne mellom fem og ti nyutdannede jurister hit hvert år. Av disse er kvinnene i flertall. Det at vi har rollemodeller, i form av at det både er kvinner i partnerskapet, men også at kjønn ikke har betydning for hvem man jobber sammen med, eller for hvem som er med på å ta avgjørelser, er viktig. Vi er opptatt av at det reelt er like muligheter for alle.

For å vise de ansatte at det finnes ulike rollemodeller i firmaet som ligner en selv, har firmaet gjort en kreativ vri.

– Et litt humoristisk og utradisjonelt grep som vi har fått gode tilbakemeldinger på, er å arrangere «talkshows» med ulike partnere. Hensikten er at de ansatte skal kunne bli kjent med partnerne på en litt annen måte og avmystifisere partnerrollen.

– Jeg tror det er viktig at partnerne tør å vise litt ydmykhet og sårbarhet i møte med yngre mennesker. Vi sitter ikke på alle svarene.

KUNDENE HAR INNKJØPSMAKT

Selv om ansvaret for mangfold og kjønnsbalanse i stor grad ligger på firmaet selv, mener Andresen at klientene også til en viss grad kan bidra til å fremme mangfold.

– De store kundene har innkjøpsmakt. Vi ser at mange av disse i de senere årene har vært opptatt av å stille krav og forventninger til kvinneandel. Men en ting er hva de sier, en annen ting er hvilke valg de gjør. Det er viktig at disse holdningene også gjenspeiler seg i innkjøpsmønstrene. Hvis ikke spiller det ingen rolle hvilke signaler de sender utad. •

Partnerne Kjersti Lerkerød, Silje Grimseth Ullebust, Kristin Schjødt Bitnes, Agathe Løwenborg og managing partner, Marius L. Andresen.

– Her er de kule damene

I løpet av året har Kjersti Lerkerød, Silje Grimseth Ullebust, Agathe Løwenborg og Kristin Schjødt Bitnes tiltrådt som partnere i Kvale. De føyer seg inn i rekken av fjorten øvrige kvinnelige eiere.

– At Kvale har en høy kvinneandel, tenker jeg at egentlig bare skulle mangle. Jeg synes det er mer merkelig at det er så mange firmaer med såpass lav kvinneandel med hensyn til hvor mange jenter det er som går på jussen og får gode karakterer, sier Kjersti Lerkerød.

– Mitt inntrykk er at en del firmaer sier at det er viktig å øke kvinneandelen for å please innkjøperne, uten at det er noen særlig realitet i det, sier Agathe Løwenborg.

– Slik er det ikke her; her er de kule damene. Derfor har man lyst til å komme hit, det føles ekte, skyter Kristin Schjødt Bitnes inn.

GODE ROLLEMODELLER

Lerkerød forteller at hun opplever at kjønnsbalanse er et grunnleggende premiss for firmaet.

– Det fører til at det blir mindre oppmerksomhet på det. Her er likestilling allerede en realitet. Da kan man fokusere helt og holdent på å være advokat, og være trygg på at man kan nå de posisjonene man ønsker, uavhengig av kjønn. Det er veldig positivt.

Mangfoldet er også fordelaktig med hensyn til å ha rollemodeller for de ansatte, påpeker Silje Grimseth Ullebust.

– Når partnerskapet har en bred sammensetning er sannsynligheten større for at de yngre ønsker å bli partnere selv. De ser at det er mulig å ha en karriere uavhengig av livssituasjon. Dette gjelder både for kvinner og menn. •

— Her er mangfold en forutsetning for å være konkurransedyktig

Åpenhet om hva som skal til for å stige i gradene er fellesnevneren for firmaer i Storbritannia som har lyktes med å få folk med ulike bakgrunner opp og frem. Men nå opplever mange firmaer et press mot mangfoldsarbeidet.

LONDON:

Den 6. november lanserte The Law Society sin nye mangfoldsstrategi. Foreningen har blant annet utviklet ulike guider til bruk i mangfoldsarbeidet, og har etablert egne nettverk for advokater med minoritetsbakgrunn, for LGBTQ+-advokater, for kvinnelige advokater og for advokater med funksjonsvariasjoner.

Den nye strategien har tre hovedfokusområder: Å øke mangfoldet på seniornivå i bransjen, å støtte advokater med funksjonsvariasjoner og å bygge mer inkluderende arbeidskulturer.

— Tanken bak prosjektet er at vi ønsket å finne ut av hvilke tiltak som gir effekt, sier Polly Williams.

Hun er Head of Diversity and Inclusion i foreningen som organiserer «solicitors», altså den delen av den britiske advokatstanden som vanligvis ikke prosederer saker i retten.

Andelen advokater med minoritetsbakgrunn har ifølge det britiske advokatilsynet økt fra 14 prosent i 2015 til 19 prosent i 2023. Tallene omfatter ikke internadvokater.

Ifølge Law Society er andelen ansatte advokater som blir værende i de store advokatfirmaene lavere blant advokater med etnisk minoritetsbakgrunn, enn blant deres hvite kolleger.

Ikke å føle seg verdsett, respektert og inkludert på arbeidsplassen var en hovedårsak til etnisitetsbetingede forskjeller i hvor lenge man blir værende, og til et lønns- og karrieresjakk, særlig i de store firmaene, viser foreningens undersøkelser.

— ULIKHET FORMER KARRIERELØP

Law Societys president, Mark Evans, sa ved lanseringen av den nye mangfolds-

strategien at foreningen i to hundre år har forsvart advokater og deres rolle i å fremme rettsstatlige verdier.

«Vi stod ved profesjonens side i dens kamp for likestilling, mens banebrytende enkeltadvokater banet vei for mer inkludering. Likevel fortsetter ulikhet og fordommer å forme karriereløp. Kvinnelige, etniske minoritets-, LHBTQ+ og funksjonshindrede advokater møter fortsatt barrierer på vei inn i seniorroller», uttaler Evans.

Altfor ofte får arbeidsplasskulturer folk til å føle at de ikke kan ta med sitt beste jeg på jobb, ifølge presidenten.

«Vi er forpliktet til å bygge en mer inkluderende profesjon — fordi når vi gjør det, gagner det alle», sier han.

Han oppfordrer nå britiske advokatfirmaer, interne juridiske avdelinger og juridiske fagpersoner på alle nivåer om å slutte seg til foreningens mangfoldsarbeid. Strategien inngår i Law Societys corporate strategy for 2025 til 2028.

FREMTIDSSIKRING

Lederen for mangfoldsarbeidet i foreningen, Polly Williams, mener arbeidet med inkludering er noe bransjen selv tjener på.

— Det finnes etter hvert mye forskning som viser at mangfoldige grupper tar bedre beslutninger. En mer mangfoldig bransje kommer til å kunne levere bedre til klienter, og fortære tilpasse seg en verden i endring. Det handler rett og slett om en fremtidssikring av bransjen.

Den britiske advokatbransjen har selv vært en pådriver for å få på plass en slik strategi, forteller Williams.

— Vi har hatt kontakt med mange advokatfirmaer. Fra de største i bransjen til de som bare har førti til femti

”
Det finnes etter hvert mye forskning som viser at mangfoldige grupper tar bedre beslutninger.

ansatte. Gjennomgående har alle lyst til å passe på at de rekrutterer de største talentene, uavhengig av bakgrunn. Det er helt nødvendig for å imøtekomme klientenes behov, og har blitt en forutsetning for å være konkurransedyktig i bransjen.

SPISSET FOKUS

Fokuset på mangfold har fungert godt i England, mener Williams. Ser man bare på kjønn er nå hele 53 prosent av de som går inn i bransjen kvinner. Williams tror at dette i stor grad skyldes bransjens egeninnsats.

— Ser man tilbake på de siste ti til femten årene, ser man at fokuset har spisset seg veldig. Der man før ofte drev mangfoldsarbeid litt for syns skyld, har man nå prøvd å finne ut av hvilke løsninger som virker.

ULIKE BARRIERER

Enkelte firmaer har fått til mangfold på partnernivå.

— Du finner lommer der det er stor fremgang, også på partnerfeltet. En del programmer har fungert veldig bra, men ofte er disse rettet inn mot bare én gruppe. Man kan for eksempel få opp kvinneandelen i firmaet fordi dette er et hovedfokus, samtidig står andre grupper på stedet hvil. For eksempel vil fargede eller funksjonsnedsatte advokater møte helt andre barrierer enn kvinner.

Blant firmaene som får til mangfold på tvers av grupper trekker Williams frem et fremtredende fellestrekk; transparens.

— Vi har prøvd å sette søkelys på de firmaene som virkelig får det til. Det de gjør er å se på hele karriereløpet,

og passe på at det er transparente prosesser for hvordan man kan avansere i firmaet. Du skal ikke måtte vente på å bli prikket på ryggen en dag, du skal hele tiden kunne se hvordan prosessen for opprykk er, og hva du må oppnå for å få det til. Kriteriene for opprykk bør også være så objektive som mulig.

Mentorordninger har også gitt resultater, ifølge Williams.

— Noen firmaer har sett veldig god fremgang med disse metodene. Mange har begynt å sette seg mål for hvor mange de ønsker representert i partnerskapet fra ulike grupper.

TØFFERE VERDEN

Arbeidet med inkludering går ikke bare i riktig retning, forteller Williams. Blant annet har Trump-administrasjonen gått hardt til verks mot tiltak

som gjelder mangfold og integrering. Effektene merkes også på denne siden av Atlanteren.

— Vi har sett en del blandede reaksjoner. Noen steder har arbeidet sakket litt akterut, og satsinger er blitt satt på pause. Vi har hørt fra en del at vår rolle som bransjeorganisasjon nå har blitt viktigere enn noensinne. De firmaene som synes det er risikabelt å flagge standpunkter offentlig, kan peke på oss som et talerør for hele bransjen.

Mange firmaer fortsetter også inkluderingsarbeidet i samme tempo som før, men er mindre høylytte utad.

— Firmaene fortsetter fordi de får utbytte av arbeidet. I tillegg er det nok også mange som ser dette som en del av essensen av hvem de er som selskap. Derfor fortsetter de, selv om de er mindre synlige enn før. •

The Law Society of England and Wales

- Bransjeorganisasjon for solicitors i England og Wales, den delen av den britiske advokatstanden som ikke fører saker i retten.
- Grunnlagt: 1825
- Medlemstall: Over 200.000

Law Society's mangfoldsstrategi 2025–2028

- **Tre hovedfokusfelt:** Mangfold i seniorstillinger, støtte til advokater med funksjonsnedsettelse og mental helse blant advokater.
- **Det er utarbeidet en rekke guider, blant annet disse:** Diversity and inclusion framework. Ethnicity Pay gap; what you need to know. Race and ethnicity inclusivity in the workplace: Top tips for retention and progression. A guide to disability terminology and language. Understanding workplace harassment. Det arrangeres også flere events med temaer som Understanding and managing microaggression. Experiencing menopause in the legal profession.
- Egne innsikts-artikler, blant annet om Pride in the law; experiences of the LGBT+-community within the legal profession og Practical toolkit for women in law.
- Egne verktøy, blant annet en ordliste, ofte stilte spørsmål og en fair recruitment toolkit.

Vil lære av London

Mangfoldsutvalget bretter opp ermene for å øke mangfoldet i advokatbransjen. Målet er økt bistand til firmaer som strever med mangfoldsarbeidet, å minske talentlekkasjen og å skape et bredere rekrutteringsgrunnlag.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Tiden for retorikk og velformulerte teoretiske mål om økt mangfold, er forbi. Nå vil Advokatforeningens mangfoldsutvalg hjelpe advokatfirmaene til å skape konkrete endringer.

Etter å ha gjennomført dialogmøter med 25 av landets største advokatfirmaer, samt vært på studietur til London, er utvalget i gang med å lage en veileder. Den skal romme råd og forslag til mulige tiltak for økt mangfold i et advokatfirma inspirert av virksomheter som allerede er på god vei.

— Poenget er ikke at alle må gjennomføre alle tiltakene, men at man kan velge noen ting som passer for sin virksomhet og sine ansatte, forteller utvalgsleder og Wikborg Rein-partner Heidi Jorkjend.

— Forhåpentligvis kan veilederen gi litt ekstra hjelp til mindre firmaer som mangler ressurser til å jobbe systematisk med dette på egenhånd, men vi håper også arbeidet vil være nyttig for de aller største.

SYSTEMATISK MANGFOLDSARBEID

Tidligere i høst hevet utvalget blikket og reiste til London for å hente inspirasjon. Her besøkte de globale advokatgiganter som Herbert Smith Freehills Kramer og Stephenson Harwood, i tillegg til The Law Society.

På forhånd hadde Jorkjend en klar oppfatning av at det jobbes mer systematisk med mangfold i den engelske hovedstaden, og at kvinneandelen i partnerskapene der er vesentlig høyere enn i Norge.

— En generell lærdom, er at mangfoldsarbeid må komme fra toppen og inkluderes i strategien for å lykkes, forteller Jorkjend.

— Utvalget merket seg også at klientene har klare forventninger knyttet til både faktisk mangfold og mangfoldsarbeid.

Å herme etter mangfoldstiltak gjennomført av britiske advokatfirmaer, er derimot ikke like enkelt.

— Virksomhetene der opererer ut fra et helt annet fakta- og tallgrunnlag. I Storbritannia er det lov, og til dels plikt, å innhente veldig mye data om de ansatte, noe som gir britiske firmaer mulighet til å jobbe svært systematisk og programmessig. Det gjør at advokatfir-

maene kan identifisere underrepresentasjon innenfor avgrensede grupper i egen virksomhet og angripe dette med målrettede, konkrete tiltak. Slik kan vi ikke gjøre her, sier Jorkjend.

- BERØRINGSANGST

En utfordring med målrettet mangfoldsarbeid her hjemme, er nettopp at mangfold i liten grad kan telles. I tillegg tror Jorkjend at det kanskje er mer vanlig å snakke om ulike utfordringer som følge av bakgrunn i England enn i Norge. Dette kan gjøre det enklere å iverksette tiltak.

— I England lærte vi om flere programmer som tar for seg effekten av sosioøkonomisk bakgrunn. Eksempelvis kan det iverksettes tiltak rettet mot arbeidstakere som er vokst opp i lavinntektsfamilier, sier hun.

— Premissene er annerledes der, men firmaene i London gjør også flere ting vi kjenner igjen fra advokatbransjen her hjemme, slik som markering av ulike høytider. Der som her erfares det at mange små tiltak til sammen har stor verdi.

FREMTIDSVISJONER

Mangfoldsutvalget vil lansere veilederen i løpet av første halvdel av 2026. Jorkjend ser for seg at den skal være kort og praktisk. Blottet for prosatekst og lange innledninger. Enkel å ta i bruk.

— Vi vil sende veilederen ut på høring både til advokatfirmaer, men også andre relevante organisasjoner som kanskje har nyttige innspill å komme med, slik som likestillingsombudet, sier hun.

I tillegg har utvalget to andre ideer på blokka.

— Den første handler om å etablere en mentorordning på bransjenivå for kandidater med ulike mangfoldsparametere for å hjelpe dem med både å vokse og å bli i bransjen, røper Jorkjend.

— Den andre ideen handler om å koordinere rekrutteringsfremmende tiltak gjennom å organisere en kampanje hvor ulike advokatfirmaer besøker videregående skoler for å snakke om det å være advokat. På den måten vil kanskje flere unge med ulik bakgrunn få øynene opp for advokatbransjen som en mulig yrkesvei. •

”

Forhåpentligvis kan veilederen gi litt ekstra hjelp til mindre firmaer som mangler ressurser til å jobbe systematisk med dette på egenhånd, men vi håper også arbeidet vil være nyttig for de aller største.

Heidi Jorkjend.

– Min bakgrunn gir rødt flagg

Et halvt år og flere titalls søknader senere, står fremdeles den australske tech-advokaten Ben Kende (33) uten jobb i Norge.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Bak seg har Ben Kende en såkalt Juris Doctor degree fra universitetet i Sydney, og seks års erfaring som advokat spesialisert på teknologi. Inntil det norske visumet var på plass, arbeidet han for det globale advokatfirmaet Norton Rose Fulbright fra hjemmekontor i Oslo.

Siden slutten av april har han søkt flere titalls stillinger, men kun blitt innkalt til et par intervjuer. De fleste prosessene stanser med et automatisk generert svar som takker for søknaden. Selv tror han det skyldes hans australske opphav.

– Jeg har erfart at min australske bakgrunn automatisk gir røde flagg i søknadsprosessene. Jeg skulle gjerne kommet innenfor dørstokken hos flere av firmaene og presentert meg selv, konstaterer han.

STRENGE KRAV

Kende er oppvokst i Hong Kong med australske foreldre. Som ung var han et lovende rugby-talent inntil en fatal ulykke under et mesterskap i Thailand tilbake i 2010. Lammelser i store deler av kroppen ble et faktum, rugbyballen ble lagt på hyllen og en alternativ karrierevei måtte stakes ut. Den førte han tilbake til hjemlandet for studier. I Sydney møtte han også sin norske kone, Andrea, som han nå har flyttet til Oslo sammen med.

Siden han enn så lenge ikke har norsk advokatbevilling, er det primært interne juridiske stillinger han titter på.

– I løpet av min tid som advokat har jeg arbeidet med alt fra store anskaffelser og kompliserte teknologikontrakter til regulatorisk rådgivning. Jeg er i bunn

og grunn en kontrakts- og transaksjonsadvokat. Jeg håper jeg etter hvert kan få jobb i et av de større internasjonale selskapene, gjerne med et teknologisk tilsnitt, forteller Kende.

På sikt er målet å få norsk bevilling på plass, men advokatlov stiller strenge krav. Først må norskkunnskapene styrkes. Nå er han godt i gang med språkkurs.

– Jeg setter pris på at det er strengt regulert hvem som kan praktisere juss. Samtidig skal jeg ikke legge skjul på at det også er litt enerverende, smiler han.

– KAN YTE RETTSLIG BISTAND

Strenge krav til tross har advokatloven også gjort det enklere for personer med juridisk utdannelse fra utlandet å ta den i bruk her. Uten rettsrådsmonopolet kan nemlig enhver yte rettslig bistand i Norge.

– Regelverket er ikke til hinder for at vedkommende yter bistand innen norsk rett. Det er imidlertid et faktum at en med utenlandsk juridisk utdanning normalt har mindre kunnskap om norsk rett enn en person med master i rettsvitenskap eller graden cand. jur. fra et norsk universitet. Markedet vil derfor avgjøre om personens kompetanse blir etterspurt. Personer med utenlandsk juridisk utdanning må i sitt arbeid benytte sin utenlandske tittel. Det skal også fremgå at tittelen ikke er norsk, forklarer Advokattilsynets direktør, Dag Eriksen.

– Skal den norske juristtittelen brukes, eller Ben vil drive advokatvirksomhet på bakgrunn av sin australske advokatbevilling, må han søke om tillatelse til det fra Advokattilsynet, legger han til. •

Ben Kende sammen med servicehunden Gumnut.

Ben Kende møtte sin norske kone Andrea under studiene i Sydney.

”
Jeg setter pris på at det er strengt regulert hvem som kan praktisere juss. Samtidig skal jeg ikke legge skjul på at det også er litt enerverende.

! Skal man bli autorisert som advokatfullmektig med utdannelse fra utlandet, må man først bli godkjent som jurist. Da må man godtgjøre at man har utdanning tilsvarende en master i rettsvitenskap, og det må bekreftes at studiene oppfyller kravet for å bli autorisert som fullmektig i landet man studerte i. Både utdanningen i sin helhet og identifikasjon må dokumenteres. Det er kun personer med erfaring fra norske virksomheter som vil få søknaden vurdert. I tillegg må søkeren bestå en egnethetsprøve på norsk hvor kandidaten testes innenfor norske rettsområder.

Kilde: Advokattilsynet

– Tror kjønns- skillene vil viskes mer ut

I Fulford & Tyr, Drammens nest største advokatfirma, er seks av åtte partnere kvinner, og firmaet vokste med 24,1 prosent i fjor. – Det er hodet, ikke kjønn, vi er ute etter når vi rekrutterer, men vi tror det er sunt å ha begge kjønn godt representert.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

De tre partnerne Lene Langseth, Mette Ottesen Bergh og Charlotte Wickman Kvamme i Fulford & Tyr. Advokatbladet møter dem i firmaets åpne og lekre lokaler på Bragernes Torg i Drammen sentrum.

Fra kontorene har de utsikt mot det som er Norges største torg, mot Drammenselva, og mot den gamle brannstasjonen og det gamle rådhuset, begge med sine karakteristiske og vakre tårn.

Selskapet slik det er i dag, ble til i oktober i fjor, da tidligere Fulford Pettersen – et firma med en lang historie og dype røtter i Drammen – slo seg sammen med det mye yngre firmaet Tyr.

– To av advokatene startet eget firma, mens åtte av oss tok kontakt med Tyr. Vi ønsket å bli en del av et større miljø, sier Mette Ottesen Bergh.

I kontorene på Bragernes Torg var det plass til de åtte, forteller Lene Langseth, styreleder i firmaet.

FLEST KVINNELIGE PARTNERE

Nå troner de på toppen av listen over firmaer utenfor Oslo med flest kvinnelige partnere.

– Kvinneandelen har jo i mange år vært veldig høy på jussen, så det er ikke unaturlig at vi blir flere kvinner i partnerskapene. Det er bra at andelen øker, sier Mette Ottesen Bergh.

Når de rekrutterer, er de ikke på jakt etter advokater av et bestemt kjønn, men ser gjerne etter søkere med lokal tilknytning og nettverk.

– Vi ønsker å finne den riktige personen med et verdigrunnlag som matcher vårt eget, og å få tak i de flinkeste. Det er ikke avgjørende at man kommer fra Buskerud, men det er et pluss om du er lokal, og har et ønske om å bidra her i regionen.

MENN BLIR LIKERE KVINNER

At mannsrollen har utviklet seg, får positive følger for kvinner i arbeidslivet, tror de.

– Som firma er vi flinke til å legge til rette for familieliv, sier Lene Langseth, Mette Ottesen Bergh og Charlotte Wickman Kvamme.

- **Lene Langseth** (42), spesialisert innenfor restrukturering og insolvens, kontraktsrett og personvern. Startet som partner i Tyr i 2020, etter å ha jobbet i tolv år i Svensson Nøkleby.
- **Mette Ottesen Bergh** (45), spesialisert innenfor økonomisk familierett og arverett. Var 17 år i Fulford Pettersen, de siste fire som partner.
- **Charlotte Wickmann Kvamme** (40) er spesialisert innen selskapsrett, transaksjoner, skatt og generell forretningsjuridisk rådgivning. Kom til Fulford & Tyr i år fra Svensson Nøkleby, men var tidligere ni år i Fulford Pettersen.

” Skillene mellom menn og kvinner i advokatbransjen er i ferd med å bli litt mindre, for også menn ønsker å være til stede hjemme.

– Skillene mellom menn og kvinner i advokatbransjen er i ferd med å bli litt mindre, for også menn ønsker å være til stede hjemme, og for eksempel være med barna på fotballtrening. Og de ønsker å ta ut pappapermisjon, som jo er kjempetra. Alt dette er med på å viske ut forskjellene mellom kvinner og menn i arbeidslivet, sier Bergh.

Advokatbransjen er kjent for å være konservativ, og tidligere kunne man få inntrykk av at klientene foretrakk mannlige advokater med grått hår, påpeker Charlotte Wickman Kvamme.

– Nå tror jeg ikke at de tenker over om de går til en kvinnelig eller mannlig advokat. Igjen, det er hodet som teller, ikke kjønn.

TILPASSET ARBEIDSHVERDAG

I selskapet er de flinke til å legge til rette for familielivet, mener de.

– I perioder skjer det jo at vi jobber utover kveldene. Det er klienten som bestemmer. Sier klienten hopp, så gjør vi jo det. Innimellom har vi mye å gjøre, men så har vi det roligere i perioder. Men

alt i alt er arbeidet vårt ganske stabilt, uten de helt store toppene og dype dalene, sier Langseth.

Advokatyrket er fleksibelt, og det er fullt mulig å tilpasse det til den enkeltes familiesituasjon, mener de tre.

– Vi har en firmakultur som etterstreber en god jobb-hjem-balanse. Både vi partnere og de ansatte har fleksibilitet. Vi forsøker å se hverandre i de ulike livsfasene. Noen har små barn, andre har voksne barn. Vårt perspektiv er at vi skal jobbe sammen som en gruppe i mange år. Vi må tenke langsiktig og drive bærekraftig, sier hun.

LYKKELIGE SOM STORE

Sammenslåingen av Drammens nr. 2 og nr. 3-firma har vært en suksess, mener styreleder Lene Langseth.

– Å få inn nye, kompetente folk har vært veldig hyggelig, styrket det faglige, og har vært bra for business. Vi har fått utvidet fagområdene, og er blitt sterkere blant annet på eiendom, selskapsrett og næringslivsjuks, sier hun.

De har klart å skape et veldig bra lag, synes de selv.

– Vi er blitt ytterligere spesialisert, har en tydelig forretningsmodell, og har mål om å vokse videre. Vi er stolte over det vi har fått til.

Buskerud er en region i vekst.

– Drammen har fått nytt sykehus, nytt tinghus og ny bro, og det er store utbyggingsprosjekter her. Våre klienter hører primært hjemme i regionen. Oslo er ikke et satsningsområde for oss, men vi har et avdelingskontor der. En av partnerne våre, Helene Elness, er fast forsvarer i Oslo tingrett, og får en del oppdrag derfra. Noen av fullmektigene våre sitter på Oslokontoret innimellom. Men fokuset vårt er først og fremst her, sier Langseth.

Advokatene profilerer seg opp mot næringslivet i området hvor primærmarkedet er små og mellomstore selskaper i regionen.

– Vi forsøker å være synlige, delta på arrangementer i regi av næringslivet, skrive litt artikler innimellom og ikke minst gjøre en god jobb. Da kommer klientene tilbake. Vi har ikke ambisjon i seg selv om å bli Buskeruds største firma, men har fokus på faglig kvalitet og et langsiktig perspektiv. •

SA OPP I PROTEST

— Når verden har gått til helvete, så hjelper det ikke at advokater påberoper seg uavhengighet

Ole Martin Moe (31) sa opp jobben som advokatfullmektig i Deloitte Advokatfirma fordi han opplevde at selskapets verdier internt ikke stemte overens med mangfolds- og inkluderingsynet som frontes utad.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Jeg hadde aldri trodd at valget av Donald Trump som president i USA skulle påvirke meg så direkte, sier Ole Martin Moe.

Han sluttet før sommeren i Deloitte Advokatfirma, og arbeider nå som advokatfullmektig med personvern og teknologi i Bull.

Da han møtte Advokatbladet til en samtale om verdier, advokaters uavhengighet og rett til ikke å bli identifisert med klient, hadde det gått to uker siden han fortalte sin historie i Dagens Næringsliv.

«Sluttet i Deloitte — mener konsulenthuset driver med «pinkwashing», skrev DN.

— Jeg har vært åpen overfor Bull om hvorfor jeg sluttet i Deloitte, og hadde en god dialog med ledelsen om intervjuet i DN. Det var viktig for meg å være ryddig med min nye arbeidsgiver da jeg skulle stikke hodet frem, sier Moe.

UTTALT NEGATIVT MENNESKESYN

Etter fire år som juridisk seniorrådgiver i Datatilsynet, var Moe i 2023 på jakt etter en jobb i det private næringslivet.

— Da ønsket jeg å finne en arbeidsgiver som stemte overens med mine verdier. Jeg valgte å starte i Deloitte fordi selskapet var så tydelig i måten de formidlet sine verdier knyttet til mangfold og inkludering på, sier han.

Selskapet deltar for eksempel i Pride-paraden, og har interne utvalg som jobber med mangfold og inkludering, forteller Moe.

— Deloitte kommuniserer utad at man som ansatt i selskapet kan være seg selv, uavhengig av seksuell orientering, nevrodiversitet, funksjonsnedsettelse og så videre. Derfor kom det veldig overraskende på meg at vi hadde klienter som jobbet for det stikk motsatte, sier Moe.

I Deloitte fikk Moe et oppdrag for en klient med et verdissyn som frontkolliderte med hans eget.

— Klienten har det jeg oppfatter som et uttalt negativt menneskesyn; vi snakker ikke om at de er skeptiske til Pride, eller lurar på om de skal flagge med regnbueflagget eller ikke, men om en klient som jobber åpent mot homofiles rettigheter i samfunnet og mot likekjønnede ekteskap.

Han presiserer at dette selvfølgelig er helt lovlige meninger å ha.

— Men vi må ha med oss toleransens paradoks; hvis vi tolererer intoleranse, vil den til slutt vinne frem. For meg kom dette på spissen fordi jeg er gift med en mann. Hvis klienten hadde fått det som de ville, så hadde jeg ikke kunnet være gift, og hatt min familie. Klienten anerkjenner ikke vår rett til å være oss selv, sier Moe.

ONDSKAPENS BANALITET

Han sier at han hadde en veldig god dialog med sin nærmeste leder om klientforholdet, og at det er mange ildsjeler i Deloitte som setter mangfold og inkludering på agendaen.

— Jeg fikk beskjed om at jeg kunne slippe å ha denne klienten, og det var fint. Men selv om ansatte kan velge bort bestemte klienter, så løser ikke dette spørsmålet om hvem vi skal velge å ha som klienter i et stort advokatfirma, og hva slags verden vi støtter opp om gjennom de klientene vi har, sier Moe.

— Jeg kjente på et større ansvar. Advokaters uav-

hengighet er selvsagt en viktig dimensjon, og helt grunnleggende. Men den kan ikke stoppe enhver diskusjon om hvem det er greit å hjelpe eller ikke.

Prinsippet om at en advokat ikke skal bli identifisert med sin klient er også et viktig argument i denne diskusjonen, medgir han.

— Men ondskapens banalitet er jo folk som bare gjør jobben sin. For å sette det på spissen; når du står der, apokalypsen allerede har skjedd og verden har gått til helvete, så hjelper det ikke at advokater har påberopt seg sin uavhengighet, hvis vi faktisk har bidratt til noe som er skadelig.

— VI ER MULIGGJØRERE

Han medgir at å innta dette standpunktet, ikke er enkelt.

— Jeg har reflektert mye rundt hvor grensen skal gå, og jeg tør ikke å gi et svar med to streker under. Grunnen til at jeg står frem og tar opp dette temaet, er fordi jeg ønsker at ledere i advokatselskaper og ansatte skal tenke gjennom hvilket etisk ansvar de har. Som forretningsadvokater er vi muliggjørere; vi hjelper klienter med å få til ting. Vi har en rett til ikke å bli identifisert med det de gjør, men vi må også tenke over hva slags verden vi medvirker til, sier Moe.

I Deloitte forsøkte han å skape en endring internt.

— Sammen med tre kolleger sendte jeg et åpent brev til ledelsen der vi pekte på Deloittes uttalte verdier, de som kommer frem i årsrapportene og kommuniseres utad. I brevet tok vi opp det kon-

— Jeg håper at det kan bli en kultur for å stille kritiske spørsmål om hvem man bistår som forretningsadvokat, sier Ole Martin Moe.

”

Grunnen til at jeg står frem og tar opp dette temaet, er fordi jeg ønsker at ledere i advokatselskaper og ansatte skal tenke gjennom hvilket etisk ansvar de har.

»

Sluttet i Deloitte – mener konsulenthuset driver med «pinkwashing»

– Det var vondt å se den forskjellen på hva man flagger utad og det som skjer internt, sier Ole Martin Moe om sin gamle arbeidsplass. Deloitte's hr-direkter svarer at selskapet «vil fortsette å lytte, lære og forbedre oss».

Faksimile fra Dagens Næringsliv

” Vi unge tar nok med oss verdibasert tenkning og tanker om rettferdighet inn i jobben vår, og tenker ikke nødvendigvis at en advokat skal være en nøytral person.

krete klientforholdet, og spurte om hvordan det var forenlig og i tråd med selskapets etiske retningslinjer.

Brevet ble starten på en intern prosess, og det ble satt ned et utvalg med folk fra ledelsen, ifølge Moe. Brevskriverne ble skuffet over svaret fra utvalget.

– De mente at å ha denne type klienter var innenfor selskapets verdigrunnlag, og at den konkrete klienten vi viste til, ikke var så ille som vi skulle ha det til. For meg ble det vanskelig å kjenne på at arbeidsgiveren min hjelper noen som skulle ønske at jeg ikke kan leve det livet jeg lever.

Moe mener at arbeidsgiveren hans burde ha avsluttet klientforholdet.

TRUMPS KORSTOG MOT MANGFOLD

Da Donald Trump ble valgt til president i USA, fikk dette innvirkninger for Deloitte i Norge, ifølge Moe.

– Et av Trumps korstog er at ingen som leverer tjenester til den amerikanske regjering skal drive med mangfold og inkludering. Deloitte USA er en av disse. Jeg lurte på hvorfor vi ikke skulle ta avstand fra Trumps anti-mangfolds-arbeid, men nei, det skulle vi ikke gjøre; dette ville kunne sette oppdrag i fare. Andre leverandører har derimot tatt til motmæle, sier han.

– Vi skulle altså late som ingenting, og fortsette som før. Da ble sirkelen litt sluttet for meg, og jeg kjente at jeg hadde lyst til å finne meg et annet sted å jobbe.

Ytringsklimaet for de ansatte ble også påvirket av president Trump, ifølge Moe.

– Vi skulle ikke uttale oss kritisk om det som

skjedde i USA, og fikk samme beskjed knyttet til Israel og Palestina. Mange jurister og advokater har jo et sterkt engasjement for rettsstaten, men jeg opplevde at vi skulle være forsiktige av hensyn til Deloitte og klientene globalt.

– MÅ VURDERE GRENSENE

Moe reagerte negativt på beskjedene, som han mener grep direkte inn i de ansattes ytringsfrihet.

– Dette fordi Deloitte har et så tydelig budskap om at selskap skal «make an impact that matters», og at vi skal «speak up», og så videre. Når det kommer til stykket, så er man ikke villig til å gjøre nettopp det, av hensyn til inntjeningen. Andre selskaper er modigere, og har tatt til motmæle. Jeg skulle ønske at Deloitte hadde tatt en mer aktiv rolle.

– Mener du at klienter som ingen liker, ikke skal kunne bli representert av en advokat?

– Det er et godt spørsmål. Man må selv vurdere hvor grensen skal gå, og om bestemte typer sektorer, budskap eller verdier skal være utenfor det man har lyst til å bidra med som firma. For meg går grensen ved et negativt menneskesyn, og så kan man jo diskutere hva det er. Jeg mener at når man har som budskap å frata folk rettigheter og å snakke ned enkeltgruppers menneskeverd, så er man der. For andre kan grensen gå et annet sted.

Hans mål med å gjøre intervjuet med DN og nå i Advokatbladet er ikke at folk skal si opp jobbene sine, men at de skal stille kritiske spørsmål og reflektere over status quo, forklarer han.

– Dette er særlig viktig fordi det på grunn av taushetsplikten bare er vi som er på innsiden av advokatfirmaene som vet hvem klientene er, og som kan stille spørsmål og dra i gang debatt.

GENERASJONSSKILLER

Å si opp en stilling på grunn av misnøye med en klients verdisyn, er ikke noe som ville ha falt i god jord for bare få år siden, mener han.

– Her tror jeg vi ser et skille mellom generasjonene. Vi unge tar nok med oss verdibasert tenkning og tanker om rettferdighet inn i jobben vår, og tenker ikke nødvendigvis at en advokat skal være en nøytral person. For hva er egentlig nøytralitet, og hva er objektivitet? Vi skal tross alt fremme rett og hindre urett.

– Jeg har ikke lyst til å stå i en situasjon; igjen satt på spissen, der jeg ikke lenger er gift med mannen min fordi visse typer organisasjoner har fått gjennomslag for sitt syn på verden. Og hvis det skjer, så vil jeg i alle fall kunne si at jeg ikke kan holdes ansvarlig for det. Det er lett å komme med store ord, men den som er nøytral i møte med urettferdighet, støtter jo i praksis den som undertrykker. •

– En advokat har rett til ikke å bli identifisert med klient

– Vi er lei oss over Ole Martin Moes kritikk. Å bistå en klient betyr ikke at vi støtter det de mener eller står for, men at vi leverer profesjonelle tjenester innenfor vårt fagområde, sier managing partner Henriette Holmen i Deloitte.

TEKST: NINA SCHMIDT

Deloitte Norge tar mangfoldsarbeidet på alvor, og som en sentral del av vår bedriftskultur. Vi jobber målrettet for å ha en mangfoldig organisasjon og et arbeidsmiljø som gjenspeiler det norske samfunnet, sier Holmen.

Deloitte er opptatt av å utvikle sine ansatte, og av å skape en inkluderende arbeidsplass hvor alle kan vokse og være seg selv, understreker hun.

– For oss handler dette ikke om trender eller politikk, men om å skape et inkluderende arbeidsmiljø hvor alle opplever tilhørighet og like muligheter – og hvor mangfold ses som en styrke for både teamdynamikk, innovasjon og resultater. Dette er befestet i vår forretningsstrategi og våre verdier, og vi ønsker at alle ledere og medarbeidere handler i tråd med disse verdiene.

INTERNE UNDERSØKELSER

Hun forteller at selskapet jevnlig gjennomfører undersøkelser blant de ansatte for å finne ut hvordan det lever opp til verdiene, inkludert inkludering. •

Henriette Holmen.

– Vi undersøker grundig hva vi kan bli bedre på, og tar tak i atferd som strider mot verdiene våre.

I likhet med andre profesjonelle tjenesteleverandører jobber Deloitte med et bredt spekter av klienter, både nasjonalt og internasjonalt, med ulike syn, verdier og perspektiver, påpeker hun.

– Å bistå en klient betyr ikke at vi støtter det de mener eller står for, men at vi leverer profesjonelle tjenester innenfor vårt fagområde. Dette er et helt grunnleggende prinsipp – en advokat har rett til ikke å bli assosiert med sin klient. Mangfold i samfunnet innebærer også at vi møter og bistår aktører som tenker annerledes enn oss.

HAR ETABLERT FORUM

Hun erkjenner at prinsippet kan oppleves utfordrende.

– Derfor har vi etablerte prosesser og forum, eksempelvis Ethics Committee både i Norge og Norden, der høyrisikoklienter blir grundig diskutert og vurdert. Det er også slik at vi har retningslinjer som gjør det mulig for den enkelte å reservere seg mot å jobbe for en klient man av ulike årsaker ikke ønsker å arbeide for.

Hun sier at mangfolds- og inkluderingsarbeidet i Deloitte Norge handler om å skape et arbeidsmiljø hvor alle føler seg trygge, inkluderte, og respekterer hverandre på tvers av ulike perspektiver og holdninger.

– Vi erkjenner at dette er et arbeid som aldri blir ferdigstilt, og at vi alltid kan bli bedre. Det krever kontinuerlig innsats, datadrevet arbeid og systematisk oppfølging på alle nivåer i organisasjonen. •

” Mangfold i samfunnet innebærer også at vi møter og bistår aktører som tenker annerledes enn oss.

- Advokater med upopulære klienter trues og utsettes for vold

– Hvis du er en voldtektsmann, vil ingen beskyldre din forsvarer for å være det samme. Men i forretningsjussen er retten til ikke å bli identifisert med klient under press.

TEKST: NINA SCHMIDT

Det sa den tyske professoren Birgit Spiesshofer på et møte i Advokatforeningens representantskap tidligere i år (se Advokatbladet nr. 3/25).

Hun er advokat i Dentons i Berlin, og har sentrale verv både i den europeiske og den internasjonale advokatforeningen, og holdt et foredrag om advokaters rolle som portvoktere.

I USA har president Trump gått til frontalangrep på advokatfirmaer som har representert klienter han ikke liker, som hans tidligere rival Hillary Clinton.

– Trump holder advokatfirmaer ansvarlige for negative konsekvenser av klienters handlinger på menneskerettigheter og miljø. Gjennom presidentordrer har han karakterisert advokatfirmaer som «giftige» fordi de representerte visse klienter som han mislikte, sa Spiesshofer.

Hun advarte sterkt mot å identifisere advokat med klient, slik Trump gjør, som ser på advokaten som en muliggjører av uønskede aktiviteter.

Hun fortalte at i mange europeiske land ønsker ikke unge advokater å jobbe for firmaer som de anser som uetiske, eller de oppfordrer partnere til ikke å jobbe for det de mener er «skitne» klienter.

– Også organisasjoner i sivilsamfunnet navngir og «shamer» advokater og advokatfirmaer som representerer slike klienter, sa Spiesshofer.

DEBATTERES I HELE VERDEN

Både i den europeiske advokatforeningen (CCBE) og i den internasjonale (IBA) er disse spørsmålene blitt debattert i lang tid, fortalte Spiesshofer.

”
Gjennom presidentordren ble advokatfirmaer kvalifisert som «giftige» fordi de representerte visse klienter som Trump mislikte.

I en etterfølgende paneldebatt uttalte managing partner i Thommessen, Sverre Tyrhaug, at det er ekstremt viktig at advokater støtter prinsippene i Spiesshofers innlegg.

Han oppfordret Advokatforeningen til handling.

– Det ville hjelpe hvis det kom en klarere veiledning til advokater om dette, og en visshet om at man har en forening som står støtt bak advokater som påtar seg upopulære saker, sa han.

- POLITIKERE BURDE VITE BEDRE

Det er grunnleggende i en rettsstat at advokater skal være uavhengige og ikke identifiseres med sin klient, sier generalsekretær Merete Smith i Advokatforeningen.

– Jeg er helt enig i at det er en viktig oppgave for Advokatforeningen å støtte advokater som blir angrepet eller kritisert som følge av de påtar seg upopulære klienter eller saker, sier hun.

– Dessverre ser vi likevel at advokater blir identifisert med sin klient, både av politikere, som burde vite bedre, og av andre som er uenig i en klientens synspunkter eller virksomhet.

Angrepene på advokaten kamoufleres ofte med bruk av andre begreper; at advokater ikke bør være «tilretteleggere» for lovlig, men «uetisk» atferd som for eksempel skatteplanlegging, forteller hun.

– I noen tilfeller stilles det krav om at advokater skal avstå fra å rådgi visse sektorer, som gruvedrift som forurenser, og at advokatfirmaer som representerer slike klienter skal boikottes. I andre land har advokater vært usatt for vold, trusler og trakassering som følge av å bli identifisert med sin klient. Dette har skjedd både i USA og England det siste året. •

Advokatfirmaer som har gått med på Donald Trumps krav er blitt møtt med store protester. Her fra en markering utenfor Skadden, Arps, Slate, Meagher and Flom i New York i april. Foto: IMAGO/Frances M. Roberts

— JU\$NYTT —

Fagsidene er skrevet av stipendiat ved UiT Norges arktiske universitet **Gjermund Aasbrenn**. Han har vært førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling, advokatfullmektig i Arntzen de Besche, dommerfullmektig og konstituert tingrettsdommer ved Sør-Trøndelag tingrett, utreder i Høyesterett og konstituert lagdommer ved Hålogaland lagmannsrett.

E-post: gjermund.aasbrenn@uit.no

Nytt i rettsutviklingen

Nr. 6/2025

Straffe- prosess I

Det har nå kommet enda noen puslespillbrikker i det store puslespillet som heter «Identitetsspørsmål i straffeprosessen». Den viktigste brikken denne gangen er nok HR-2025-2047-A, som handler om vurderingen av «samme forhold» etter rettskraftsbestemmelsen i straffeprosessloven § 51 / forbudet mot dobbeltstraff i EMK protokoll 7 artikkel 4.

SIDE 46

Skatterett

Spørsmålet var om skattyters leilighet kunne anses som hennes «egen bolig», om leilighetene samlet sett kunne anses som ektefellenes «egen bolig», alternativt om skattyters leilighet hadde en såkalt «tjenende funksjon» for ektefellens leilighet. Men svaret var altså nei.

SIDE 45

Av Gjermund Aasbrenn

Sivilprosess og arbeidsrett

I HR-2025-2052-U hadde en arbeidstaker, etter utløpet av åtteukersfristen, men så vidt innenfor seks månedersfristen, tatt ut søksmål med krav om erstatning. Senere, i sluttinnlegget, utvidet hun søksmålet til også å gjelde gyldigheten av oppsigelsen. Dette var det ikke adgang til, fastslo Høyesterett.

SIDE 45

Personvern

Om rekkevidden av rettspleielovunntaket: Konklusjonen i PVN-2024-15 er ikke spesielt oppsiktsvekkende, men vedtaket viser at lovgiver nok har en vei å gå her. Forholdet mellom EØS-retten og rettspleielovunntaket er for øvrig drøftet inngående av Øystein Flø Baste i Lov og Rett nr. 7 2025. Flø Baste argumenterer her – og etter mitt syn på flere punkter overbevisende – for at Norge på sviktende grunnlag har holdt på et EØS-rettslig handlingsrom som har gått på bekostning av personvernet i domstolene.

SIDE 44

Strafferett I

Den konkrete vurderingen i dommen er instruktiv, men vel så interessante her er de generelle uttalelsene om medvirkningsansvaret. Stikkordene er «dobbelt forsett» og psykisk og passiv medvirkning.

SIDE 48

Bla om og les mer »

Personvern: Rekkevidden av rettspleielovunntaket

Personopplysningsloven § 2 andre ledd bokstav b oppstiller det såkalte **rettspleielovunntaket**. Av denne bestemmelsen følger det at personopplysningsloven og personvernforordningen ikke gjelder «for saker som behandles eller avgjøres i medhold av rettspleielovene (domstollopen, straffeprosessloven, tvisteloven og tvangsfullbryrdesloven mv.)».

Rettspleielovunntaket er nylig behandlet av Personvernemnda i to vedtak.

Jeg nevner også at Personvernemnda i **PVN-2022-16** la grunn at rettspleielovunntaket omfatter advokaters behandling av personopplysninger når de yter bistand i saker som behandles eller avgjøres i medhold av rettspleielovene, herunder ved oversendelse av personopplysninger i prosesskriv til private parter, men det er gammelt nytt.

I **PVN-2025-13** hadde en person klaget til Datatilsynet. Hun opplyste at hun hadde en sak for Oslo tingrett og at tingretten ikke hadde oppfylt hennes rett til innsyn etter personvernforordningen. Datatilsynet la til grunn at henvendelsen gjaldt en sak som ble behandlet etter reglene i tvisteloven, og avviste klagen. Vedtaket ble påklaget til Personvernemnda, som stadfestet avvisningsvedtaket.

Etter Personvernemndas syn var det «ikke opplagt at [rettspleielovunntaket] kan tas helt på ordet». Det er nemlig klart at personvernforordningen selv tar sikte på å regulere domstolenes virksomhet, og at det samme gjelder virksomheten til andre rettshåndhevende myndigheter. Dette fremgår av fortalen til forordningen.

I forarbeidene til personopplysningsloven er det på den andre siden lagt til grunn at «behandling av saker i medhold av rettspleielovene ligger utenfor EØS-avtalens saklige virkeområde og at Norge ikke er bundet av forordningens regler på dette punkt», jf. Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat 6. juli 2017 s. 18.

Lovgiver forutsatte altså at EØS-retten ikke er til hinder for at Norge gjør unntak fra forordningen for saker som behandles i medhold av tvisteloven og de øvrige rettspleielovene. Personvernemnda fant det «ikke nødvendig å gå nærmere inn på om denne forutsetningen lar seg forsvare», idet Datatilsynets tilsynskompetanse uansett er begrenset når det gjelder «domstolens behandlingsaktiviteter når disse handler innenfor rammen av sin domsmyndighet», jf. forordningen artikkel 55 nr. 3. Nemnda la til at hvis klageren ønsket å forfølge saken videre, var hun «henvist til å ta kontakt med Personvernombudet i Norges domstoler».

Referansen til det andre vedtaket er **PVN-2024-15**. Denne saken gjaldt innsyn i personopplysninger hos Husleietvistutvalget. Husleietvistutvalget hadde avslått et krav om innsyn i personopplysninger i egen sak med henvisning til rettspleielovunntaket, men Datatilsynet påla utvalget å behandle forespørselen etter personopplysningslovens og personvernforordningens regler. Husleietvistutvalget klaget til Personvernemnda, som ikke tok klagen til følge.

Nemnda gikk denne gangen mer grundig inn på de EØS-rettslige rammene for rettspleielovunntaket. Nemnda gjentok at forordningen selv tar sikte på å regulere domstolenes virksomhet, og at det sam-

me gjelder virksomheten til andre rettshåndhevende myndigheter. Videre bygget nemnda på at det «neppe vil være adgang til å unnta domstolene eller domstolslignende forvaltningsorganer på generelt grunnlag» fra forordningen, og at man må «gå videre og spørre om den aktiviteten det er tale om å unnta, faller utenfor unionsrettens rekkevidde».

Et eventuelt unntak for tvisteløsning i Husleietvistutvalget måtte forankres i forordningen artikkel 23 nr. 1. Den bestemmelsen gir på nærmere vilkår adgang til å begrense «rekkevidden av forpliktelsene og rettighetene fastsatt i artikkel 12-22 og artikkel 34 samt i artikkel 5 i den grad dens bestemmelser svarer til rettighetene og pliktene fastsatt i artikkel 12-22» i nærmere angitte tilfeller.

I den aktuelle saken var det først og fremst bokstav f («beskyttelse av rettsvesenets uavhengighet samt rettergang») og bokstav j («håndheving av sivilrettslige krav») som kunne være aktuelle. Men artikkel 23 åpner ikke for å begrense rekkevidden av de øvrige bestemmelsene i forordningen. Nemnda la også til at det, uavhengig av om slike unntak er fastsatt i nasjonal rett, fremgår av artikkel 55 nr. 3 at nasjonale tilsynsmyndigheter ikke skal «ha kompetanse til å føre tilsyn med domstolers behandlingsaktiviteter når disse handler innenfor rammen av sin domsmyndighet».

Det følger motsetningsvis av bestemmelsen at kompetansebegrensningen ikke kommer til anvendelse når domstolene utfører rent forvaltningsmessige gjøremål, for eksempel personaladministrasjon. Endelig gikk nemnda langt i å antyde at det EØS-rettslige handlingsrommet for å fastsette mer omfattende unntak, er lite.

Dette ble imidlertid ikke avgjørende for konklusjonen. Etter en grundig redegjørelse for de internrettslige kildene, bemerket nemnda at rettspleielovunntaket «ikke tolkes så vidt at det omfatter forvaltningsorganer som ikke har et regelverk som i tilstrekkelig grad varetar de samme hensynene» som forordningen varetar. Da var også konklusjonen langt på vei gitt: Husleietvistutvalget omfattes klart nok ikke av ordlyden i personopplysningsloven § 2 andre ledd bokstav b, og rettspleielovunntaket var ikke anvendelig. Sagt med andre ord: Husleietvistutvalget er bundet av loven og forordningen.

Vedtaket ble heller ikke rammet av kompetansebegrensningen i forordningen artikkel 55 nr. 3 om at Datatilsynet ikke har kompetanse til å føre tilsyn med «domstolers behandlingsaktiviteter når disse handler innenfor rammen av sin domsmyndighet».

Konklusjonen i PVN-2024-15 er ikke spesielt oppsiktsvekkende, men vedtaket viser at lovgiver nok har en vei å gå her.

Forholdet mellom EØS-retten og rettspleielovunntaket er for øvrig drøftet inngående av **Øystein Flø Baste** i artikkelen **«EUs personvernregulering og behandling av personopplysninger i domstolene – er rettspleieuunntaket EØS-stridig?»** i **Lov og Rett nr. 7 2025**. Flø Baste argumenterer her – og etter mitt syn på flere punkter overbevisende – for at Norge på sviktende grunnlag har holdt på et EØS-rettslig handlingsrom som har gått på bekostning av personvernet i domstolene.

Sivilprosess: Tvisteloven § 18-2 andre ledd oppstiller ikke noen søksmålsfrist

Etter tvisteloven § 18-2 andre ledd opphører litispensvirkningen av et søksmål når saken er rettskraftig avgjort, men når forliksrådet innstiller saken, opphører virkningen når det er gått én måned fra beslutningen om innstilling, uten at stevning er sendt til retten. Særregelen om

innstilling i forliksrådet kom inn i loven 1. januar 2024 for å unngå at saksøkte skal kunne reise sak om det samme tvistespørsmålet for utenlandsk domstol til tross for at saksøkeren har startet sak i Norge først. Den oppstiller imidlertid ikke noen søksmålsfrist, jf. **HR-2025-2146-U**.

Skatterett: Skattefritak for gevinst ved realisasjon av egen bolig – spørsmål om egen bolig og tjenende funksjon

Gevinst ved realisasjon av formuesobjekter utenfor virksomhet er – som kjent – i utgangspunktet skattepliktig etter skatteloven § 5-1 andre ledd. Tilsvarende er tap fradragsberettiget etter skatteloven § 6-2 første ledd. Ved realisasjon av formuesobjekt gjelder imidlertid særregler i skatteloven kapittel 9, herunder regler som begrenser skatteplikten etter § 5-1 andre ledd. Etter § 9-3 andre ledd er det på visse vilkår skattefritak for gevinst ved realisasjon av egen bolig.

I en **bindende forhåndsuttalelse 10. november 2025 (saksnummer 12/2025)** kom Skattedirektoratet til at vilkårene for skattefritak etter skatteloven § 9-3 andre ledd ikke var oppfylt.

Faktum var i korthet at skattyter og hennes ektefelle eide hver sin leilighet i den øverste etasjen i et bygg. Det var bare de to leilighetene i etasjen, men de hadde hver sin inngangsdør i yttergangen/reposet. Ektefellene benyttet begge boenhetene i det

daglige og ved besøk. Skattedirektoratet la like fullt til grunn at ektefellene hadde «sitt felles hjem» i ektefellens leilighet. Det var blant annet der de sov. Skattyters leilighet ble ifølge Skattedirektoratet benyttet «til TV-stue, hjemmekontor, garderobe og gjesterom med mer».

Spørsmålet var om skattyters leilighet kunne anses som hennes «egen bolig», om leilighetene samlet sett kunne anses som ektefellenes «egen bolig», alternativt om skattyters leilighet hadde en såkalt «tjenende funksjon» for ektefellens leilighet. Men svaret var altså nei. Til spørsmålet om «tjenende funksjon» spesielt, ble det fremholdt at det dreide seg om «to separate boenheter», og videre at «selvstendige og fullverdige boliger» ikke kan anses å være tjenende overfor hverandre.

Faktum er kanskje noe særegent, men uttalelsen inneholder like fullt generelle redegjørelser som kan være verdt å lese for den som kan komme ut for liknende saker.

Rettshjelp: Omfattende endringer i rettshjelpsordningen og ny digital søknadsportal i kraft 15. oktober 2025

Den 15. oktober 2025 trådte omfattende endringer i rettshjelpsordningen i kraft. Endringene fremgår først og fremst av **lov 20. desember 2023 nr. 109 om endringer i rettshjelpsloven (ny modell for økonomisk behovsprøving) og forskrift 26. september 2025 nr. 1961 om fri rettshjelp (rettshjelpforskriften)**, men det er også gjort justeringer i stykkprisforskriften, se forskrift 26. september 2025 nr. 1962 om endringer i stykkprisforskriften, og i rundskrivet, se Rundskriv fra Statens sivilrettsforvaltning 30. september 2025 (SRF-2025-1).

Endringene ble grundig omtalt på Advokatbladet.no 3. oktober 2025, men er såpass viktige at jeg gjentar hovedpunktene her.

Endringene bygger på forslag fra Rettshjelputvalgets NOU 2020:5 Likhet for loven, og innebærer – kort sagt – en ny modell for behovsprøvd rettshjelp. I stedet for separate krav til inntekt og formue, skal det tas utgangspunkt i søkerens samlede betalingsevne. I tillegg gis et fradrag for søkere som har utgifter til barn. For å kvalifisere til fri rettshjelp, kan betalingsevnen ikke overstige fem ganger folketrygdens grunnbeløp. 1 G er i dag på 130.160 kroner. Betalingsevnen til en søker er søkerens bruttoinntekt og halvparten av nettoformuen, delt på grunnbeløpet i folketrygden. Dersom betalingsevnen er negativ, skal den settes lik null. For å få en mer treffsikker ordning, er det videre innført regler om prosentvis egenandel som fastsettes på bakgrunn av søkers betalingsevne, og som øker med betalingsevnen. Egenandelen blir alt fra 1 til 99 prosent. Det er også verdt å nevne at ansvaret for innkrevingen av egenandelen er overført fra advokatene til staten.

Følgende overgangsregler er gitt i rettshjelpsforskriften § 23:

«Reglene om den nye modellen for økonomisk behovsprøving gjelder for saker der oppdraget i den aktuelle rettsråds- eller sakførselsaken er påbegynt etter at reglene har trådt i kraft. For saker der oppdraget i den aktuelle rettsråds- eller sakførselsaken er påbegynt før 15. oktober 2025 gjelder rettshjelpsloven slik den lød før endringene trådte i kraft og forskrift 12. desember 2005 nr. 1443 til lov om fri rettshjelp.»

Samtidig er det lansert en **ny digital søknadsportal for rettshjelp**. Den er utviklet for å kunne brukes både av privatpersoner og profesjonelle aktører og er tilgjengelig på <https://www.sivilrett.no/fri-rettshjelp>.

Sivilprosess og arbeidsrett: Forståelsen av søksmålsfristen i arbeidsmiljøloven § 17-4 første ledd

Etter arbeidsmiljøloven § 17-4 første ledd er søksmålsfristen ved tvist om oppsigelse og avskjed mv. åtte uker, men dersom arbeidstakeren bare krever erstatning, er søksmålsfristen seks måneder. I **HR-2025-2052-U** hadde en arbeidstaker, etter utløpet av åtteukersfristen, men så vidt innenfor seks månedersfristen, tatt ut søksmål med krav om erstatning. Senere, i sluttinnlegget, utvidet hun søksmålet til også å gjelde gyligheten av oppsigelsen. Dette var det ikke adgang til, fastslo Høyesterett. Avgjørelsen i Rt-2006-106 endret ikke på dette. I den saken hadde en arbeidstaker gått til søksmål innenfor åtteukersfristen med krav om ugyldig oppsigelse, samt gjeninntreden, men etter at han fikk ny jobb, frafalt han kravet om gjeninntreden og utvidet påstanden til å omfatte krav om erstatning. Dette skjedde etter at seks månedersfristen var utløpt. En slik begrensning av søksmålet etter å ha overholdt lovens åtteukersfrist, er ganske enkelt en annen situasjon.

Straffeprosess I: «Samme forhold»

Det har nå kommet enda noen puslespillbrikker i det store puslespillet som heter «Identitetsspørsmål i straffeprosessen».

Den viktigste brikken denne gangen er nok **HR-2025-2047-A**, som handler om vurderingen av «samme forhold» etter rettskraftsbestemmelsen i straffeprosessloven § 51 / forbudet mot dobbeltstraff i EMK protokoll 7 artikkel 4. En mann var i 2010 dømt for to tilfeller av grov vold mot sin daværende kjæreste. I 2024 ble han tiltalt for to voldtekter begått i forbindelse med de samme voldshendelsene. Spørsmålet for Høyesterett var om de nevnte bestemmelsene var til hinder for den nye tiltalen, og svaret var nei.

Høyesteretts dom avklarer ytterligere hvordan akkurat denne vurderingen gjøres. Det oppsummeres slik i avsnitt 46–47 (kursivering i original):

«For at en avgjørelse i en straffesak skal sperre for en ny straffesak, jf. straffeprosessloven § 51 første ledd første punktum og EMK P7-4 nr. 1, er ett av vilkårene at det dreier seg om samme straffbare forhold. Avgjørende for denne vurderingen er om *den faktiske handlingen er den samme*. Det må derfor foretas en sammenlikning av faktum i de to sakene. Dersom en ny straffeforfølgning baserer seg på identiske fakta som forrige overtredelse eller fakta som i all vesentlighet er de samme, er det tale om samme straffbare forhold. Ved avgjørelsen må retten ta utgangspunkt i det faktiske grunnlaget for domfellelsen i sak nr. 1 og tiltalen i sak nr. 2, og vurdere konkrete, faktiske omstendigheter som involverer samme tiltalte, som henger uløselig sammen i tid

og rom, og som må påvises for domfellelse.

Dersom det er et fullstendig sammenfall, det vil si overlapping, mellom de faktiske grunnlagene for forfølgningene, er det klarligvis tale om samme straffbare forhold. Derimot vil en delvis overlapping ikke nødvendigvis bety at man har å gjøre med samme straffbare forhold. Det avgjørende er om forfølgningene baserer seg på faktiske omstendigheter som i all vesentlighet er de samme. Det er bare dersom *tyngdepunktet* i de faktiske grunnlagene for forfølgningene overlapper, at dette kriteriet er oppfylt.»

I den aktuelle saken var det faktiske grunnlaget for domfellelsen for vold og for tiltalen for voldtekt ikke i all vesentlighet det samme, fordi tyngdepunktet i de faktiske grunnlagene for forfølgningene ikke overlappet.

Merk også at det i avsnitt 65-69 legges til grunn at en beslutning om henleggelse etter bevisets stilling, ikke har sperrende virkning mot ny forfølgning etter EMK protokoll 7 artikkel 4.

Nøkkelavsnitt: 46-47, 56, 63, 68 og 73.

Jeg nevner også **HR-2025-2215-U**, som avklarer en annen side ved straffeprosessloven § 51. EMK protokoll 7 artikkel 4 var ikke et tema her, ettersom det ikke dreide seg om samme faktiske handling. En domfelt for trygdebedrageri var blitt tiltalt for nytt trygdebedrageri. Det nye forholdet hadde funnet sted i en periode etter tiltaleperioden i den første saken, men før tingrettens dom. Ankeutvalget viste til at straffeprosessloven § 51 tradisjonelt har vært forstått slik at ved et sammenheng-

ende straffbart forhold har handlinger som er begått etter domstidspunktet til den første saken, prosessuelt vært ansett som et nytt, selvstendig forhold. Det samme måtte etter ankeutvalgets syn gjelde der handlingene i den nye saken var begått etter tiltaleperioden, men før dommen i den første saken, slik som her, men dette måtte forutsette at retten i den første saken ikke hadde vurdert den tidsperioden som var angitt i den nye saken.

Til slutt noen ord om **HR-2025-2018-U**. Her var det anført at lagmannsretten hadde gått utenfor tiltalen etter straffeprosessloven § 38. Tiltalen gjaldt motarbeiding av rettsvesenet «[i] perioden mars til og med april 2023». Lagmannsretten var for sin del «ikke i tvil om at tiltalte har forholdt seg som beskrevet i tiltalebeslutningen i perioden fra 16. januar 2021 til og med april 2023», og utvidet dermed perioden i tiltalen med over to år. Etter ankeutvalgets syn lå dette innenfor rammene av straffeprosessloven § 38. Det dreide seg om et sammenhengende forhold i form av «likeartet rettsstridig påvirkning av fornærmede i perioden før hun skulle avgi forklaring under den forestående straffesaken som gjaldt tiltaltes mishandling av henne», jf. avsnitt 28. Ankeutvalget viste i avsnitt 29 også til EMD-praksis om vold i nære relasjoner, hvor det var uttalt at «domestic violence could be understood as a particular form of continuous offence characterised by an ongoing pattern of behaviour ... in which each individual incident forms a building block of a wider pattern».

Straffeprosess III: Varetektsfengsling med elektronisk kontroll

Varetektsfengsling med elektronisk kontroll

Har siktede et krav på at kriminalomsorgen gjennomfører en undersøkelse av om han eventuelt vil være egnet for varetektsfengsling med elektronisk kontroll? Svaret er nei. Det avklarte Høyesteretts ankeutvalg i **HR-2025-2177-U**. Men det hører også med til bildet at det ikke gjelder et ubetinget krav om en forutgående egnethetsvurdering for at retten skal kunne beslutte varetektsfengsling med elektronisk kontroll, og at retten er gitt adgang til å pålegge påtalemyndigheten å initiere slike undersøkelser.

Erstatningsrett: Lemping av erstatningsansvar etter husleieloven § 2-14 femte ledd

I **HR-2025-2081-A** har Høyesterett gitt veiledning om vilkårene for lemping av erstatningsansvar etter husleieloven § 2-14 femte ledd.

Sakens faktum var i korthet at en kommune hadde leid en privat bolig for så å fremleie den til bosetting av flyktninger. Boligen ble totalskadet i en brann. Boligeierens forsikringsselskap, som hadde dekket tapet gjennom boligforsikringen, fremmet et regresskrav mot kommunen. Det var enighet om at kommunen var erstatningsansvarlig for tapet etter husleiekontrakten. Videre var det avgjort ved lagmannsrettens dom at erstatningsansvaret i utgangspunktet beløp seg til 5,2 millioner kroner. Spørsmålet for Høyesterett var utelukkende om det var grunnlag for lemping etter husleieloven § 2-14 femte ledd.

Førstvoterende tok utgangspunkt i at det klare utgangspunktet i husleieloven § 2-14 første ledd er at erstatningen skal svare til det økonomiske tapet som skyldes misligholdet av leieavtalen, så langt tapet med rimelighet kunne ha vært forutsett som en mulig følge av misligholdet. Bestemmelsen gjelder etter ordlyden utmåling av tap leietaker har lidt, men det følger av § 5-8 femte ledd andre punktum at § 2-14 første, femte og sjette ledd gjelder tilsvarende ved utmåling av utleiers tap der leietaker har handlet erstatningsbetingende. Videre bemerket førstvoterende, med henvisning til Rt-2004-1887 *Multiconsult*, at det «i praksis ikke er stor forskjell på om lempingsvurderingen skjer med utgangspunkt i skadeserstatningsloven eller kontraktslovgivningen», se avsnitt 29-31.

Etter ordlyden i husleieloven § 2-14 femte ledd kan ansvaret settes ned «dersom det vil virke urimelig for utleieren ut fra størrelsen på tapet i forhold til det tap som vanligvis oppstår i liknende tilfelle, og ut fra forholdene ellers». Etter en gjennomgang av rettskildene samlet førstvoterende trådene slik i avsnitt 45-47:

«Lemping etter husleieloven § 2-14 femte ledd er bare aktuelt der et uavkortet erstatningsansvar vil virke urimelig tyngende for den ansvarlige. Lemplingsadgangen er snever og er ment å dekke tilfeller der normal tapsutmåling slår særdeles skjevt ut.

Det står sentralt om det oppståtte tapet overstiger et antatt normaltap i liknende misligholdssituasjoner. Ved vurderingen har det betydning om tapets omfang skyldes individuelle forhold på skadelidtes side, eller om det oppståtte tapet ligger i yttergrensen av hva som kan anses som en påregnelig følge av misligholdet.

Om ansvaret er urimelig tyngende, beror ellers på en totalvurdering av forholdene ellers, der blant annet skyldforholdene, tapets størrelse, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter og den ansvarliges økonomiske bæreevne er relevante momenter. Det kan også ha betydning om saken gjelder lemping av regressansvar, der den direkte skadelidtes interesser er ivaretatt gjennom forsikringsdekning.»

Den aktuelle saken var ikke et slikt tilfelle, og det var dermed ikke grunnlag for lemping.

Nøkkelavsnitt: 45-47.

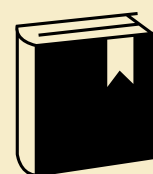

Erstatningsrett og foreldelse: Foreldelse når et erstatningskrav bygger på både kontraktsansvar og deliktsansvar

I **HR-2025-2084-U** hadde en part som krevde erstatning for mangelfull støttemur gjort gjeldende to alternative grunnlag: kontaktsansvar og deliktsansvar. Motparten påberopte foreldelse. Lagmannsretten delte saken slik at foreldelsesspørsmålet ble behandlet særskilt, og kom til at kravet ikke var foreldet etter foreldelsesloven § 9, som gjelder særskilt foreldelsesfrist for «krav på skadeserstatning». Lagmannsretten anså det da ikke nødvendig å ta stilling til om kravet var foreldet etter § 10 nr. 1, som omhandler tilleggsfrist ved «uvitenhet og andre hindringer».

Etter ankeutvalgets syn var imidlertid dette feil rettsanvendelse. Ankeutvalget tok i avsnitt 18 utgangspunkt i at det «[i] rettspraksis er [...] lagt til grunn at et krav som bygger på ulike ansvarsgrunnlag,

‘først vil være foreldet når det er foreldet etter begge regelsett’, jf. HR-2021-2201-A avsnitt 57 med videre henvisninger til rettspraksis og Ot.prp. nr. 38 (1977–1978) side 26». Men, som ankeutvalget påpekte i avsnitt 22, må [d]en siterte uttalelsen fra HR-2021-2201-A avsnitt 57 [...] forstås slik at pengekrav *som er materielt berettiget på både deliktsrettslig og kontraktsrettslig grunnlag*, ikke faller bort før det er foreldet etter både foreldelsesloven § 9 og § 10» (kursivering i original). Dette innebærer at når en kreditor – som i den aktuelle saken – pretenderer å ha et krav som er materielt berettiget på både deliktsrettslig og kontraktsrettslig grunnlag, må foreldelsesspørsmålet vurderes opp mot reglene i både § 9 og § 10 i foreldelsesloven. Lagmannsrettens dom tok ikke høyde for dette, og ble derfor opphevet. »

Nye lover i kraft

Denne oversikten dekker perioden 11. oktober 2025–22. november 2025.

Justis- og beredskapsdepartementet

- Lov 20. april 2018 nr. 8 om grensetilsyn og grensekontroll av personer (**grenseloven**). (Delt ikraftsetting. Loven § 8 første ledd nr. 2 i kraft 12. oktober 2025.)
- Lov 29. april 2022 nr. 26 om endringer i **grenseloven**, **utlendingsloven** og **politiregisterloven** (etablering av systemer for inn- og utreise, fremreise og passasjerlisteopplysninger mv.) og lov 21. juni 2024 nr. 47 om endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonssystemet mv.). (Delt ikraftsetting av lov 29. april 2022 nr. 26 om endringer i grenseloven, utlendingsloven og politiregisterloven (etablering av systemer for inn- og utreise, fremreise og passasjerlisteopplysninger mv.). Følgende i kraft 12. oktober 2025: Endringsloven del I (utlendingsloven) §§ 9a og 17 første ledd bokstav b. Delt ikraftsetting av lov 21. juni 2024 nr. 47 om endringer i grenseloven og utlendingsloven mv. (interoperabilitet og visuminformasjonssystemet mv. Følgende i kraft 12. oktober 2025: Endringsloven del I (politiloven), endringsloven del II (lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS)), endringsloven del III (utlendingsloven) med unntak av endringene i §§ 101 til 102 f og endringsloven del IV (grenseloven). Endringsloven del V (lov 29. april 2022 nr. 26 om endringer i grenseloven, utlendingsloven og politiregisterloven (etablering av systemer for inn- og utreise, fremreise og passasjerlisteopplysninger mv.), utlendingsloven ny § 9a i del I) er allerede satt i kraft.)
- Lov 20. desember 2023 nr. 109 om endringer i **rettshjelploven** (ny modell for økonomisk behovsprøving). (15. oktober 2025.) (Se også egen sak.)
- Lov 20. juni 2025 nr. 85 om endringer i **grenseloven** og **utlendingsloven** mv. (gjennomføring av revidert grenseforordning). (12. oktober 2025.)

Straffeprosess II: Opphevelse av advokats taushetsplikt etter klients død

I Rt-2006-633 tolket Høyesterett den dagjeldende bestemmelsen i tvistemålsloven § 205, som tilsvarer tvisteloven § 22-5 om bevisforbud og bevisfritak for betroelser til særlige yrkesutøvere, slik at det kan gjøres unntak fra en advokats taushetsplikt når den som har krav på hemmelighet er død, på visse vilkår. Regelen ble forklart slik i avsnitt 37:

«I lys av dette mener jeg at det bør kunne gjøres unntak fra taushetsplikten i tilfeller der fordelene ved unntaket er vesentlig større enn den krenkelse av fortroligheten mellom klient og advokat det vil dreie seg om. Det betyr at det må foretas en konkret vurdering av omstendighetene i det enkelte tilfellet. Ved vurderingen vil avdødes interesse og hans formodede vilje stå sentralt. Også de etterlattes interesser og standpunkt må tillegges vekt. Det samme gjelder advokatens oppfatning. Ikke minst vil opplysningenes ka-

rakter og formålet med bruken av dem være av betydning.»

HR-2025-2237-U avklarer at en tilsvarende regel gjelder i straffesaker. Her hadde lagmannsretten opphevet taushetsplikten etter straffeprosessloven § 119 for advokaten til en avdød fornærmet. Ankeutvalget uttalte:

«Avgjørelsen [i Rt-2006-633] gjaldt en sivil sak, men tilsvarende prinsipper må gjelde i straffesaker. I tråd med dette fremgår det av forarbeidene til advokatloven at det kan gis samtykke til opphevelse av taushetsplikten, og at 'hvis spørsmålet om å gå ut med opplysninger oppstår etter klientens død, kan delingen begrunnes i avdødes formodede vilje,' jf. Prop. 214 L (2020–2021) punkt 14.1.5. Det presiseres i kap. 14.4.7 om unntak fra advokaters taushetsplikt at man ikke har ment å gjøre endringer i gjeldende rett.»

Strafferett I: Medvirkning – «dobbelt forsett» og psykisk og passiv medvirkning

I Høyesteretts avgjørelse i **HR-2025-2303-A** var to ungdommer domfelt for å ha utøvd vold og tvang eller medvirkning til dette da de var 15 år gamle. Saken var henlagt for to andre involverte, som begge var under den kriminelle lavalderen. Fornærmede var en 13 år gammel gutt. Volden besto i gjentatte slag og spark. Fornærmede ble også holdt fast og tvunget til å kysse skoene til en av gjerningspersonene. Hendelsene ble filmet og publisert på Snapchat. Spørsmålet for Høyesterett var om en tredje ungdom, som også var 15 år på gjerningstidspunktet, kunne dømmes for medvirkning til volden og tvangen. Han hadde verken utøvd vold eller tvang, og han hadde heller ikke filmet hendelsene.

Høyesterett svarte ja på spørsmålet. Det stod sentralt at tiltalte hadde vært med på å lokke fornærmede til skolegården der hendelsene fant sted. Der skjulte han seg først sammen med flere av de andre. Da fornærmede kom, opptrådte han som en del av gjengen som omringet fornærmede mens volden og tvangen ble utøvd.

Den konkrete vurderingen i dommen er instruktiv, men vel så interessant her er de generelle uttalelsene om medvirkningsansvaret. Stikkordene er «dobbelt forsett» og psykisk og passiv medvirkning. I avsnitt 23–30 presenteres de rettslige utgangspunktene. Verdt å merke seg er særlig hvordan kravet til subjektiv skyld forklares i avsnitt 29–30:

«Medvirkningsansvaret er et selvstendig straffansvar, og medvirkeren skal bedømmes ut fra sitt eget forhold, jf. HR-2019-1743-A Popcorn-time.no avsnitt 50. Når det gjelder kravet til subjektiv skyld, kreves det såkalt 'dobbelt forsett'. Det betyr at medvirkeren må handle med nødvendig skyld både med hensyn til egen medvirkning og gjerningspersonens adferd. Dette doble forsettskravet er nærmere utdypet i HR-2022-1299-A terroroppfordring avsnitt 20:

‘Ettersom tiltalen gjelder forsøk på medvirkning, jf. straffeloven § 15, blir det også spørsmål om hvilke nærmere krav som skal stilles til en medvirkers forsett. Som påpekt av Husabø, Straffansvarets periferi side 240 krever medvirkning et 'dobbelt forsett': Medvirkeren må for det første ha forsett om at en annen vil fullbyrde hovedhandlingen, altså også her en form for fullbyrdesforsett. For det andre må medvirkeren ha forsett om at hans egen medvirkningshandling vil stå i et medvirkende årsaksforhold til hovedhandlingen.’

Hvor konkret medvirkerens forsett må være med hensyn til fullbyrdelsen av hovedhandlingen, må vurderes i det enkelte tilfellet. Dommen om terroroppfordring gjaldt spørsmålet om tiltalte hadde et tilstrekkelig konkret forsett til å kunne dømmes for forsøk på medvirkning til terrorhandlinger. Jeg nøyer meg her med å vise til drøftelsen av kravet til konkretisering i avsnitt 31-34, der det oppsummeres med at det må ‘foretas en konkret helhetsvurdering, der konkretiseringen av visse omstendigheter ved hovedhandlingen kan veie opp for manglende konkretisering av andre’».

Her kan også den konkrete vurderingen av «dobbelt forsett», og særlig avsnitt 56, trekkes frem:

«Som nevnt forutsetter medvirkningsansvar såkalt dobbelt for-

sett. Tiltalte må ha hatt forsett om at kameratene sikkert eller mest sannsynlig ville fullbyrde de enkelte straffbare handlingene som tiltalen gjelder. Videre må forsettet dekke medvirkningen – at tiltalte gjennom sin handlemåte styrket gjerningspersonenes forsett. Dekningsprinsippet innebærer at vurderingen må skje for hvert enkelt forhold i tiltalen.»

Grensene for straffansvar for psykisk og passiv medvirkning utpenses i avsnitt 31–40. Med henvisning til tre begrunnede ankenektelser fra Høyesteretts ankeutvalg, fant førstvoterende i avsnitt 37 «støtte for at vurderingen av medvirkningsansvar for psykisk medvirkning må gjøres konkret». Og videre:

«Ren tilstedeværelse og kunnskap om at det begås en straffbar lovovertrедelse er ikke nok. Enhver påvirkning i ord eller handling av gjerningspersonens motivasjon kan derimot lede til medvirkningsansvar, så fremt bidraget er tilstrekkelig til at det er naturlig å knytte straffansvar til det.»

Om passiv medvirkning uttales så følgende i avsnitt 38-40 (kursivering i original):

«Selv om passivitet i utgangspunktet ikke kan gi grunnlag for medvirkningsansvar, kan en person ut fra sin særlige tilknytning til gjerningssituasjonen, fornærmede eller det som straffebudet beskytter, ha en plikt til å forsøke å hindre andres straffbare handlinger. Brudd på en slik handleplikt kan etter omstendighetene lede til straffansvar for såkalt *passiv medvirkning*.

Omsorgsansvar for barn kan etablere en slik generell handleplikt, jf. HR-2020-1343-A avsnitt 14-16 og HR-2024-1016-A avsnitt 38, begge med videre henvisninger. Rettspraksis gir videre holdepunkter for at medvirknings-

ansvar for brudd på handleplikter er aktuelt i situasjoner der flere opptrer sammen under planlegging og utføring av en kriminell handling, og der én eller noen av deltakerne går lenger enn det som var forutsatt, jf. Rt-1995-355 på side 356, Rt-2009-1365 avsnitt 25 og 26, Rt-2010-1630 avsnitt 24 følgende og Rt-2015-1281 avsnitt 23–25. Medvirkeren kan da etter omstendighetene bli ansvarlig om han ikke griper inn eller tar avstand fra den videre utviklingen. I dommen fra 2010 er det understreket at det er en forutsetning for medvirkningsansvar i slike tilfeller at det er ‘tid og høve’ til å gripe inn, se avsnitt 27. Avgjørelsen i Rt-2015-1281 underbygger at ansvar kan være aktuelt også uten forutgående planlegging, der medvirkeren ‘sammen med en annen innleder en voldsanvendelse mot en tredjeperson, eventuelt gjør dette med den andre til stede, og man deretter ikke griper inn mot den andres videre voldsutøvelse selv om det er ‘tid og høve’ til det’, se avsnitt 25.

Jeg leser disse avgjørelsene slik at ansvar for passiv medvirkning er aktuelt der medvirkeren har en særlig tilknytning til gjerningspersonen eller den oppståtte gjerningssituasjonen gjennom forutgående involvering. En slik tilknytning kan begrunne en handleplikt, slik at medvirkeren – dersom det er tid og anledning til det – må gripe inn for å unngå medvirkningsansvar for handlinger som går utover det som var forutsatt.»

Nøkkelavsnitt: 37 og 39-40.

”

Den konkrete vurderingen i dommen er instruktiv, men vel så interessant her er de generelle uttalelsene om medvirkningsansvaret. Stikkordene er «dobbelt forsett» og psykisk og passiv medvirkning.

Strafferett II: Ran og uberettiget vinnings forsett

For å kunne straffes for ran kreves det på vanlig måte forsett som dekker den objektive gjerningsbeskrivelsen, jf. straffeloven § 21. Men i tillegg kreves etter § 327 at gjerningspersonen handler «med forsett om å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning». Her skjedde det – som for flere andre bestemmelser – en endring ved overgangen fra straffeloven 1902 til straffeloven 2005. Mens det tidligere gjaldt et krav om uberettiget vinnings hensikt, er det altså nå tilstrekkelig med uberettiget vinnings forsett.

Høyesteretts dom i **HR-2025-2329-A** klargjør hva som ligger i uberettiget vinnings forsett i relasjon til ransbestemmelsen. I den aktuelle saken hadde flere personer gått sammen om å lokke fornærmede i en felle, øve vold mot vedkommende og ødelegge mobiltelefonen, som ble tatt. Tanken med å ta mobiltelefonen var utelukkende å ødelegge den, og ikke å oppnå økonomisk vinning. Forelå da uberettiget vinnings forsett?

Etter straffeloven 1902 ville det ikke fore-

ligget tilstrekkelig grad av skyld, men dette stilte seg annerledes etter 2005-loven. Førstvoterende forstod rettskildene slik at det i dag «i utgangspunktet [er] tilstrekkelig for å oppfylle vilkåret [om uberettiget vinnings forsett] at gjerningspersonen handler med bevissthet om at han eller hun sikkert eller mest sannsynlig oppnår faktisk rådhighet over en gjenstand med økonomisk verdi», jf. avsnitt 33. Og videre: «Det er altså ikke nødvendig at vinning er formålet med handlingen – det er tilstrekkelig at rådhigheten, og med det vinningen, er en forutsett konsekvens.»

Spørsmålet var så om det må stilles krav til hvor langvarig rådhigheten over gjenstanden må være for å kunne begrunne forsett om vinning. Om dette sies det i avsnitt 35 (kursivering i original):

«Etter mitt syn vil selv en forutsetning om kortvarig rådhighet utgjøre vinnings forsett. Varigheten har lite å si for hvor straffverdig handlingen er – et ran er like samfunns-kadelig og har de samme følgene for

den fornærmede uansett, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 8.2.3. Interessene som begrunner straffansvaret for ran, det vil si ikke bare hensynet til eiendomsretten og besittelsen, men også hensynet til den personlige integritet, jf. Rt-2009-1531 avsnitt 16 til 18, er krenket også ved kortvarig rådhighet. Men dersom det ikke er noen som helst realistisk mulighet til å råde over gjenstanden før den ødelegges, lar kravet til vinnings forsett seg ikke oppfylle. Jeg nevner for ordens skyld at dersom det foreligger vinnings hensikt, vil det være et fullbyrdet ran selv om gjerningspersonen for eksempel straks blir tatt.»

Det er samtidig verdt å merke seg at enkelte andre bestemmelser enn ransbestemmelsen krever vinnings forsett ved å tilegne seg gjenstanden. Et eksempel er tyveribestemmelsen i straffeloven § 321. Et tilegnelsesvilkår vil, i motsetning til det som gjelder etter ransbestemmelsen, kunne lede til at kortvarig rådhighet over gjenstanden ikke er nok.

Nøkkelavsnitt: 33, 35, 36 og 42.

Strafferett III: Diverse

Siden sist har det også kommet mer interessant fra Høyesterett innenfor strafferettens område, men av plasshensyn må jeg her nøye meg med noen stikkord:

HR-2025-2230-A: Tjenestefeil. En politiadvokat ble frifunnet for tiltale om grov uaktsom tjenestefeil, jf. straffeloven § 172, jf. § 171. Tjenestefeilen bestod i at politiadvokaten hadde besluttet muntlig å gjennomgå filer som var speilkopiert fra siktedes mobiltelefon. Dette var en ransaking som skulle vært besluttet av retten. Beslutningen kunne heller ikke forankres i en ransakingsbeslutning som var truffet før telefonen ble levert til politiet. Pliktbruddet ble imidlertid ikke ansett som grovt.

HR-2025-2108-A: Hensynsløs adferd. Høyesterett kom til at straffeloven § 266 om hensynsløs adferd som hovedregel ikke kan anvendes i tilfeller hvor vold utøves i nærvær av andre. Bestemmelsen er ment å ramme handlinger som retter seg mer direkte mot den fornærmede enn at vedkommende er vitne til vold. Det måtte likevel tas forbehold for tilfeller der vold utøves i nære relasjoner, ettersom slike handlinger ofte også er ment å ramme den som er vitne til volden.

HR-2025-2051-A: Brudd på besøksforbud, tom bolig. En tiltalt kunne straffes for overtredelse av straffeloven § 168 bokstav b om brudd på besøksforbud i et tilfelle hvor vedkommende hadde oppsøkt boligen til den forbudet skulle beskytte, og visste at den forbudet skulle beskytte ikke var hjemme.

HR-2025-2003-A: Straffutmåling for grov mishandling av barn. En kvinne var domfelt for grov mishandling i nære relasjoner etter straffe-

loven § 283. Hun hadde utsatt sin samboers datter for vold mot hodet. Barnet, som var to år gammelt, fikk svært alvorlige hodeskader, blant annet et 13 centimeter langt brudd i bakhodet og hjerneblødninger. Kun tilfeldigheter avverget varige skader. Høyesterett satte straffen til fengsel i 2 år og 2 måneder, etter at det var gitt fradrag med 4 måneder for lang saksbehandlingstid. Dette var en markert skjerpelse sammenliknet med lagmannsrettens dom.

HR-2025-2285-A: Overføring til tvungent psykisk helsevern etter straffeloven § 62 første ledd, jf. tredje ledd. Under dissens 3-2 ble en 30 år gammel mann med diagnosen paranoid schizofreni idømt tvungent psykisk helsevern.

HR-2025-2048-A: Inndragning for «pengemuldyr». To personer var funnet skyldige i å ha hvitasket utbytte fra et bedrageri på totalt 179.000 kroner. De hadde opptrådt som såkalte «pengemuldyr» ved å la sine bankkontoer bli brukt til å motta utbyttet, som deretter ble overført til en ukjent tredjepart. Den delen av pengene de selv fikk som betaling for hvitvaskingen – om lag 2.000 og 5.000 kroner – ble inn-dratt etter straffeloven § 67 om inndragning av utbytte.

Spørsmålet for Høyesterett var om det er hjemmel til å inndra det resterende utbyttet fra hvitvaskerne – henholdsvis om lag 95.000 og 74.000 kroner – når pengene ikke lenger var i deres besittelse. Det aktuelle grunnlaget for inndragning var straffeloven § 69 første ledd andre punktum, som gir adgang til å inndra verdien av ting som har vært gjenstand for en straffbar handling, jf. første ledd bokstav b. Et flertall på fire dommere svarte nei på spørsmålet. Det måtte kreves en nærmere tilknytning mellom den verdien som inndras og den straffbare handlingen enn det som forelå i saken, mente flertallet.

Jus.no

Din kompetanseportal for juridisk etterutdanning

- Over 750 digitale kurs
- Bli JUS-abonnent og strøm så mye du vil
- Her finner du møteplassene for fagmiljøet
- Enkel kontroll og oversikt over din etterutdanning

JUS – Juristenes utdanningsenter

Når kommunikasjon blir juss: Mediehåndtering og klarspråk

Advokater møter stadig oftere situasjoner der kommunikasjon ikke bare er et tillegg til jussen – men en del av den. To nye JUS-kurs retter søkelyset nettopp mot dette: hvordan du som advokat håndterer media i krevende straffesaker, og hvordan du skriver juridiske tekster som faktisk blir forstått.

HÅNTERING AV MEDIA SOM BISTANDSADVOKAT

Media kan spille en helt sentral rolle i store straffesaker – både som informasjonskanal og som arena for press. Kurset er rettet mot bistandsadvokater, men er minst like relevant for forsvarere, jurister i påtalemyndigheten og andre som bistår skadelidte i straffesaker.

Advokat Mette Yvonne Larsen har lang erfaring fra saker som har fått stor offentlig oppmerksomhet. Temaer vil blant annet være hvordan du bør reagere når media tar kontakt, hvilke vurderinger du må gjøre umiddelbart, og hva du bør si – og hva du bør unnlate å si.

Mediehåndtering er ikke lenger en «myk» ferdighet, men en del av strategien i de mest krevende sakene.

Sted: E-kurs, 1 time. **Pris:** 1000 kroner

«KLARSPRÅK FOR JURISTER» – OGSÅ ADVOKATER

Juridiske tekster må være presise – men de må også være mulige å forstå. Dette kurset gir helt konkrete verktøy for å skrive tydeligere, uten å miste juridisk innhold. Det er nyttig for alle som formidler juss til andre, også advokater.

Du lærer blant annet:

- å skrive klart og korrekt – også i komplekst stoff
- å bruke struktur, setningsbygning og ordvalg som styrker presisjon og lesbarhet

• å gjøre vurderinger og begrunnelser mer tydelige for mottakeren

- å tilpasse teksten til klienter uten juridisk bakgrunn
- å skrive mer overbevisende, uansett om det gjelder prosesskriv, kontrakter eller rådgivning

Kurset tar utgangspunkt i språkløva § 9, som krever klare og målgruppetilpassede tekster. Gjennom eksempler og diskusjoner får du konkrete teknikker du kan bruke med én gang.

Sted: Oslo **Tid:** 15. januar fra 9 til 12. **Pris:** 3750 kroner

Mette Yvonne
Larsen.

Forfatter: Jørn Øyrehagen Sunde

Forlag: J.M. Stenersens Forlag

Antall sider: 347

Pris: 449 kroner

Forsvarstale for et vondt menneske Rett, samfunn og kvinner på 1700-tallet

«Dette er ei kjæleiksforteljing. Ikkje fordi det er et forteljing om kjæleiken mellom to menneske, for det er det ikkje. Du skal få lesa mykje om kjæleik, og då helst forboden kjæleik som gjorde at folk vart fengsla, sende på tvangsarbeid eller halshogne. Dette er en anna kjæleiksforteljing: Det er forteljinga om kjæleiken eg kjenner for historia», innleder rettshistoriker ved UiO, Jørn Øyrehagen Sunde, sin bok om Kari Knutsdatter.

Den fattige jenta som stod nederst på rangstigen ble omtalt som den ondeste menneske som hadde levd i Hardanger på over hundre år da hun ble halshugget i 1771 for å ha drept fire av sine fem barn, og kona til sin elsker.

«Gjennom den konkrete livshistoria hennar fortel eg ei universell historie om korleis det var å vera menneske i samfunn med andre menneske.»

Det var fortjent at Kari ble straffet for sine handlinger, skriver Sunde: «Men eg meiner både sorenskrivaren på 1700-tallet og bygdebokforfattaren 200 år seinere tek feil når dei gjer det heile til ei forteljing om ei freistarinne og hennar viljelaure tilbedarar.»

Rettssaken mot Knutsdatter er bokens skjelett, men Sundes siktemål er å forklare samfunnet hun levde og døde i.

«Slik får eg med utgangspunkt i historia hennar òg fortalt historia om dagleglivet på Vestlandet på 1600- og 1700-tallet, og vegen fram mot Grunnlova av 1814 og eit moderne samfunn.»

Som samfunn skal vi ikke lære at drap er en vei ut av uføre, fortsetter han.

«Men vi kan lære noko om korleis vi som samfunn kan vera med å leggje til rette for forferdelige handlinger og nitriste lagnader uten eigentleg å vilja det. Sjøl om vondskepp er og må vera eit personleg ansvar, så har vi som samfunn eit ansvar for å gje individ andre handlingsalternativ enn enten å passivt flyta med straumen mot håpløysa, eller å gjera seg skuld i brotsverk. Vi har ei plikt til å seia frå.»

Boken er vakkert illustrert med malerier av Norges første kvinnelige maler, Catharine Hermine Kølbe (1788–1859). Mesteparten av livet bodde hun i Ulvik i Hardanger. Kølles bilder kan «brukast til å plassera alle historiene i denne boka i eit landskap», skriver Sunde.

I boken er det også bilder av historiske tekster og kart.

«Med skarpt blikk og historisk innsikt teiknar han eit breitt bilete av makt og menneske, tru og overtru på 1600- og 1700-talet, og byrjinga på det moderne samfunnet. Samstundes skriv han fram eit forsvar for ein person som knapt fortener det – men som likevel tvingar oss til å stille spørsmålet: Kvar kjem det vonde frå?», skriver forlaget.

”

Rettssaken mot Knutsdatter er bokens skjelett, men Sundes siktemål er å forklare samfunnet hun levde og døde i.

— Friheten til å holde egne tanker for seg selv, er under press

Når beveger vi oss mot et samfunn vi ikke ønsker, spurte Advokatforeningen i sin årstale. Talen rettet fokus mot konsekvensene digitalisering vil ha for norsk rettskultur, og for våre idealer, normer og tenkemåter.

TEKST: NINA SCHMIDT FOTO: YINA CHAN

Advokatforeningens leder Siri Teigum holdt torsdag 20. november foreningens årstale foran en fullsatt sal på Grand Hotel i Oslo.

Årets tale har overskriften «Nye systemer, gamle prinsipper - digital infrastruktur og rettslige virkninger: Vi skal bli Norges mest digitaliserte land. Hvilke kvaliteter må vi verne?»

— Tanken er å effektivisere det offentlige, og skape en enklere hverdag for innbyggerne. Men digitaliseringen endrer mer enn det. Samfunnet og livene våre påvirkes på måter som bør skape debatt, innledet Teigum.

Hun viste til at digitaliseringen går fort og endrer mye, og sa at for Advokatforeningen handler det ikke nødvendigvis om å senke farten, men om å styre utviklingen bedre.

- DEN NORDISKE RETTSPRAGMATISMEN

Med den automatiserte saksbehandling oppstår det en spenning opp mot den norske lovtradisjonen, påpekte Teigum.

Hun viste til det såkalte Digitaliseringsrundskrivet som pålegger statens organer å gjennomgå alt regelverk og fjerne hindringer som står i veien for digitalisering.

— Målet er teknologinøytrale og digitaliseringsvennlige lover, slik at regelavendelsen kan settes bort til en datamaskin. For å lage automatiseringsvennlig regelverk, anbefaler direktoratet at det lages detaljerte regler, og at skjønnsmessige vurderinger unngås, sa Teigum.

Men denne ambisjonen utfordrer den nordiske rettspragmatismen - altså den tradisjonen som lar rettsanvenderen beslutte en rimelig løsning i enkeltsaker innenfor gitte rammer, fortsatte hun.

- MASSEPRODUSERTE MR-BRUDD

Neste hovedtema for talen var digitaliseringen av forvaltningen.

Teigum viste til hvor galt dette kan bære av sted: I Nederland — i den såkalte SyRi-saken — tok offentlige organer som NAV, Skatteetaten og lignende i bruk en såkalt systemrisiko-indikasjon-algoritme som fant frem til hvilke personer i et helt nabolag som burde undersøkes nærmere.

— Systemet koblet informasjon fra ulike statlige registre og pekte ut en lang rekke enkeltmennesker i fattige og fler-

”
Samfunnet og livene våre påvirkes på måter som bør skape debatt.

Mangelfull identitetsforvaltning fører også til kriminalitet, sa Siri Teigum, som holdt Advokatforeningens 22. årstale.

kulturelle nabolag. Gjennom et gruppesøksmål ble det slått fast at staten masseproduserte brudd på menneskerettighetene, sa Teigum.

POSTMESTER-SKANDALEN FRA UK

Neste eksempel var den såkalte postmester-skandalen fra Storbritannia. Postvesenets innføring av IT-systemet Horizon førte til at hundrevis av postmestere feilaktig ble beskyldt for tyveri, underslag og bedrageri.

— Rundt sju hundre personer ble dømt for svindel og underslag. Ifølge BBC kan 13 personer ha tatt sitt eget liv som følge av uretten, fortalte Teigum.

— Det var først etter massiv medieoppmerksomhet at saken sprakk. Pussig nok har vi en tendens til å stole mer på beregninger som gjøres av en maskin, enn de som gjøres av mennesker.

- SKJER FEIL OGSÅ I NORGE

Også i Norge fører automatiserte prosesser til feil, fortsatte Teigum, og viste til et system kalt Speil, som årlig behandler to millioner søknader om sykepenger. Ifølge en rapport fra Sivilombudet, kan Speils beregninger være i strid med folketrygdloven, noe som fører til at det kan bli utbetalt både for mye og for lite i sykepenger.

— Kan forvaltningen forbli tillitsverdig så lenge vi er avhengige av at systemfeil oppdages ved behandling av enkeltklager, eller de få forvaltningssakene som kommer til domstolene, spurte Teigum.

Erfaringen viser at det må føres systemkontroll med den digitale saksbehandlingen, i tillegg til sakskontroll, og det er behov for uavhengig kontroll, påpekte hun.

— Det er behov for å styrke kontrollen med masseproduksjon av avgjørelser i offentlig sektor. Nye regler om, og investeringer i rettssikkerhet, kontroll og tillit til forvaltningen

vil i sin tur legge grunnen for trygge, nye digitaliseringsprosjekter.

I den nye forvaltningsloven vil parter få rett til en forklaring og manuell kontroll av automatiserte avgjørelser. Forvaltningen blir også forpliktet til å dokumentere og offentliggjøre det rettslige innholdet i sine automatiserte saksbehandlingssystemer.

— Det innebærer at det blant annet må dokumenteres hvordan skjønnsmessige vurderinger gjøres. Vi ser på dette som gode tiltak. Loven skal evalueres innen tre år etter ikrafttredelse. Dette er bra, og Advokatforeningen vil selvsagt følge det opp.

- FRIHET UNDER PRESS

Hennes neste hovedpunkt var at digitalisering og automatisering av offentlig saksbehandling må gjøres med respekt for folks personvern og rett til privatliv.

— Friheten til å holde egne tanker, handlinger og valg for seg selv, er under press. NAV kan nå innhente opplysninger fra blant annet offentlige myndigheter, regnskapsførere, arbeidsgivere, barnehager, banker, leger og psykologer, sa Teigum.

— La oss si at du har mistet jobben og søker om dagpenger. Hvor inngripende vil det da oppleves dersom NAV innhenter omfattende og dypt personlige opplysninger om deg — også fra psykologen din — uten at du har gitt samtykke? Ja, for skårer du over en viss sum i en digital vurdering av risikoen for trygdemisbruk, kan Nav be om journalene fra psykologen din.

— Persondata gir grunnlag for effektive tjenester, gode brukeropplevelser og risikobasert kontroll. Men når beveger vi oss over i et samfunn de færreste av oss ønsker?

BA OM ÅPNING AV LOVDATA

Utviklingen krever en mer effektiv domstolskontroll med

I salen satt høyesterettsjustitiarius, Riksadvokaten, høyesterettsdommere, domstolsledere, politikere, ledere fra embetsverket, tillitsvalgte advokater og representanter fra academia.

Merete Smith ønsket velkommen.

den automatiserte forvaltningen, mener Advokatforeningen.

— Et grep som bør tas med det samme, er åpning av Lovdata. Dette har betydning for privatpersoners egen bruk av dataene for selv å vurdere sin rettsstilling. Og det vil kunne bidra til å skape konkurranse blant private aktører om å utvikle verdikende, gjerne KI-baserte tjenester. Tjenester som vi alle, men ikke minst domstolene, vil ha glede av.

DIGITAL IDENTITET

Det siste hovedpunktet i talen handlet om såkalt identitetsforvaltning.

— Digitaliseringen gir oss raske svar. Vi slipper å oppsøke offentlige kontorer, og vi slipper å snakke med noen. Men for å ta i bruk de digitale selvbetjeningsløsningene, må man ha en digital identitet. Staten har i generasjoner tatt ansvar for å gi oss et identitetsbevis i den analoge verden, men gjør det ikke i den digitale, sa Teigum.

I praksis er det BankID som brukes når borgere skal kommunisere med myndighetene. Men de mange som av ulike grunner ikke kan bruke BankID, opplever digitalt utenfor-skap, noe som innebærer at man ikke får tilgang til tjenester og velferdsgoder som de fleste av oss tar for gitt.

Så mange som 850.000 mennesker er digitalt sårbare i møte med offentlige, digitale tjenester, ifølge Digitaliseringsdirektoratet.

— Hit har vi kommet fordi staten ikke har tatt ansvaret, men snarere pulverisert det. Utrolig nok mangler det en koordinert og helhetlig digital identitetsforvaltning.

ØNSKER DEBATT OM VEIVALG

Avslutningsvis stilte Advokatforeningens leder spørsmål om vi burde være mer opptatt av retningen digitaliseringen tar, og av hva vi faktisk ønsker å oppnå.

— Jeg opplever at myndighetene allerede har endret mål fra å bli verdens mest digitaliserte land, til også å bli verdens best digitaliserte land. Det er bra. Vi opplever at den nye forvaltningsloven også er et skritt i riktig retning med tanke på beskyttelse av vår rettssikkerhet. Det er like bra. Jeg håper denne talen kan bidra til oppmerksomhet om mulighetene og debatt av veivalgene. •

Talentprisvinner Nicolai L. Dolva flankert av juridisk direktør i Hydro, Kristine Ryssdal og assisterende sjef i PST, Inga Bejer Engh.

Advokat og leder av bistandsadvokatutvalget, Kristin Hammervik og ekspedisjonssjef i lovavdelingen, Ketil Bøe Moen.

Karin Johansson (til v.) fra Advokatforeningens sekretariat, Johan I. Aksnes, leder i Trøndelag krets, Ida Sofia Vaa, Advokatforeningen, rådgiver i Agenda og advokat i Elden, Andreas Halse, leder i Agder krets, Helle Cecilie Linekro og seniorrådgiver i NOAS, Jon Ole Martinsen.

Generalsekretær Merete Smith.

PhD-stipendiat og sekretær for Baneheia-utvalget Didrik Beck Rodarte, advokat Berit Reiss-Andersen, tingrettsdommer Rikke Lassen og tidligere leder av Advokatforeningen, Erik Keiserud.

VG-komentator Hanne Skartveit holdt takk for maten-talen. Her med Siri Teigum og Jon Engen-Helgheim (Frp), leder av justiskomiteen.

Svæveru' er et mannskor fra NHH i Bergen, som skapte stor stemning med spesialskrevede tekster tilpasset juristene i salen, som «Se Elden lyse over jord».

Advokatforeningens nestleder, Wikborg Rein-advokat Kaare A. Shetelig, ny dommer i Høyesterett, Therese Steen og krimreporter i TV2, Olav Rønneberg.

Svæveru' mannskor, seniorutgaven, entrer spisesalen.

Siri Teigum hilser på statssekretær i Justisdepartementet, Gunn Karin Gjøl.

Dagblad-komentator Martine Aurdal med regjeringsadvokat Fredrik Sejersted. Til v. justitarius Toril Marie Øie og riksmekler Mats Ruland.

Vant Advokatforeningens talentpris!

– Prisen henger ekstra høyt i en tid der vi opplever mye fokus på arbeidsmiljøet, sier prisvinneren, som er kretsleder i Oppland krets og partner i Alver Advokatfirma på Lillehammer.

TEKST: NINA SCHMIDT

Dette var helt uventet! Prisen betyr veldig mye, sier Nicolai Løland Dolva (35).

Tre advokater var nominert til prisen: Kine Fusche Jenssen (40) i Advokatfirmaet Fusche Jenssen i Kongsberg, partner Thomas Horn (52) i Schjødt og altså Dolva.

– De tre har til felles at de alle er verdige vinnere av prisen, og at de hver dag gjør

advokatrollen litt bedre, og arbeidsmiljøet rundt seg mer inkluderende, varmere og mer inspirerende, sa juryleder Audgunn Syse.

Årets vinner har imponert juryen med sin evne til å se, løfte og støtte menneskene rundt seg, fortsatte jurylederen.

– Dolva beskrives som en sentral ressurs i arbeidsmiljøet. En som kombinerer faglig trygghet med raushet, og som skaper muligheter for andre. Han har flere ganger vært avgjørende for å rekruttere nye talenter til advokatmiljøet i sin region, og har hjulpet unge advokater inn i relevante stillinger, sa Syse.

Når nye kollegaer kommer til, sørger Dolva for at de både for oppdrag og fotfeste, påpekte jurylederen.

– **MÅ SE HVERANDRE I HVERDAGEN** Nicolai Løland Dolva sa i sin takketale at han var veldig rørt over utmerkelsen.

– Jeg setter pris på begrunnelsen fordi den kommer fra innsiden av arbeidsmiljøet vårt. Mitt poeng er egentlig at vi må se hverandre i hverdagen. Ta en runde når du kommer på kontoret om morgenen, si hei,

– Jeg er veldig takknemlig og glad, sier Nicolai Løland Dolva. Foto: Yina Chan

og spør om hvordan det går. Skryt litt av det brevet de sendte, eller hvordan en sak ble håndtert.

– Jeg tror at grunnen til at jeg har fått denne prisen, er at jeg følger med på hva som skjer på kontoret. For det er det som er poenget. Så tusen takk, sa Dolva.

– Mye å tenke på

Toril Marie Øie, høyesterettsjustitiarius

– Jeg synes det var veldig fint at det ble satt søkelys på de forskjellige sidene av digitaliseringen. Det er viktig å være oppmerksom på betenkelighetene, og på hvordan man kan sikre at disse ikke slår ut. Dette kom frem på en fin måte. Det var mye å tenke på, og fint å få det samlet. Vi må ikke i den gode saks tjeneste ende opp et sted vi ikke ønsker å være. Fagpersoner på ulike områder som virkelig har kompetanse på dette, må bidra til at vi får trygge og sikre systemer som samfunnet har nytte av.

– Godt budskap

Even Hemstad Eriksen (Ap), medlem av Stortingets justiskomité

– Talen var veldig tidsriktig og god. Siri er en god formidler, og talen inneholdt relevante temaer og et tydelig budskap også til oss politikere, det merket jeg meg. Jeg synes det var et godt budskap.

– Poengtert tale

Helge Aarseth, Erik Keiserud og Bjørg Ven, tidligere ledere av Advokatforeningen

– Teigum satte fingeren på mange viktige problemstillinger, det var veldig bra, og hun kom med gode innspill knyttet til rettsvesenet og forvaltningen, og til problemet med at en stor del av befolkningen blir holdt utenfor fordi de for eksempel ikke kan bruke BankID. Hvordan skal vi møte det, og hvor langt man skal gå i retning av å opprettholde det skriftlige, er et vanskelig tema. Det er nesten uløselig med mindre man godtar at de som står utenfor kan søke hjelp og få hjelp, men det er det dårlig med i dag.

– Tankevekkende

Brendan Stewart Mitchell, Bjarte Aarli, Stian Osa og Ingelin Morken Gundersen, tillitsvalgte i Vestland krets og hovedstyret

– Talen var fin og tok opp temaer vi ikke har tenkt så mye over. Vi opplevde den som balansert både knyttet til fordeler og ulemper. Vi sliter jo med KI-bruk og lovforståelse, og det er tankevekkende at den nordiske lovgivertradisjonen med skjønnsmessige begreper ikke passer inn i KI-verktøys behov for klare ja- og nei-svar. At regelverket kanskje må tilpasses KI, er noe vi ikke har tenkt på før. Det kan være at noen regelsett vil være tjent med å ha mindre skjønn.

– Også vi i pressen kjenner oss igjen

Martine Aurdal, kommentator, Dagbladet

– Jeg synes talen var veldig interessant, men at tittelen ikke var veldig god. Jeg hadde mine tvil da jeg leste den på forhånd. Men talen var mye mer konkret og spennende enn tittelen antydte, med problemstillinger og dilemmaer som også vi i pressen står overfor, og kjenner oss igjen i. Vi har eksempler i pressen som viser hvor galt det kan gå med KI. Talen var en veldig god påminnelse om det, og inneholdt noen politiske temaer som jeg kommer til å ta med meg videre.

– Jeg visste ikke at NAV kan få innsyn i folks psykologjournal, slik det ble nevnt. Det er jo en voldsom invadering av privatlivet. Det er så mye som skjer at vi burde være mye mer oppmerksomme hele tiden. Derfor var det veldig flott at dette ble satt søkelys på i dag.

– Helt vilt

Frode Sulland, medlem av representantskapet

– Talen var virkelig en stor begivenhet å lytte til, med et svært viktig tema og et innhold som var veldig tankevekkende. Flere av oss har vært opptatt av den første delen av talen; om den nordiske rettstradisjonen i brytningen mot de digitale målsetningene. Det var et særdeles viktig tema å løfte opp, og vi skulle gjerne hørt enda mer om det. Men også den øvrige delen av talen satte vi stor pris på.

– Det er helt vilt at det i Digitaliseringsrundskrivet anbefales at regler ikke skal være skjønnsbaserte, hvordan skal dette møte den rettstradisjonen vi har? Det er åpenbart mange områder der digitalisering kan gi store gevinster, problemet er bare når du blir så begeistret for gevinstene, at du kjører rett i grøfta. Da kan det gå galt.

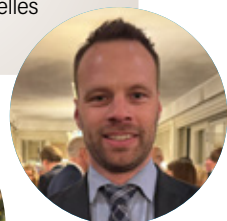

Frode Sulland, her med advokat hos Regjeringsadvokaten, Ida Hjort Kraby.

– Føler på et ekstra ansvar

Jon Engen-Helgheim (FrP), leder av Stortingets justiskomité

– Det var en tankevekkende og god tale som var passe kritisk, men også frem-synt og positiv. Den pekte på en rekke relevante problemstillinger, samtidig som den peker på både hva vi som politikere og samfunnet ellers må ta på alvor, og følge opp. Jeg føler på et ekstra ansvar som leder av justiskomiteen for å ivareta rettssikkerheten i en digitaliseringsprosess. Det er et felles ønske, og et felles ansvar.

– Kan ikke ha blind tillit

Kari Nessa Nordtun (Ap), kunnskapsminister

– Jeg har vært styremedlem i Sør-Rogaland krets, den gangen jeg var advokat, og synes talen var utrolig bra. Den var veldig treffende og tydelig om utfordringene vi ikke kjenner konsekvensene av. Jeg likte perspektivet om at vi må passe på; at det ikke bare handler om å bli den første nasjonen til å bli mest digitalisert, men om å være best når vi faktisk velger å gjøre det. Det er et budskap som traff meg i min jobb som kunnskapsminister, hvor vi jobber med barn og unge og fremtidige generasjoner. Vi skal ruste oss i faktisk å kunne avdekke og ikke bare reproducere KI, men å produsere selv.

– Rykker det litt i ryggmargen hos deg, som tidligere advokat, når Teigum snakket om Digitaliseringsdirektivet som anbefaler at skjønnsmessige vurderinger unngås?

– Jeg tenker, som det ble nevnt i talen, at det må føres systemkontroll med den digitale saksbehandlingen, og at vi ikke kan ha blind tillit til at systemene vil gjøre en god nok jobb for rettsstaten. Det er et utrolig viktig poeng.

Se hva som skjuler seg under KAPPE

Tatoveringer har blitt allemannseie, men er likevel et sjeldent skue i advokatbransjen. Må advokaters tatoveringer leve skjulte liv, eller kan domstol og huddekor eksistere sammen?

TEKST: THEA N. DAHL

«We know they are lying / They know they are lying / They know we know they are lying / We know they know we know they are lying / But they are still lying» er et av flere sitater Brynjar Meling har tatovert på kroppen. Foto: Marie von Krogh

Merete Smith har tatovert fornavnet til ektefellen Frode Elgesem. – Jeg er gift med verdens beste mann og ville overraske ham på bursdagen hans. Dermed ble det tatovering. Han syntes det var veldig hyggelig, forteller hun. Foto: Yina Chan

Blomsten til en påtroppende direktør innenfor advokatbransjen som i denne saken vil være «anonym». Foto: Privat

Advokatbransjen er striglet og nøytral, preget av strenge rammer og tradisjoner, klar til å representere klienter uten å gi inntrykk av å være farget av en opinion. Likevel er det et faktum at advokater er mennesker, og det er et faktum at stadig flere mennesker har tatoveringer. Faktisk så mange som en av fem, ifølge en studie fra Universitetet i Bergen (2017).

En mørk høstmorgen i november besøkte Advokatbladets journalist selv et studio for å bli tatovert, og der – liggende på en plastinntullet benk med den jevne duren fra tatoveringsmaskinen som bakgrunnsmusikk – åpenbarte en undring seg: Hvor blir det av hudpynten i advokatbransjen, og kan man egentlig prosedere i retten med synlige tatoveringer stikkende ut av kappen?

– Tatoveringer er vanligere i dag, både hos advokater og andre, og det vil være for strengt å forby eller i praksis kreve tildekking, kommenterer Ola Nisja, Kaare A. Shetelig og Christian Reusch.

– Advokatverdenen er i utvikling, og der man tidligere sikkert hadde reagert på piercing i øyebryn eller nese, er det blitt så vanlig at mange i dag neppe ville tenkt over det.

POTENSIELL FOKUSTYV

Sammen har de tre tvisteadvokatene skrevet

boken Ærede rett og holdt utallige kurs om god sakførsel. Tatoveringer har de derimot ikke.

– Det man som prosessfullmektig må tenke på når det gjelder tatoveringer, piercinger eller annet som kan ta oppmerksomhet, er at man normalt ønsker å unngå å trekke oppmerksomheten bort fra formidlingen av det som er relevant for saken.

– Det kan jo være en hensiktsmessig føring for den enkelte, men ingen av oss ville altså reagert om noen hadde en synlig tatovering i retten i dag, konstaterer Nisja, Shetelig og Reusch.

FRA SUBKULTUR TIL ALLMANNSEIE

Tatoveringer er på ingen måte et nytt fenomen. I tusenvis av år har mennesker over hele verden dekorert huden med permanent blekk. La oss ta en rask tur nedover «memory lane». Faktisk er tatoveringenes historie veldig innholdsrik, skal vi tro sosialantropolog Ola Gunhildrud Berta.

Han skriver at ismannen Ötzi, som døde for over fem tusen år siden på grensen mellom Italia og Østerrike, er det første eksempelet på tatovert menneskehud vi kjenner til. Likevel antas det at praksisen er langt eldre. Tradisjonelt sett har tatoveringer vært knyttet til både utsmykning, religion, medisin, identitet og kultur.

Her i Vesten var tatoveringer tidligere mest synlige innenfor ulike grupperinger, slik som blant

”
Tatoveringer er vanligere i dag, både hos advokater og andre, og det vil være for strengt å forby eller i praksis kreve tildekking.

NISJA, SHETELIG OG REUSCH

– Flere ganger har det skjedd at tatoveringene blir et felles treffpunkt mellom meg og nye klienter. Plutselig har vi noe felles og avstanden mellom oss blir minimert et ørlite hakk, forteller en ung strafferettsadvokat. Foto: Privat

– En tatovering er i stor grad privat, og kan oppleves som avslørende eller blottleggende. For noen, eksempelvis advokater, kan jobben kreve en slags nøytral anonymitet. En frykt for å skille seg ut kan stoppe advokater fra å vise for mye, sier tatovør Jimmy Duvall. Her avbildet mens han tatoverer Advokatbladets journalist.

Jeg liker godt at folk er seg selv. Det viktigste er at en advokat er dyktig, redelig og hyggelig – mer enn hvordan vi er kledd eller malt, mener Maria Hessen Jacobsen. Foto: Privat

sjøfolk, soldater, motorsyklister eller kriminelle – med unntak. Et eksempel er kong Frederik IX av Danmark. Han regjerte fra 1947 til 1972 og sies å være den mest tatoverte monarken i nyere historie.

Tatovører Advokatbladet har snakket med bekrefter at «alle» nå blir tatoverte. Alt fra politibetjenter, jurister, politikere, influensere, TV-personligheter, kunstnere, musikere, lærere, håndverkere, sykepleiere og soldater til narkolangere, torpedoer og yrkeskriminelle.

Siden 1990-tallet har dermisdekor gått fra å være en slags uglesett historisk komponent til å bli allemannseie. Likevel lever mange tatoveringer fremdeles skjulte liv.

– IKKE ANGRET ET SEKUND

Det er få advokater som er lystne på å snakke om sine tatoveringer på trykk, men én ting er sikkert: Advokater med tatoveringer finnes. Tonje Skjelbostad, påtroppende direktør i Advokattilsynet, er ett eksempel. Det samme er Advokatforeningens generalsekretær Merete Smith. Det ryktes også at

managing partner i Selmer, Hans Jørgen Bender, er tatoveret, men han vil hverken bekrefte eller avkrefte dette.

Ida Andenæs mener i utgangspunktet at advokater står like fritt til å tatovere seg som andre. Dog krever advokatvirket at man tar noen forbehold.

– I rettssalen er advokaten der for å representere en klient. Advokaten skal ikke være hovedpersonen i rommet. Derfor bør man tone ned ytre

En «P» for Preben og en «M» for Mads. Ida Andenæs har ikke planer om å få flere tatoveringer.

kjennetegn for ikke å stjele fokus bort fra selve saken, sier hun.

– Man kan selvsagt ha synlige tatoveringer, men alt med måte. Man bør ikke ha ekstreme ytre markører knyttet til eget utseende i retten i det hele tatt. Det gjelder ikke bare tatoveringer, men også klær, frisyre eller sminke for eksempel.

I klientmøter skal det bygges en relasjon. Da er det ofte positivt å vise litt mer av sin egen personlighet og hvem man er, ifølge Elden-partneren.

– Det er gjør at det er mer rom for personlig uttrykk i møte med klienter.

Selv måtte hun bli ganske langt opp i 40-årene før hun dekorerte kroppen sin med blekk.

– Jeg har tatoveret en «P» for mannen min, og en «M» for sønnen min. Selv om det kanskje er en klisjé, synes jeg det er veldig hyggelig og jeg titter faktisk på dem flere ganger om dagen. Jeg hadde planlagt det lenge og har ikke angret et sekund, forteller Andenæs.

UAVHENGIG, UPARTISK, NØYTRAL

Høyesterett bekrefter at den ikke har noen særskilte retningslinjer for tatoveringer på advokater eller dommere. Det har heller ikke Oslo tingrett, landets desidert største domstol.

– Synlige tatoveringer er i utgangspunktet vanlige og uproblematisk, mener sorenskriver Yngve Svendsen.

Likevel skal man være varsom, og Svendsen minner om de etiske prinsipper for dommeratferd.

– Dette kan etter en konkret vurdering stille seg annerledes hvis tatoveringen er egnet til å svekke tilliten til domstolene, eller den gjør at det kan stilles spørsmål ved domstolens uavhengighet, upartiskhet og nøytralitet.

– VERDT ET VARIG MINNE

– Jeg er veldig glad i min tatovering, forteller

Arne Johansen i Sandnessjøen med The Beatles' udødelige låttittel på håndleddet; en god påminnelse også for en advokat. Foto: Maria Ø. Robertsen

Andenæs' partnerkollega i Elden, Maria Hessen Jacobsen.

For henne er den nettopp en markering av et slags fullført prosjekt. På leggen har hun nemlig saksnummeret til storkammersaken som ga henne møterett for Høyesterett. Den gjaldt nakenvisitasjon av tre tidligere innsatte.

– Tatoveringen er et resultat av et impulsveddemål i en av de mange pep-samtalene der de tre klientene mine og jeg trengte litt motivasjon. Vinner vi i storkammeret, skal jeg tatovere saksnummeret, sa jeg. Som sagt, så gjort, forteller hun.

– Både saken og de tre klientene betyr svært mye for meg. Å få stå i storkammer med disse tre modige tidligere innsatte under domsavsigelsen der de vant frem, er et sterkt øyeblikk jeg holder kjært. Jeg har heller aldri arbeidet så mye i mitt liv, og samtidig var jeg så redd for å gjøre noe feil, svikte klient, svikte sak og for å dumme meg ut. Det er verdt et varig minne. Jeg vil ikke anbefale prøvesak i storkammer, og tenker det er gode grunner til at det i dag krever særskilt tillatelse. •

PS.

Dermis, også kjent som lærhuden, er det midterste hudlaget på kroppen. Det er nettopp i dermis at blekket i en tatovering lagres.

– Strafferettspleien er i krise

Av BJØRN RØSE, siviløkonom og tidligere toll- og avgiftsdirektør

Statistisk Sentralbyrås publisering «Stadig færre lovbrudd blir oppklart» (10. juli 2025) er dyster lesning. Publikasjonen forteller at antall politianmeldelser som ble ferdig etterforsket i 2024 var 303.000.

Det er 120.000 færre ferdigbehandlede lovbrudd enn for 25 år siden, til tross for at antall anmeldelser har økt. Det som er verre at bare 115.000 (38 prosent) av lovbruddene er oppklart. Dette er den laveste oppklaringsprosenten noen gang.

Det som mange mener er enda verre, er at blant de 188.000 uopplukerte lovbruddene blir det stadig flere henleggelses på grunn av «manglende saksbehandlingskapasitet». Økningen for denne kategorien var nesten forti prosent i 2024, og siden bestemmelsene om «forholdsmessig ressursbruk» i Straffeprosessloven ble endret i 2021, er antall slike henleggelses doblet.

Og situasjonen er faktisk enda verre enn det som fremgår av SSB-tallene, fordi 36.000 anmeldte lovbrudd, som tilnærmet alle henlegges, er holdt helt utenfor SSBs kriminalitetsstatistikk.

Oppsummert er vår strafferettspleie rett og slett i dyp krise, og for undertegnede fremstår det som lite forståelig at World Justice Project (WJP) nå i oktober 2025 kåret Norge til verdens nest høyest rangerte land (av 143 land) når det gjelder «rettsikkerhet» (Rule of Law Index). Rettsikkerhet for hvem; i hvert fall ikke for husstander og næringsliv som utsettes for lovbrudd.

– UNØDVENDIG, INEFFEKTIVT OG IRRASJONELT

En viktig årsak til problemet vi står

overfor, er etter min vurdering at den norske strafferettspleien ledes av Norges mest utdaterte og minst kreative departement; nemlig Justisdepartementet.

«Justisdepartementet er et dysfunksjonelt departement, og det vil jeg gjerne siteres på», sa tidligere sentralbanksjef og finansråd Svein Gjedrem, ved mange anledninger sist gang han var finansråd, og han hadde helt rett. I Justisdepartementet er man, uansett politisk ledelse, lite villig til å gjøre endringer på områder som virkelig betyr noe, man kjører bare videre på gammelt spor. Og prioriteringene til dagens Riksadvokat, som innimellom glemmer at han er øverste leder av påtalemyndigheten, og isteden tror han er forsvarsadvokat, gjør ikke saken bedre.

En mer objektiv beskrivelse av årsaken til at stadig flere politianmeldelser blir liggende ubehandlet eller blir henlagt, ble formulert av politijuristene Vilde Bjerke Rieber-Mohn og Hanna Kaplon i NRK Ytring 4. september 2025.

De skriver:

«En politijurist er involvert i alle straffesaker; alt fra å beslutte henleggelse, til å lede store og komplekse etterforskninger slik som Høyby-saken eller terrordrapet denne uken (drapet på Tamima Nibras Juhar), i tillegg til å føre saken for domstolen».

Her er vi ved problemets kjerne. Det er nemlig både unødvendig, ineffektivt og irrasjonelt at alle oppgaver innen strafferettspleien skal ligge til politi og påtalemyndighet. Det man straks bør gjøre, er å flytte en rekke lovbud og oppgaver ut av straffeloven og ut av straffesparet og over i skattelovgivningen, miljølovgivningen, tolllovgivningen, veitrafikklovgivningen, og så videre.

Samtidig bør man overføre deler av politiets etterforskningsoppgaver til Skatteetaten, Tollvesenet, Vegvesenet, Datatilsynet, Miljødirektoratet, Mattilsynet og andre egnede spesialiteter.

For mindre og mildere alvorlige lovbrudd bør man også overføre på-

talefunksjonen og sanksjoneringen til spesialetatene, som har langt større innsikt, kunnskap og erfaring innen sitt fagfelt enn generalist-politiet og generalist-påtalemyndigheten har.

Dermed øker effektiviteten når det gjelder etterforskning, påtale og sanksjonering; og politi og påtalemyndighet, og kanskje også domstolene, blir avlastet. Og et «gebyr» ilagt av for eksempel Skatteetaten har selvfølgelig like stor individpreventiv og allmennpreventiv effekt som et tilsvarende stort «forelegg på bot» ilagt av politiet. Man må ha vært ansatt ganske lenge i Justisdepartementet hvis man ikke erkjenner dette.

La meg også nevne at i dag er situasjonen så ille at spesialetatene, særlig i Oslo, må låne ut kompetent arbeidskraft til politiet for at jobben i det hele tatt skal bli gjort. Riksrevisjonen har påtalt dette i sin forvaltningsrevisjon av økonomisk kriminalitet.

BLE FORESLÅTT FOR 22 ÅR SIDEN

Er en slik oppgaveoverføring fra politi og påtalemyndighet og over til offentlige spesialiteter mulig? Den er ikke bare mulig; den er påtrengende nødvendig, og den er for lengst gjennomført i en rekke land det er naturlig å sammenlikne seg med, for eksempel i vårt naboland Sverige.

Og enda viktigere: Forslaget om å overføre etterforskning, påtale og sanksjonering av mindre alvorlige lovbrudd bort fra politi og påtalemyndighet og over til spesialetatene ble allerede 16. mai 2003 lagt frem av landets fremste påtalerettslige kompetansepersoner i NOU-utredningen 2003:15 «Fra bot til bedring».

Utredningen, som ble ledet av daværende assisterende riksadvokat Hans-Petter Jahre, var enstemmig, og ble overlevert til Justisdepartementet. Og hva har departementet gjort med utredningen i løpet av de 22 årene som har gått? Du har gjettest riktig, kjære leser, Justisdepartementet har gjort ingenting, og derfor er det nå krise. •

Mangfoldet forsvinner på veien til toppen – ansvaret er vårt

Advokatforeningen er det i dag kvinnetungt i toppen, med kvinnelig styreleder og generalsekretær. Slik har det ikke alltid vært. Selv er jeg en av tre kvinnelige styreledere for foreningen siden etableringen i 1908. Men innenfor de siste 15 årene, er jeg en av to styreledere. Trenden har med andre ord snudd i foreningen.

Det er godt dokumentert at kvinner faller fra på vei til toppen av ulike typer advokatkarrierer. Men utviklingen går i riktig retning også i advokatfirmaene. På tjuen år har vi gått fra 12 prosent kvinnelige partnere, til 24 prosent. Samtidig sier Law Society i London at de ikke er fornøyd med den britiske andelen på 35 prosent. Mange land ligger altså foran oss, uten å hvile på laurbærene.

Tallene viser at vi ikke kan nøye oss med å tenke at flere utdannende kvinnelige jurister og flere kvinnelige advokater automatisk betyr flere kvinnelige partnere. Å rekruttere bredt fra hele talentbasen er en ambisjon vi må ta med oss i arbeidet med tanke på alle typer mangfold. Hvis advokatfirmaer gjør det til et mål å gjøre det «bedre enn snittet» med tanke på kvinneandel ved nye partneropptak, kan vi over tid få en bedre fordeling. Heldigvis synes markedsføringen av nye partneropptak å indikere at vi beveger oss videre i den retning.

Utfordringen ligger ikke i å utdanne og ansette kvinner, men å få dem til å bli i bransjen. Equality Check presenterte en undersøkelse om minoriteter i advokatbransjen på mangfoldsutvalgets seminar i vinter. Hovedkonklusjonen var at tro på egen fremtid er avgjørende for at man blir i bransjen.

På enkeltnivå vil man nok kunne si at det dreier seg om personer som fant ut at partnerlivet ikke var noe for dem, men på systemnivå blir det tydelig at det ikke bare handler om enkeltpersoner som velger andre karrierer. Hvordan skal partnere sørge for å beholde alle talentene, uavhengig av kjønn og bakgrunn? Mye ligger i hvordan ledelsen kommuniserer forventninger. Det står

også i veilederen om jobb-hjem-balanse fra Yngre advokater Oslo. Unge advokater ønsker tydelige rammer for hva som forventes for å rykke opp til partnernivå.

Kanskje er det troen på egen fremtid i bransjen som er avgjørende for at man ønsker å bli værende. Da trenger man noen som forteller at de har troen på deg. Man trenger en leder som er tydelig på forventninger og måloppnåelse. Man trenger kanskje også et forbilde og en mentor som gir råd om hvordan man kan komme seg opp og frem med den bakgrunnen og de forutsetningene man har.

En artikkel her i Advokatbladet beskriver at høyambisiøse advokater blir raskere stresset og utbrent enn dem som ikke kobler prestasjon til selvfølelse. Og blant disse høyambisiøse er flertallet kvinner. Høyambisiøse personer er særdeles attraktive ansatte, men som ledere må vi være flinke til å se de ulike personlighetstypene, og legge til rette for at de trives på jobb og får brukt sine ferdigheter uten å brenne ut.

Uansett ligger ansvaret for mangfold på toppen. Ledelsen har ansvaret for raust å dele sine erfaringer og råd til dem som ønsker å gå samme vei. Ledere må også våge å kjenne på hvilke utfordringer de har møtt underveis, og se om det er rom for å tenke nytt. Det er lett, men farlig, å tenke at «jeg klarte det, så da får de også gjøre det». •

Siri Teigum

SIRI TEIGUM
leder i Advokatforeningen
ste@thommessen.no

Redd barna når verden blir kaldere

Barna rammes alltid hardest når bistand kuttes. Med deres støtte kan vi hjelpe de mest sårbare barna gjennom vinteren.

Gi en julegave på
reddbarna.no/bedrift

Redd Barna

ADVOKATANSVAR

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat **Toralf Wågheim** ved Advokatfirmaet Riisa & Co. i Bergen. Wågheim er forfatter av boken Advokaters erstatningsansvar.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

LA-2024-155797

Regresskrav mot advokat fra sikkerhetsstiller

En advokat hadde begått økonomiske misligheter mot en klient / vergehaver. Forsikringsselskapet betalte ut sikkerhetsstillelse på to millioner kroner til klientens arving. Lagmannsretten kom til at forsikringsselskapet kunne kreve regress fra advokaten personlig.

Dette kommer frem i en avgjørelse fra Agder lagmannsrett fra 29. august 2025 (LA-2024-155797).

Bakgrunnen for saken var at advokat A var venn med B, som var en formuende forretningsmann. I 2012 ble B utsett for en ulykke. Advokat A ble i 2013 oppnevnt som økonomisk verge for B av Fylkesmannen, deretter erstattet med privat vergemål i 2014.

I 2016 reagerte Skatteoppkreveren på en irregulær innbetaling av skatt fra advokat A, siden innbetalingen ble foretatt fra en konto tilhørende B. Tilsynsrådet ble varslet, som avholdte bokettersyn. Det ble avdekket at advokat A hadde tatt opp flere usikrede lån fra B som blant annet hadde gått til dekning av advokat As skatteforpliktelser. A ble deretter fratatt advokatbevillingen, og ble tiltalt og senere dømt i straffesak.

B døde i 2016. Hans eneste arving C tok ut stevning i 2019 med krav om erstatning på cirka 6,4 millioner mot advokat A og advokatens forsikringsselskap. Forsikringsselskapet avviste kravene utover sikkerhetsstillelsen på to millioner kroner, som ble utbetalt samme år.

I 2020 forlikte advokat A kravet fra C med et gjeldsbrev på cirka 2,8 millioner kroner. C fikk ikke medhold i ytterligere krav mot As forsikringsselskap i dom fra tingretten i 2022. Det ble deretter fremmet regress fra forsikringsselskapet mot advokat A for utbetalingen un-

der sikkerhetsstillelsen på to millioner kroner. Advokat A mente at det ikke forelå rett til regress og at kravet uansett var foreldet.

RETT TIL REGRESS

Lagmannsretten viste til at sikkerhetsstillelsen omfatter det erstatningsansvaret som advokaten kan pådra seg overfor tredjemann i sin advokatvirksomhet. Sikkerhetsstillelsen gir økono-

ikke dekkes av forsikringen, kan regress på udekket beløp fremmes mot advokaten».

Advokatens egen økonomiske situasjon sikres ved at det tegnes profesjonsansvarsforsikring. I forsikringsvilkårene kom det frem at forsikringen ikke dekker ansvar «som følger av forsettlig skadevoldende handling eller unnlatelse».

Etter lagmannsrettens vurdering var det ikke tvilsomt at forsikringsselskapet hadde krav på regress mot advokat A for utbetalingen av to millioner kroner under sikkerhetsstillelsen. Det ble også vist til HR-2017-2414-A avsnitt 47, hvor Høyesterett la til grunn at det «følger av alminnelige rettsgrunnsetninger at den som har dekket en annens forpliktelse, normalt og som utgangspunkt, har et regresskrav i behold».

Lagmannsretten mente videre at forsikringsselskapets krav om regress ikke var foreldet, jf. foreldelsesloven § 8. Forsikringsselskapet kunne her påberope seg advokat As erkjennelse av kravet gjennom forliksavtalen som ble inngått mellom advokaten og C, jf. foreldelsesloven § 14. Kravet var således ikke foreldet.

Advokat As anke ble forkastet. Advokat A måtte dermed betale to millioner kroner til forsikringsselskapet med tillegg av forsinkelsesrenter fra 30.7.2022 til betaling skjer. Advokat A måtte også dekke sakskostnader på 278.209 kroner for tingretten og 150.870 kroner for lagmannsretten, totalt 429.079 kroner.

Dommen er rettskraftig. •

”
Etter lagmannsrettens vurdering var det ikke tvilsomt at forsikringsselskapet hadde krav på regress mot advokat A for utbetalingen av to millioner kroner under sikkerhetsstillelsen.

misk sikkerhet for den som lider tap.

I henhold til vilkårene i sikkerhetsstillelsen fremkom:

«Sikkerhetsstiller har rett til å kreve full regress for enhver utbetaling under sikkerhetsstillelsen. Regress gjøres primært mot profesjonsansvarsforsikringen. Dersom kravet helt eller delvis

Justiskomiteens leder møtte kretsledere

— Staten bør bestemme seg for hvem som skal ha gratis rettshjelp, og så bør vi slutte å sponse alle mulige hjelpetiltak.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Det sa justiskomiteens leder, Jon Engen-Helgheim (Frp) da han i november møtte lederne for Advokatforeningens 18 kretser.

Politikerne på Stortinget blir stadig oppsøkt av hjelpetiltak som vil ha rettshjelp til folk som faller utenfor den statlige ordningen, fortalte han.

— Jeg mener at vi bør rydde opp og sette en grense. Hvis noen ønsker å drive uten statsstøtte, så gjerne det, men dersom man skal finansieres via statlige midler, bør ordningen være samlet i én regi, mente han.

— Hvor fort kan vi få Advokattilsynet

ut av statsbudsjettet, var ett av spørsmålene fra Merete Smith.

— Så fort det blir flertall for det, svarer Engen-Helgheim.

— Bør det være merverdiavgift på advokattjenester, var Smiths neste spørsmål.

— Frp vil helst ha moms på minst mulig, men vi må anerkjenne at moms er kommet for å bli, og det er en skummel vei å gå og velge ut hvem som ikke skal ha det. Annenhver forening som kommer til oss, mener at det ikke bør være moms på akkurat det de tilbyr. Så nei, jeg tror ikke vi kommer til å gå inn for å fjerne moms på advokattjenester. •

”
Vi må anerkjenne at moms er kommet for å bli.

Jon Engen-Helgheim.

Andre temaer på dagsordenen var lederens redegjørelse, domstolenes frister i rettsferien og arbeidet med rettshjelpssatsen.

- Store lokale forskjeller

Sentralenheten for barneverns- og helsenemnda var invitert for å snakke om tildeling av oppdrag til advokater, bruken av og formålet med samtaleprosess, samt salær og praktiske forhold.

— Vi har oppfordret alle våre nemnder til å ta kontakt med Advokatforeningens kretser. Dere er viktige for oss, sa direktør Ingvild Aartun.

Sentralenheten er et domstolsliggende forvaltningsorgan som har fått delegert myndighet til å styre landets 12 barneverns- og helsenemnder. Ifølge instruksjonen skal enheten «legge til rette for at nemndene sikrer høy rettssikkerhet og likeverdig saksbehandling av høy kvalitet i hele landet».

Utfordringene i nemndene kjennetegnes av mye dokumentasjon, bevisførsel som ikke er spisset, lange forhandlingsmøter og veldig store lokale forskjeller, fortalte Aartun og hennes kollega, fagdirektør Ingrid Johansen.

Flere av kretslederne rapporterte om praktiske problemer som å få ut dokumenter fra barneverntjenesten, at det tar veldig lang tid å få salæret utbetalt og at man ofte ikke får betalt for de timene som legges ned.

Ingvild Aartun og Ingrid Johansen.

Informasjon om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister. Du kan også sende informasjon direkte til redaksjonen@advokatbladet.no

Frist for innsendelse til neste utgave er 23. januar. Spalten er kun for medlemmer av Advokatforeningen.

ADVOKAT BENJAMIN ENOK NILSEN har sluttet i Svensson Nøkleby Advokatfirma ANS i Drammen og begynt i Advokatfirmaet Øverbø Gjørtz AS i Ålesund.

ADVOKAT SOFIE THORBJØRONSEN har sluttet i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS i Kristiansand og begynt i Utleiemegler Sør AS i Kristiansand.

ADVOKAT KRISTIN MAMELUND har sluttet i Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS på Hamar og begynt i Advokatfirmaet Alver AS i Lillehammer.

ADVOKAT ELISE VICTORIA ARNESEN har sluttet i Advokatfirmaet Henriksen & Co ANS i Oslo og begynt i Codex Advokat Oslo AS i Oslo.

ADVOKAT LAUREL MITTENTHAL har sluttet i Schneider Electric Norge AS i Oslo og begynt i Bane NOR i Oslo.

ADVOKAT PAUL GUNNAR HAGELUND har sluttet i Yara International ASA i Oslo og begynt i Equinor ASA på Fornebu.

Kaja Von Hedenberg, Eskil Vogt, Rune Opdahl, Live Asplin, Wiersholm, og Anna Stabell. Skjermdump fra Instagram.

Joachim Trier vant filmtvist

I 2025 gikk produksjonsselskapet Oslo Pictures til sak mot selskapet Don't Look Now, eid av regissør Joachim Trier og manusforfatter Eskil Vogt, som følge av uenighet om fordeling av inntekter fra filmen «Verdens verste menneske».

Oslo Pictures krevde rundt fem millioner tilbakebetalt fra Don't Look Now.

Fredag 28. november frifant Oslo tingrett Trier og Vogt for kravet. Oslo Pictures ble pålagt å innbetale etterhåndstilkudd som de fikk fra Norsk filminstitutt, og motpartens sakskostnader.

«Saken handlet om hvordan filminntekter skal fordeles. Norsk filmforbund og Dramatikerforbundet har vært partshjelpere fordi saken reiste grunnleggende spørsmål om filmskaperenes rettigheter og økonomiske vilkår», skriver Filmforbundet i en post på Instagram.

ANNONSE

Kapital Jus

JUS tilbyr et unikt annonsemiljø som treffer både næringslivet og advokatene. Magasinet har en redaksjonell profil med artikler innen jus, finans, skatt og annet interessant, skrevet for næringslivsfolk og advokater. Magasinet gir en unik mulighet for annonsering og profilering av juridiske tjenester. Magasinet har lengre levetid enn dagsavisen, og hver tredje leser tar vare på magasinet.

Utgivelser 2026:

27. februar

22. mai

2. oktober

Kontakt Åsa Iversen
+47 481 97 496 // aasa.iversen@hegnar.no

Kapital

Han er Trysils eneste advokat

Utenlandske hyttekjøpere er den store trenden i Trysil. Jostein Morønning kombinerer advokatfirma med eiendomsmegling. Han har stor nytte av kunstig intelligens, en teknologi han er sikker på vil snu opp ned på advokaters arbeidshverdag.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

Trysil prøver å få flere folk i helårsjobb.

- Turistnæringen er den store driveren her, sier Jostein Morønning.
- Hadde det ikke vært for denne fjelltoppen vår, hadde Trysil vært jord- og skogbrukskommune, slår han fast.

Han har bodd i nabokommunen Engerdal i tjue år. Der er det vanskelig å få opp næringslivet på samme nivå. Trysilfjellet har betydd mye for en utkantkommune.

- Tidligere var det rundt seks hundre sesongarbeidere i Trysil. Det er noe mindre nå. En fin utvikling. Trysil prøver å bli mer av en helårsdestinasjon, sier Morønning.

Sesongarbeiderne betalte ikke skatt til kommunen. Dagens unge ansatte i turistnæringen, de som arbeider for eksempel som sykkelguider om sommeren, gjør det.

Jostein Morønning er kommunens eneste advokat. Tidligere har han eid og drevet alle kontorene til Postbanken Eiendomsmegling i Oslo og Bærum, og han har bakgrunn fra advokatfirmaet Kristiania Advokat i Oslo.

- Kristiania Advokat var et spennende firma fordi alle vi tre advokatene hadde helsefaglig bakgrunn, sier han. Selv har han bakgrunn som fysioterapeut.

Nå driver han rent familiefirma med advokattjenester og eiendomsmegling. Kona Bodil er daglig leder og eldstesønnen Håkon er eiendomsmegler.

- **Hva er den største utfordringen ved å jobbe som advokat i Trysil?**
 - Kapasiteten. Jeg er den eneste advokaten i Trysil og Engerdal og må henvise mange til advokater i Elverum eller Hamar.
- **Og det morsomste?**
 - Variasjonen i oppdrag når man driver «landhandleri». Euforien og adrenalinet i eiendomsmeglingen.
- **Kan du trekke frem en utviklingstrend som preger kontoret ditt nå?**
 - Mye mer utenlandske interessenter i hyttemarkedet. Det er rundt åtti eiendommer i året som blir solgt gjennom kon-

toret her. De siste femten månedene har vi hatt 53 salg til utlandet, og det er mye. Det skyldes jo den svake norske kronen. Samtidig gjør snøforholdene i Alpene at du må høyere og høyere opp hvert år. Snøsikkerhet i Norge er interessant. Samtidig dukker det opp en del samtaleemner med utlendingene som vi ikke hadde tenkt på: Det er urolig i Europa, klimaet endrer seg, og det å ha et ankerfeste i Skandinavia kan være nyttig i fremtiden.

- **Den største saken du har jobbet med det siste året, hva handlet den om?**
 - Jeg bisto en familie med å få til et generasjonsskifte på store skogeiendommer. Den viste de mange fasettene en slik sak involverer, som økonomi, arvespørsmål, konsesjon, fordeling mellom søsken og ikke minst de følelsesmessige aspektene i familien. Det var i utgangspunktet ingen konflikt, men det er interessant å se hvor mye følelser det blir som er lette å overse for oss som vet hva som står i den store, røde boken. Navigerer vi forsiktig, så oppdager vi at jussen kanskje ikke er det viktigste.

- **Hvilken sak har du lært mest av i karrieren din?**
 - Ingen spesiell sak. Det jeg har lært mest av, er erfaringen med de mellommenneskelige relasjonene. At vi husker at vår klient er mer enn juss. At klienten kanskje har stor nytte av å bli hørt og sett, og at noen faktisk viser vilje og entusiasme for deres sak og kan løfte noe av børen av deres skuldre.

- **Hvilken lov bør endres fortest mulig, og hvorfor?**
 - Skal jeg peke på én lov, er det rettshjelpsloven. I dag faller altfor mange utenfor ordningen. Det ligger gode forslag klare til ny modell. Vi må sørge for reell tilgang til rettshjelp.
- **Hva er bra og ikke fullt så bra med den nye advokatloven?**
 - Effektiviseringen som det legges opp til, er fornuftig og tidsriktig. Opphevelse av rettsrådsmonopolet er jeg tvilende til. Det kan gi flere lavkostaktører, men jeg har en bekym-

Jostein Morønning er advokat i skituristbygda Trysil.

NAVN: Jostein Morønning
ALDER: 61 år
STILLING: Innehaver av Advokat Jostein Morønning
SPECIALITET: Fast eiendom
HADDE SPESIALFAG I: Fast eiendom
FAMILIE: Gift, to voksne sønner
BOSTED: Trysil
OPPRINNELIG FRA: Kongsvinger

- ring for kvaliteten på og tilsynet med ikke-advokater. Sårbare grupper kan bli utsatt for aggressiv markedsføring. Gjeldsrådgivningsmarkedet er et eksempel på det.
- **Bruker du eller kontoret ditt KI i arbeidet?**
 - Ja, vi bruker kunstig intelligens til innhenting av informasjon og til å systematisere informasjonen og lage utkast til oppsett av kontrakter og salgsmateriell. Videre benytter vi kunstig intelligens i bilderedigering og produksjon av salgsmateriell i eiendomsmegleroppdragene. Utviklingen er både spennende og utfordrende, og den vil nok endre en del på advokater arbeidsdag i framtiden.
 - **Hva ville vært et teknologisk drømmeverktøy for deg som advokat?**
 - Drømmeverktøyet mitt er en norsk advokat-kopilot som

- kombinerer juridisk søk med dokumenthåndtering og risikovurdering – alt med verifiserbare kilder, full sporbarhet og personvernkontroll. Den skal kutte tidsbruk på rutinearbeid, gjøre jussen mer forståelig for klienten og samtidig styrke kvaliteten. På den måten kan vi fokusere på å gjøre gode vurderinger fremfor rutinearbeid.
- **Hvem er ditt faglige forbilde?**
 - Jeg har ikke ett konkret forbilde. Jeg prøver heller å hente inspirasjon fra de beste, for eksempel ryddigheten til dyktige prosessadvokater og integriteten til dem som setter klientens og rettssikkerhetens interesser først.
 - **En bok som har vært med på å forme deg?**
 - Ingen. Den siste boken jeg leste, var «Resten av livet» av Trond-Viggo Torgersen. •

«En enkel gutt fra landet»

Slik beskriver Arve Martin Hyldmo Bjørnvik sin egen kulturelle bakgrunn, men leserne skal ikke la seg lure. Med seg i bagasjen har han nemlig et helt unikt kulturfenomen fra Sandnessjøen.

TEKST: THEA N. DAHL

Til tross for fravær av oppvekst spekket med høykulturelle arrangementer, har kultur likevel fått stor plass i tilværelsen til Haavind-partneren. Særlig i form av musikk (i flere ulike band, ryktes det) og idrett – alt fra fotball og tennis til badminton og squash. Denne oppveksten fant sted på Helgelandskysten. Nærmere bestemt Sandnessjøen.

– Er det et kulturelt fenomen i ditt liv som har fulgt deg siden barnsben av?

– Det må være det som i en kort periode var en årlig utgivelse av «SIL-kassetten», altså Sandnessjøen idrettslags innspilling av musikk med lokale størrelser som ble lagt ut for salg til inntekt for idrettslaget, svarer Bjørnvik.

– Her var det mye bra og mye som har festet seg og som det fort blir allsang av når man er hjemme i festlige lag. Det er nok mange jeg vokste opp med som har samme forhold til dette kulturfenomenet.

Med tiden har han utviklet en spesiell kjærlighet for nordnorsk musikk. Så spesiell er den at Espen Lind spilte i bryllupet.

– Det var en fantastisk opplevelse, mimrer Bjørnvik.

– Jeg er ellers mer enn middels interessert i billedkunst, og er også blitt mer og mer nysgjerrig på skulpturer. Jeg liker veldig godt å besøke kunstnere i deres produksjonslokaler for å se hvordan de arbeider og hvordan de produserer sine verk. Det er etter mitt syn mye morsommere å ha et bilde på veggen av en kunstner du har møtt og snakket med, og som man har en god opplevelse knyttet til.

– Kan du også anbefale en aktuell kulturopplevelse som våre lesere bør få med seg?

– Min kone og jeg var nylig på konsert med ULD og storband i Konserthuset. Det anbefales på det sterkeste!

– Hva gjør sterkeste inntrykk på deg – bildekunst, musikk, litteratur, film eller teater?

– Musikk ligger nok øverst, sammen med

Bok-tips!

– Min kone og jeg var nylig på konsert med ULD og storband i Konserthuset. Det anbefales på det sterkeste!

Serie-tips!

billedkunst. Begge deler har jeg fått hjemmefra: Min far jobbet i forlagsbransjen i mange år og var pådriver for lesing av ulike typer av litteratur. Han slepte meg også rundt på det som fantes av utstillinger, både lokalt og når vi var på ferier rundt omkring. Interessen og nysgjerrigheten min for kunst stammer utvilsomt derfra.

– Hva er din favorittserie på TV / streaming for tiden?

– Akkurat nå er det *Den som dreper* vi ser på hjemme, jeg og min kone. Men vi lurar stadig på når vi skal starte på nytt og se *Holmesland* og *24* igjen. De som ikke enda har sett disse seriene, har mye å glede seg til!

– Hva slags forhold har du til true crime?

– Det er jeg veldig fan av. Særlig nordisk krim både på skjerm og papir. Danske krimserier som *Broen* og *Forbrytelsen* er

– Sandnessjøen er en perle av et område som vi prøver å besøke så ofte som vi kan, sier Arve Martin Hyldmo Bjørnvik.

HVEM: Arve Martin Hyldmo Bjørnvik

TITTEL: Partner

ARBEIDSTED: Haavind

SIVIL STATUS: Gift

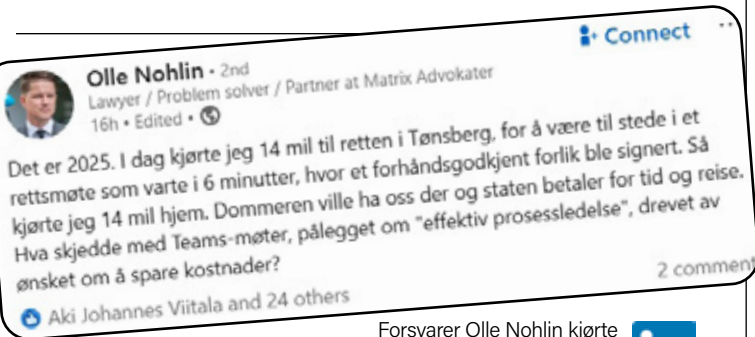
SPESIALISERING: Entreprise, offshore og tvist

Sosiale medier

Statsadvokat og nesodding, Erik Førde, legger kappen på hyllen.

Forsvarer Olle Nohlin kjørte 28 mil på en dag for et rettsmøte som varte i seks minutter.

feste skjegget godt

I Selmer skal det i hvert fall ikke stå på engasjementet. Partner Fredrik Lilleaas Ellingsen vekket liv i gamle blokkfløyteferdigheter til inntekt for TV-aksjonen.

I anledning HELPs 20-årsjubileum deler start-upguru Rolf Assev en gammel jobbannonse og gir Johan Dolven ros for å ha skapt en bedrift som har omsatt for milliarder. «Ringte du nummeret, kom du til HELP Rekruttering – som søkte de beste advokatene, de som ønsket en karriere uten evig partnerjag og 80-timers uker. Det er nettopp dette som kjennetegner en vellykket startup: evnen til å skille seg ut. HELP har bygget et helt utradisjonelt advokatmiljø og blitt et av de mest attraktive stedene å jobbe for advokater i Norge», skriver han på LinkedIn.

SA NEI TIL OFFENTLIGE ADVOKATKONTORER I FINNMARK

«Finnmark krets av Den Norske Advokatforening behandlet rettshjelpsdekningen i fylket på årsmøtet (...). Bakgrunnen herfor er dels advokatenes interesse for en tilfredsstillende dekning av dette behov, dels uro over at man har forståelsen av at Finnmark er aktuell som prøvedistrikt for etablering av offentlige advokatkontorer. Kretsen mener at en mulig etablering av slike kontorer ikke vil bedre rettshjelpsdekningen, og har i den anledning skissert retningslinjer for hvordan den mener rettshjelpsdekningen kan bedres gjennom et samarbeid med de sosiale myndigheter i fylkets kommuner.

De sosiale myndigheter skulle ha forutsetninger for å kunne registrere eventuelt udekket rettshjelpsbehov på de enkelte steder i utkantstrøkene, og ved at dette sentraliseres og meddeles de privatpraktiserende advokater, vil disse kunne samle opp klienter for møtedager på de aktuelle steder. En forutsetning for ovenstående ordning må være at det offentlige dekker advokatens reiser, diett og overnattingsutgifter, samt salær og fraværssalær (...)

Norsk Advokatblad nr. 9 / 1975

Delt i synet på overtredelsesgebyrer

Konkurranselovutvalget har levert forslag til revidert konkurranselov (NOU 2025:11). Utvalget er delt i synet om hvem som bør fatte vedtak om overtredelsesgebyrer.

Flertallet gikk inn for å beholde dagens modell, der kompetanse til å vedta administrative sanksjoner fortsatt skal ligge hos Konkurransetilsynet, og at dagens organisering med en direktørmodell der det er konkurransedirektøren som treffer den endelige beslutningen om vedtak i gebyrsaker, videreføres.

Utvalgsleder og partner i Kvale, Kristin Hjelmaas Valla, spesialrådgiver i Finansdepartementet, Hans Henrik Scheel og lagdommer i Borgarting, Henrik E. Kolderup, tok dissens og foreslo å innføre et kollegialt vedtaksorgan som skal treffe endelig beslutning om vedtak i gebyrsaker.

«Dette mindretallet viser til at det er en iboende risiko for at bevis ikke blir vurdert like objektivt når samme organ etterforsker og beslutter sanksjon i samme sak.»

Et annet mindretall bestående av managing partner Thomas Sando i SANDS, mente at vedtakskompetansen i saker om overtredelsesgebyr bør overføres fra Konkurransetilsynet til Konkurranselagenemnda som første instans.

Ved å skille ut beslutningsmyndigheten, løses tilsynets dobbeltrolle, noe som vil øke legitimiteten rundt gebyrvedtakene og styrke tilliten til saksbehandlingen, mente Sando.

Annonseinformasjon

31.000 lesere print
(Tall fra Kantar, 2025)

280.000 sidevisninger nett

Annonsestørrelser Priser

1/1 side 210x280 29150 kr

1/2 side 193x123 21550 kr

1/4 side 193x58/92x125 13.7500 kr

Se vår MEDIEFOLDER på
advokatbladet.no/annonser

Ønsker du å annonsere?

Kontakt vår annonsesælger

Mona Jørgensrud

Mobil 911 73 473

mona@salgsfabrikken.no

Advokatbladet stilling
Advokat- og juristbransjens
egen jobbportal

Hele advokat-Norges regnskapsprogram

Få full kontroll på oppdragene dine med prosjektverktøy i Tripletex.

- Timeføring og ressursstyring
- Inntekter og kostnader
- Lønnsomhet og dekningsgrad
- Fakturering og rapportering

signant.no

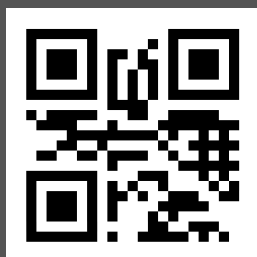
DETTE ER IKKE FOR DEG

Med mindre du har behov for elektronisk signering

Med mindre du trenger kundekontroll & KYC

Med mindre du ser etter virksomhetssignering

Med mindre du ønsker signeringsmagi

for mer
info

